

รายงานการประเมิน แนวโน้มและสถานการณ์ ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2570

คณะกรรมการจัดทำ
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

คำนิยาม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยที่ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานของรัฐบาลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมากกว่า 5 ปี โดยในระยะแรก (พ.ศ. 2561 – 2565) เป็นการดำเนินการเชิงกลยุทธ์เพื่อแก้ไขสิ่งที่เป็จุดอ่อนและข้อจำกัดของชาติอันเป็นปัญหาสะสมมาช้านาน ซึ่งนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของประเทศที่ต้องปรับเปลี่ยนตนเองไปพร้อม ๆ กับการเผชิญกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมของโลกที่มีความไม่แน่นอนและมีความผันผวนอย่างรุนแรง ทั้งการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ วิถีชีวิตเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม รวมไปถึงผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเด็นภูมิรัฐศาสตร์ การเกิดโอกาสแห่งการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี และเห็นถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ที่พยายามจำกัดความเสียหายต่อชีวิตของประชาชน อีกทั้งยังทำให้เกิดการถกเถียงถึงการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การปรับตัวของมนุษย์โดยการรับมือกับวิกฤติและเปลี่ยนเป็นโอกาสที่จะพัฒนาตัวเองให้ยืดหยุ่นและดีขึ้นกว่าเดิม

แม้ว่าสถานการณ์ภัยคุกคามในอนาคตบางประเด็นอาจมีแนวโน้มที่จะลดความรุนแรงลง แต่ก็ยังมีอีกหลายประเด็นที่มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับลักษณะของภัยคุกคามยังคงมีการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ความท้าทายบางประเด็นที่ไม่ได้รับการประเมินอาจพัฒนากลายเป็นทั้งภัยคุกคามหรือโอกาสได้ในอนาคต คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 บนพื้นฐานของหลักวิทยาศาสตร์อนาคตศึกษา (Future Study) อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากภาครัฐและภาคเอกชนในหลายประเทศ โดยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาสังคม และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ได้จำกัดเพียงฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายเศรษฐกิจ และฝ่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มด้อยโอกาสและตัวแทนของกลุ่มขับเคลื่อนสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้ ทุกคนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ร่วมกันประเมินแนวโน้มสถานการณ์ทุกความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จนนำมาสู่การจัดทำรายงานที่สมบูรณ์ฉบับนี้

กระผมและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มั่นใจว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการประมวลข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคตที่ครอบคลุมสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน และย่อมเป็นประโยชน์สำหรับคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและส่วนราชการ ใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมเพื่อการขับเคลื่อนประเทศสู่ระยะที่ 2 ของยุทธศาสตร์ชาติในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต่อไป

พลเอก

(สมศักดิ์ รุ่งสิตา)

ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

สารบัญ			หน้า
สารบัญ			
บทสรุปผู้บริหาร			6
ส่วนที่ 1	บทนำ		13
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ		13
	1.2 วัตถุประสงค์		14
	1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน		14
	1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ		15
ส่วนที่ 2	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง		16
	2.1 การพยากรณ์ (Forecasting)		16
	2.2 การคาดการณ์อนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)		19
	2.3 การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)		27
	2.4 กระบวนการ From-To Analysis		28
	2.5 วิธีดำเนินการ (Methodology) ในการจัดทำ Strategic Planning		30
	2.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง		31
ส่วนที่ 3	การรวบรวมข้อมูลด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (Insight และ Forecasting)		39
	3.1 การรวบรวมข้อมูลด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (Insight)		39
	3.2 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลก (Forecasting)		42
	3.3 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค (Forecasting)		45
	3.4 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับประเทศ (Forecasting)		47
	3.5 ประเด็นสำคัญยิ่ง (Critical Issues) เพื่อรองรับสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570		50
ส่วนที่ 4	ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (Foresight)		54
	4.1 Module 1: Setting Context and Focal Question		54
	4.2 Module 2-4: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System, Environmental Scanning และ Emerging Issues and Trends		54
	4.3 Module 5: Driving Forces		64

สารบัญ

	หน้า
4.4 Module 6: Scenario Matrix	73
4.5 Module 7: Developing Scenarios/Scenario Stories	76
4.6 Module 8: Strategic Options/Selecting Strategic Options	81
ส่วนที่ 5	
ข้อเสนอแนะ	89
5.1 ประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ตามกระบวนการ Forecasting	89
5.2 ประเด็นสำคัญยิ่งจากกระบวนการ Strategic Foresight สำหรับความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	90
5.3 ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)	93
5.4 การเปรียบเทียบประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570, ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)	94
5.5 ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ ด้านความมั่นคง ช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	104
ภาคผนวก ข คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	106
ภาคผนวก ค คำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาอนุกรรมการประเมินแนวโน้ม และสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 เพิ่มเติม	109
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการประชุมจัดทำภาพอนาคตผลกระทบ ที่ประเทศไทยเผชิญ พ.ศ. 2566 – 2570	110

สารบัญ

	หน้า
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้ม และสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	111
ภาคผนวก ฉ โครงการ “การประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทาง ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย (ประจำปี 2564)” Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021)	112
ภาคผนวก ช โครงการ “การประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการ ประเด็นความมั่นคงที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570” (ประจำปี 2564)	125

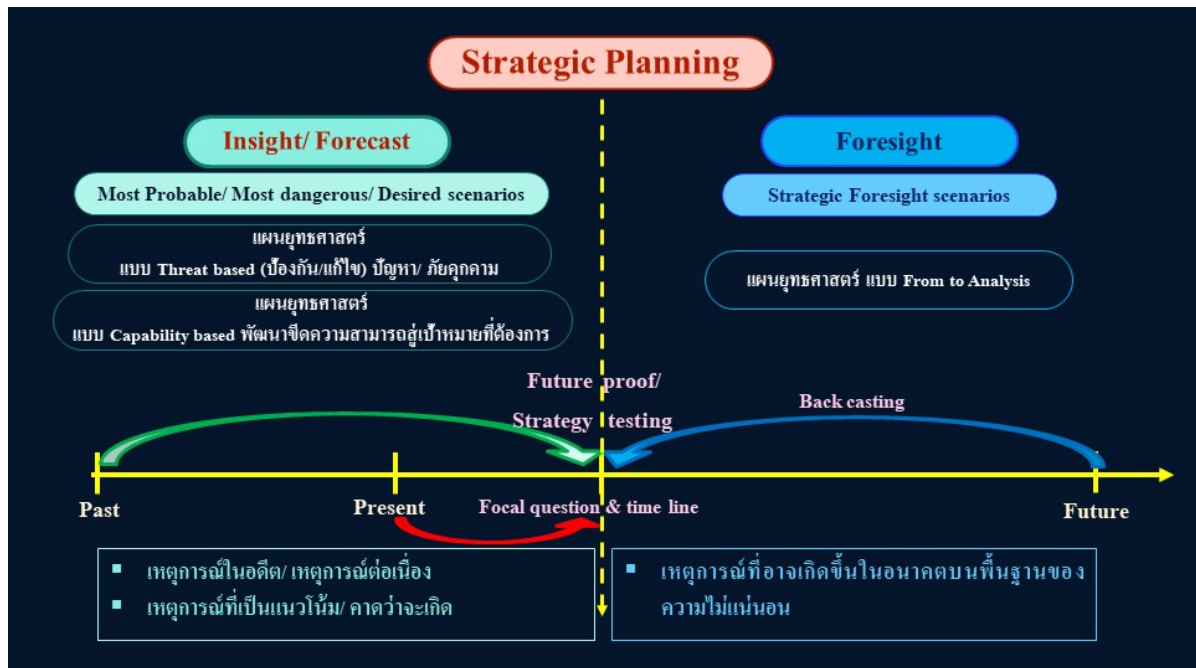
บทสรุปผู้บริหาร

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีก่อน และเมื่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วจึงดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมต่อไป และ มาตรา 11 กำหนดให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ หากคณะกรรมการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ

เพื่อให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกและของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งมีพลเอก สมศักดิ์ รุ่งสิตา เป็นประธาน จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 17 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นประธาน ซึ่งมีหน้าที่จัดทำรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 โดยรายงานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวม ตรวจสอบ วิเคราะห์ บูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคง เพื่อประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 และจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 รวมทั้งเสนอแนะประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยต้องเตรียมการรองรับให้กับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ฯ จัดทำโดยใช้วิธีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) จำแนกเป็น 2 ส่วน โดย**ส่วนที่หนึ่ง** การประเมินสถานะแวดล้อมจากการมองเชิงลึก (Insight) และการพยากรณ์ (Forecast) เป็นการประเมินเหตุการณ์ในอดีต ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน และคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต **ส่วนที่สอง** การมองอนาคต (Foresight) เป็นการมองเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นฐานของความไม่แน่นอน จึงต้องมีการบริหารจัดการสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยฉากทัศน์ (Strategic Foresight Scenarios) ซึ่งเป็นแผนรองรับยุทธศาสตร์ระยะยาวที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ (Future Proof/Strategic Testing) และการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) เป็นการคาดการณ์ย้อนหลังระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุอนาคตในแต่ละช่วงเวลา เพื่อระบุแนวทางและความเป็นไปได้ และนำไปจัดทำแผนยุทธศาสตร์แบบการวิเคราะห์ผ่านจุดปัจจุบันสู่อนาคตที่ต้องการ (From - To Analysis) ต่อไป สำหรับเอกสารประเมินฯ จะเป็นการพยากรณ์ย้อนหลังถึงระยะ 5 ปี คือ ห้วงเวลา พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาตรงกับ

ประเด็นสำคัญจากการ Forecast ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์มีความทันสมัย สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์รองรับภาพอนาคตความมั่นคงของประเทศไทย (20 ปี) ดังภาพ

การจัดทำเอกสารมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งหมด 44 หน่วยงาน เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและแรงผลักดัน ในช่วงเดือนมกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2564 2) การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านความมั่นคง แนวโน้มและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยคณะ Future Team ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ในช่วงเดือนมกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2564 3) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ประเทศไทย (ประจำปี พ.ศ. 2564) Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021) ระหว่างวันที่ 20 - 23 กันยายน พ.ศ. 2564 ณ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศและระบบประชุมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings) 4) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบูรณาการประเด็นความมั่นคงที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570” เพื่อบูรณาการข้อมูลและข้อคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 18 - 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ณ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และ 5) การจัดทำเอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

เอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ฯ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (Insight และ Forecast) ผลการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านความมั่นคงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับโลก แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค และแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับประเทศ ดังนี้

แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับโลก ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย ในปัจจุบันมีผลกระทบกับทุกประเทศ ได้แก่ **ความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges)** ส่งผลให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทางเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว **ภัยคุกคามทางไซเบอร์** ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายทั้งระดับบุคคลและระดับประเทศ **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก** ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศที่แปรปรวน **การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร** โดยเฉพาะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และนาโนเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดพื้นที่ปฏิบัติการทางทหารใหม่ ซึ่งอาจกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของรูปแบบสงครามในอนาคต และการแสวงหาประโยชน์จากห้วงอวกาศของประเทศมหาอำนาจ เช่น มิติอวกาศ (Space Domain) และมิติด้านไซเบอร์ **การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ** ส่งผลให้ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เป็นพื้นที่การแข่งขันของสองขั้วอำนาจ และ**ความมั่นคงหลัง COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่** ซึ่งยังคงมีการแพร่ระบาดและการกลายพันธุ์ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลก รวมไปถึงก่อให้เกิดแนวความคิดและพฤติกรรมของประชาคมโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิม

แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค มีแนวโน้มที่ความรุนแรงจะเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ **ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้** ซึ่งกลายเป็นประเด็นการแข่งขันเชิงภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน **ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวันและคาบสมุทรเกาหลี** ซึ่งส่งผลให้ประเด็นทางภูมิรัฐศาสตร์และปัญหาการเมืองระหว่างประเทศจะมีมากขึ้นโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก **การแข่งขันการสะสมอาวุธ** เพื่อแสดงถึงแสนยานุภาพทางการทหาร ซึ่งอาจสร้างความหวาดระแวงหรืออาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อรัฐเพื่อนบ้านหรือรัฐคู่พิพาท นำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กลับด้วยการขยายอำนาจทางการทหารเพื่อถ่วงดุลอำนาจ ทั้งนี้ ประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กในภูมิภาคมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการรักษาและส่งเสริมพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการแข่งขันสะสมอาวุธ **ความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง** ซึ่งนำมาสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงกับประเทศต่าง ๆ โดยประเทศไทยมุ่งเน้นความสำคัญของกรอบความร่วมมือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) และมีบทบาทนำในการส่งเสริมให้ ACMECS เป็นกรอบความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค รวมทั้งเป็นเวทีสร้างสมดุลภาพของการแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจ และ**สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน** นำไปสู่การอพยพของประชาชนบริเวณชายแดน ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายบริเวณชายแดนที่มีความรุนแรงมากขึ้น และส่งผลต่อความเป็นเอกภาพของอาเซียนในการแก้ปัญหาภายในภูมิภาค

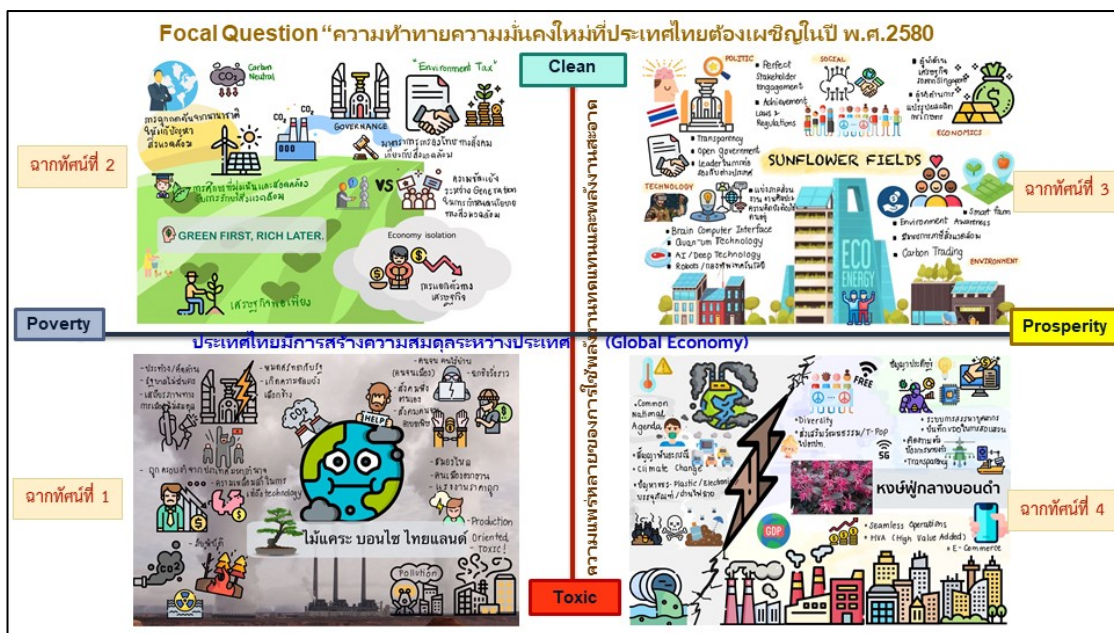
แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับโลกและระดับภูมิภาค ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยโดยตรง ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญและอาจขยายตัวในอนาคต เช่น **ความมั่นคงของสถาบันหลัก** ซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกตั้งคำถามเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากกลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งมีการรวมตัวและกลายเป็นตัวแสดงที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนทางสังคม **ความขัดแย้งทางการเมือง** ซึ่งนำมาสู่การเรียกร้องหลักประชาธิปไตย

และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รวมทั้งมีการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลให้ ความขัดแย้งขยายตัวไปเป็นปัญหาความมั่นคงในระยะต่อไป การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) ที่กระทบต่อการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน ซึ่งต้องปรับตัวในการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ปัญหาการทุจริต และคอร์รัปชัน ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปรากฏหลากหลาย รูปแบบ อาทิ การให้หรือรับสินบน การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดกฎหมาย การคอร์รัปชันในนโยบายต่าง ๆ ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความซับซ้อน ละเอียดยิ่งขึ้น เชื่อมโยงกับหลายมิติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ รวมทั้งปัญหาพื้นฐานที่สำคัญ และปัญหาภัยแทรกซ้อน ทำให้สถานการณ์และปัญหาข้างต้นมีความซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาการเปลี่ยนแปลง ของภูมิประชากรศาสตร์ จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ทำให้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบ ต่อปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง รวมทั้งค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพื่อดูแล ผู้สูงอายุที่มีจำนวนสูงขึ้น และปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ประเทศไทยยังคง เผชิญกับปัญหาความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญ อาทิ ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรในทะเล ปัญหาอาชญากรรม ข้ามชาติทางทะเล ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ปัญหาการมีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลกับ ประเทศเพื่อนบ้าน

แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่ประเด็น สำคัญยิ่งที่ประเทศไทยต้องเตรียมการรองรับ ดังนี้ 1) การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรองรับความท้าทาย ด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges) เพื่อรองรับกับความท้าทายด้านความมั่นคงใหม่ 2) การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของ หน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid)/พื้นที่ Grey Zone) เพื่อรองรับกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ 3) การบูรณาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการ บริหารจัดการภัยพิบัติ เพื่อรองรับกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ที่ทำให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ 4) การเสริมสร้างศักยภาพเทคโนโลยีทางการทหารของชาติอย่างยั่งยืนในทุกมิติ เพื่อรองรับกับ การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารและการแข่งขันการสะสมอาวุธ 5) การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่ เพื่อรองรับกับความมั่นคง หลัง COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่ 6) การวางบทบาทด้านความมั่นคงของประเทศท่ามกลางการแข่งขัน ทางยุทธศาสตร์ของประเทมหาอำนาจ เพื่อรองรับกับการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทมหาอำนาจ ที่ส่งผลกระทบกับความมั่นคงในภูมิภาค 7) การสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจของชาติและสถาบันหลัก เพื่อรองรับกับความมั่นคงของสถาบันหลัก 8) การส่งเสริมและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการ ทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ เพื่อรองรับกับความขัดแย้งทาง การเมือง 9) การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) เพื่อรองรับกับ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) 10) การสร้างระบบธรรมาภิบาล ภาครัฐและเอกชน เพื่อรองรับกับปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชัน 11) การสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริบท ในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับภูมิสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรองรับกับปัญหา

ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 12) การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์ เพื่อรองรับกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์ และ 13) การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อรองรับปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

2. การจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ผลการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) มี 4 ฉากทัศน์ ดังนี้ **ฉากทัศน์ที่ 1 ไม่แคระ บอนไซ ไทยแลนด์** หมายถึง ในปี พ.ศ. 2580 ประเทศไทยตกอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนมีแต่ความยากจนและประเทศยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่มีแต่มลภาวะเป็นพิษ **ฉากทัศน์ที่ 2 ต้นไทร สูงใหญ่ ไร้ทรัพย์** หมายถึง ในปี พ.ศ. 2580 ประเทศไทยก้าวสู่ประเทศชั้นนำในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และมีความฉลาดทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) แต่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้ร่ำรวย **ฉากทัศน์ที่ 3 Sunflower Fields** หมายถึง ในปี พ.ศ. 2580 ประเทศไทยมีการวางตัวเพื่อถ่วงดุลระหว่างประเทศ (Major Power) และความแพร่หลายของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด ในระดับดี รวมทั้งไทยเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจในอาเซียน และ**ฉากทัศน์ที่ 4 หงษ์ฟูกกลางบอนดำ** หมายถึง ในปี พ.ศ. 2580 ประเทศไทยมีการสร้างความสมดุลระหว่างประเทศ (Global Economy) มีความมั่งคั่ง (Prosperity) แต่ในด้านสิ่งแวดล้อมมีความเป็นพิษ (Toxic) ในทุกมิติ ดังภาพ

ฉากทัศน์ทั้ง 4 ภาพได้นำไปสู่การกำหนดประเด็นสำคัญของแต่ละฉากทัศน์ ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580 จำนวน 5 ประเด็นสำคัญยิ่ง ดังนี้ 1) การพัฒนาความเป็นผู้นำ (Leadership Development) ของคนรุ่นใหม่ เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งความสุข (Happiness Oriented) 2) การส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) 3) การกระจายอำนาจการบริหารนโยบาย (Decentralization) สู่องค์กรท้องถิ่นและภาคประชาชน เพื่อสร้างกลไกภาคีที่ร่วมการพัฒนามาตรระดับพื้นที่ 4) การเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านการสร้างผลิตภาพอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity) ทางเศรษฐกิจที่มี

การถ่วงดุลอย่างเหมาะสมกับด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 5) การเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศในเอเชีย
ทางการพัฒนาเทคโนโลยีและรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ด้าน Digital Farming/Future Food
บนพื้นฐาน Fair Relationship

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเด็นสำคัญจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี
พ.ศ. 2566 – 2570 ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี
พ.ศ. 2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง
(พ.ศ. 2561 – 2580) จะเห็นได้ว่ามีประเด็นใหม่ที่แตกต่างจากแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่สามารถนำมา
จัดทำข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ทั้งหมด 6 ประเด็นสำคัญยิ่ง
ดังนี้

**1. การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อม
ของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid)/พื้นที่ Grey Zone)**
เพื่อรองรับปัญหาความท้าทายด้านมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges) โดยการพัฒนา
ขีดความสามารถของหน่วยงานด้านความมั่นคงด้านไซเบอร์ บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้าง
ความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามลูกผสม (Hybrid Warfare)
ความขัดแย้งในพื้นที่คลุมเครือ (Grey Zone Conflict)

**2. การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก
COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่** โดยพัฒนาระบบการแบ่งปันข้อมูลและกลไกการแจ้งเตือน เพื่อเสริมสร้าง
กลไกการป้องกันการแพร่ระบาดและการป้องกันวิกฤตทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนพัฒนาระบบการบริหาร
จัดการ กำหนดแนวทาง นโยบาย และแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น สอดคล้องกับ
สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และพร้อมรองรับภัยคุกคามความมั่นคงแบบใหม่ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน
และอนาคต และเสริมสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อประสานงาน
เตรียมความพร้อม และตอบสนองต่อภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม

**3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ให้มีศักยภาพมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนา
ประเทศ** พร้อมทั้งมีทักษะในการรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) โดยการจัดทำนโยบาย
เพื่อเสริมสร้างประชาชนให้มีความตระหนักรู้ (Active Citizen) และการเสริมสร้างความรู้ให้ประชาชน
ภายในประเทศเป็น New Digital Literacy เพื่อรองรับการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด
และระดับชาติ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาประเทศร่วมกัน

**4. การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium
Enterprises: SME) และธุรกิจ Startup หรือธุรกิจสร้างใหม่ให้เจริญเติบโตแบบก้าวกระโดด** โดยรัฐ
มีมาตรการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการลงทุนให้กับบริษัท SME และ Startup
เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม (Innovation) ในทุกอุตสาหกรรม เช่น ด้านการเกษตร เทคโนโลยี
 เป็นต้น

5. การบูรณาการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ
เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนและรัฐกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการมุ่งสู่เป้าหมายการปล่อยคาร์บอน

สุทธิเป็นศูนย์ (Carbon Neutrality) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี พร้อมปรับเปลี่ยนโครงสร้างสู่การผลิตและการใช้พลังงานใหม่ สร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มทุนที่จะมาลงทุนด้าน Green Technology มีแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน

6. การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2574 ส่งผลให้โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องมีแผนรองรับด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลที่จะเพิ่มขึ้น และแผนรองรับจำนวนแรงงานที่จะลดลงในอนาคต

จากการประเมินสถานการณ์และบริบทภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง และอาจส่งผลต่อการดำเนินการเพื่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 หน่วยงานของรัฐจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจและสามารถคาดการณ์ถึงบริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการวางแผนเชิงระบบเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกัน อันจะทำให้ก่อเกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่กำหนด สำหรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)¹ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ที่จะผลักดันประเทศไทยให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) *ด้านความมั่นคง* มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข (2) *ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน* มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ (3) *ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์* มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (4) *ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม* มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน (5) *ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม* มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และ (6) *ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ* มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลักภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

ในห้วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 ซึ่งเป็นห้วงแรกของยุทธศาสตร์ชาติ สถานการณ์และบริบทสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง และอาจส่งผลต่อการดำเนินการเพื่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 หน่วยงานของรัฐจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจและสามารถคาดการณ์ถึงบริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการวางแผนเชิงระบบตลอดจนการเตรียมการรองรับเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ด้วยพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านจัดทำแผนแม่บท เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติขอความเห็นชอบ

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*, 6 ตุลาคม 2564.

<http://nscr.nesdb.go.th/ยุทธศาสตร์ชาติ20ปี/>

จากคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีก่อน และเมื่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว จึงดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมต่อไป และมาตรา 11 กำหนดให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่ง ด้านใดได้ หากคณะกรรมการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป็นไปอย่างสอดคล้องกับ สถานการณ์ของโลกและของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมการ จัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งมีพลเอก สมศักดิ์ รุ่งสิตา เป็นประธาน จึงอาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 17 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน แนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นประธาน เพื่อจัดทำรายงานการประเมินแนวโน้มและ สถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 เสนอต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง ให้สอดคล้องกับแนวโน้มและบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศต้องเผชิญในระยะต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษา รวบรวม ตรวจสอบ วิเคราะห์ และบูรณาการข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับ สถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570
- 1.2.2 เพื่อประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570
- 1.2.3 เพื่อจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580
- 1.2.4 เพื่อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยต้องเตรียมการรองรับให้กับคณะกรรมการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1.3.1 การรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งหมด 44 หน่วยงาน เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม และแรงผลักดัน ตามมิติ STEEP-M (Social – ด้านสังคม, Technological – ด้านเทคโนโลยี, Economic – ด้านเศรษฐกิจ, Environmental – ด้านสิ่งแวดล้อม, Political – ด้านการเมือง, Military – ด้านการทหาร) ในช่วงเดือนมกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2564
- 1.3.2 การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านความมั่นคง แนวโน้มและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยคณะ Future Team ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ในช่วงเดือนมกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2564
- 1.3.3 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ประเทศไทย (ประจำปี 2564) Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021) ระหว่างวันที่ 20 - 23 กันยายน พ.ศ. 2564 ณ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศและระบบประชุมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings)

1.3.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบูรณาการประเด็นความมั่นคงที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570” เพื่อบูรณาการข้อมูลและข้อคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จัดเมื่อวันที่ 18 - 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ณ ห้องประชุม 421 อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการ ป้องกันประเทศ

1.3.5 การจัดทำเอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

รายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นเอกสารเชิงวิชาการที่สามารถคาดการณ์ถึงบริบทของสถานการณ์ ด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลง และสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเชิงระบบ เป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ส่วนที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 เป็นการสร้างความเข้าใจกระบวนการศึกษาและที่มาของข้อมูลในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำภาพอนาคตด้านความมั่นคง ซึ่งการจะมองให้เห็นแนวโน้มของสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต จำเป็นจะต้องนำข้อมูลจากทุกช่วงเวลา ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มาพิจารณาและวิเคราะห์เป็นสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจพื้นฐานของกระบวนการพยากรณ์ (Forecasting) ที่เป็นการคาดคะเนสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตจากข้อมูลในอดีตและปัจจุบันซึ่งได้จากความรู้ ประสบการณ์ และดุลยพินิจของผู้พยากรณ์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ร่วมกับกระบวนการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตศึกษา เพื่อคาดการณ์ภาพอนาคตจากเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และอาจส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนประเทศหรือองค์กรอย่างรุนแรง ซึ่งภาพที่ได้จะนำไปสู่การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) ความสำเร็จของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ตลอดจนการนำเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ทางเลือก (Strategic Options) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพประเด็นที่จะเป็นโอกาสที่ดี และหาทางป้องกันประเด็นที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

2.1 การพยากรณ์ (Forecasting)

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพยากรณ์

นิภา นิรุตติกุล (2551)² ให้นิยามของกระบวนการ Forecasting หรือการพยากรณ์ หมายถึง การคาดคะเนการทำนายการเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต โดยการพยากรณ์จะทำการศึกษา แนวโน้มและรูปแบบการเกิดเหตุการณ์จากข้อมูลในอดีตและ/หรือใช้ความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ และดุลยพินิจของผู้พยากรณ์

การพยากรณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกองค์กรหรือธุรกิจที่ดำเนินงานภายใต้ความไม่แน่นอน โดยเฉพาะในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่ออนาคตขององค์กร ซึ่งการคาดเดาอย่างน่าเชื่อถือหรือใช้ข้อมูลประกอบย่อมมีคุณค่ากว่าการคาดเดาอย่างขาดความน่าเชื่อถือ แต่ไม่ได้หมายความว่า การใช้ดุลยพินิจของตัวเองในการพยากรณ์นั้นไม่ถูกต้อง เพียงแต่การนำเอาเทคนิคการพยากรณ์มาใช้ ถือเป็นส่วนเสริมในการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ซึ่งหากพิจารณาอย่างละเอียดจะเห็นว่าเกือบทุกองค์กรมีความจำเป็นที่จะต้อง ใช้การพยากรณ์ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ องค์กรเอกชนหรือองค์กรสาธารณะ เพราะทุกองค์กรจะต้องวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ในอนาคต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การพยากรณ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในทุกธุรกิจและทุกสาขาอาชีพ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2564)³ Forecasting หรือ การพยากรณ์ คือ การประมาณ หรือ การคาดคะเนว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการยึดข้อมูลและข้อเท็จจริงจากอดีตเป็นหลักในการพยากรณ์

² นิภา นิรุตติกุล. การพยากรณ์การขยาย. พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551

³ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)” เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ, 2564

ว่ากลุ่มข้อมูลของเหตุการณ์หนึ่งอาจนำมาใช้พยากรณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งได้ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตกับเหตุการณ์อย่างเดียวกันที่เกิดขึ้นอีกในปัจจุบัน จะส่งผลให้ได้ผลลัพธ์ที่คล้ายกับที่เกิดขึ้นมาแล้ว หรือกล่าวได้ว่า เป็นการนำข้อมูลจากข้อเท็จจริงมาสนับสนุน และใช้ความรู้ทางสถิติ คณิตศาสตร์ ตัวเลขทางสถิติ ผลลัพธ์จากการวิจัย เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จัดอยู่ในกลุ่มของเหตุการณ์ (Events) และตัวผลักดัน (Driving forces) ที่มีความแน่นอน (Certainty)ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ การพยากรณ์ (Forecasting) อาจตรงหรือคลาดเคลื่อนจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง การพยากรณ์ที่ดีจึงควรจะต้องใช้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด โดยทั่วไปจึงมักพบเห็นการใช้กระบวนการ Forecasting ในการพยากรณ์ภูมิอากาศ และในด้านธุรกิจ เช่น การพยากรณ์ยอดขาย การคาดการณ์แนวโน้มของตลาดผู้บริโภค เป็นต้น

การพยากรณ์ Forecasting สามารถแบ่งเป็นช่วงระยะเวลาในการพยากรณ์ ซึ่งกรอบระยะเวลาของการพยากรณ์ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กร โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

(1) การพยากรณ์ระยะสั้น (Short-Range Forecast) ระยะเวลาสั้นกว่า 1 ปี เช่น การพยากรณ์ประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือน ขึ้นอยู่กับบริษัทและประเภทของอุตสาหกรรม เช่น การพยากรณ์ตารางการผลิตและการจัดส่งสินค้า และการประเมินระดับสินค้าคงคลัง

(2) การพยากรณ์ระยะกลาง (Mid-Range Forecast) ระยะเวลา 1 - 5 ปี เป็นการพยากรณ์แผนกลยุทธ์ระยะกลางขององค์กร

(3) การพยากรณ์ระยะยาว (Long-Range Forecast) ระยะเวลาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เช่น การวางแผนเพื่อผลิตสินค้าใหม่ การขยายโรงงาน การสร้างโรงงานใหม่ การพัฒนาสินค้าใหม่ เป็นต้น

2.1.2 ขั้นตอนพื้นฐานที่ช่วยให้การพยากรณ์มีประสิทธิภาพ (Chopra and Meindl, 2007)⁴

(1) การทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ของการพยากรณ์และระบุช่วงระยะเวลาในการพยากรณ์ที่สามารถควบคุมได้ เพื่อนำเอาผลการพยากรณ์ที่ได้ไปใช้และเพื่อเลือกวิธีการพยากรณ์ที่จะใช้ได้อย่างเหมาะสม

(2) รวบรวมข้อมูลที่ต้องการนำมาทำการพยากรณ์อย่างมีระบบ เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง

(3) จำแนกประเภทสินค้าที่มีลักษณะเป็นตัวเลขหรือปริมาณความต้องการที่มีความคล้ายคลึงกันไว้เป็นกลุ่มข้อมูลเดียวกัน ทำการพยากรณ์สำหรับกลุ่มสินค้าก่อน แล้วจึงทำการพยากรณ์แบบแยกเป็นรายการสินค้าอีกครั้ง โดยเลือกวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มและลักษณะสินค้า

(4) ระบุข้อมูลหรือปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อพยากรณ์รวมถึงระบุสมมุติฐานที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้ทำการพยากรณ์จะสามารถทราบถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดที่มีผลต่อค่าการพยากรณ์

(5) เลือกวิธีการพยากรณ์ที่มีความเหมาะสมกับชุดข้อมูลที่ต้องการพยากรณ์

⁴ Canadabeyond150, **Foresight vs Forecast**. Canada From the Design Team

<http://canadabeyond150.ca/blog/2018/03/foresight-vs-forecast/> March 26, 2018.

(6) ตรวจสอบความถูกต้องและความแม่นยำของค่าจากการพยากรณ์ที่ได้กับค่าจริงที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการหรือสมการที่ใช้ในการคำนวณให้มีความเหมาะสมเมื่อเวลาเปลี่ยนไป

2.1.3 กระบวนการพยากรณ์

กระบวนการพยากรณ์ (Forecasting Process) หมายถึง ขั้นตอนการเลือกเทคนิคการพยากรณ์ ตั้งแต่หนึ่งวิธีขึ้นไปที่สามารถประยุกต์ใช้กับข้อมูลที่จำเป็นต่อการพยากรณ์ ต่อไปนี้ (กิตติพงศ์ อินทร์ทอง, 2556)

(1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพยากรณ์ (Specific Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าการพยากรณ์จะไปใช้ในการตัดสินใจอย่างไร เช่น ใช้เพื่อตัดสินใจลงทุน (การพยากรณ์ระยะยาว) หรือเพื่อวางแผนกลยุทธ์ (การพยากรณ์ระยะกลาง)

(2) การกำหนดสิ่งที่จะพยากรณ์ให้ชัดเจน (Determine What To Forecast) เช่น พยากรณ์ยอดขายเป็นหน่วยสินค้า หรือเป็นตัวเงิน (บาทหรือดอลลาร์) การพยากรณ์เป็นยอดขายรวม ยอดการผลิต ยอดการขายของแต่ละภูมิภาค ยอดขายในประเทศ หรือยอดขายต่างประเทศ เป็นต้น

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์อย่างเหมาะสม และเป็นข้อมูลที่ต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ยากและใช้เวลามากที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องพิจารณาถึงข้อกำหนดด้านเวลา (Identify Time Dimensions) โดยพิจารณา 2 ประการคือ ช่วงระยะเวลาการพยากรณ์ (Length and Periodicity) เช่น ประจำปี ประจำปีไตรมาส ประจำเดือน ประจำวัน และความเร่งด่วนในการพยากรณ์ (Urgency) ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วน วิธีที่ใช้ในการพยากรณ์จะมีความซับซ้อนน้อยกว่า และข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อมูล (Data Considerations) การพิจารณาจากปริมาณและประเภทของข้อมูลที่มี เป็นข้อมูลภายในหรือภายนอกบริษัท เป็นข้อมูลรายปี รายเดือน เป็นข้อมูลที่เป็นตัวเงินหรือหน่วยสินค้า

(4) การลดข้อมูล (Data Reduction) บางครั้งข้อมูลที่เก็บรวบรวมมีมากเกินไปและทำให้การพยากรณ์มีความถูกต้องน้อยลง จึงจำเป็นต้องลดข้อมูลบางตัวที่อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ลง

(5) การเลือกแบบจำลองในการพยากรณ์ (Model Selection) การเลือกวิธีการพยากรณ์ขึ้นอยู่กับรูปแบบของข้อมูล จำนวนข้อมูลที่มีและระยะเวลาการพยากรณ์การเลือกวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมกับข้อมูลจะช่วยลดความผิดพลาดในการพยากรณ์รูปแบบการพยากรณ์ที่ยังง่ายจะยิ่งดีต่อการยอมรับของผู้ตัดสินใจ วิธีการพยากรณ์จะต้องมีความสมดุลระหว่างความถูกต้องและเป็นวิธีที่ง่ายต่อความเข้าใจ

(6) การพยากรณ์ (Model Extrapolation) เป็นการพยากรณ์เหตุการณ์ที่ผ่านไปโดยใช้ข้อมูลจริงที่มีอยู่ และประเมินว่าวิธีใดเหมาะสม (Fit) กับข้อมูลในอดีตก่อน โดยการวัดค่าคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น

(7) การเตรียมการพยากรณ์ (Forecast Preparation) เมื่อมีวิธีการพยากรณ์มากกว่า 2 วิธีขึ้นไปที่เหมาะสม การรวมค่าการพยากรณ์จากวิธีเหล่านั้นจะทำให้ค่าพยากรณ์ดีขึ้นกว่าการใช้วิธีเดียว

(8) การนำเสนอผลการพยากรณ์ (Forecast Presentation) การนำเสนอค่าพยากรณ์ให้กับผู้บริหารหรือผู้ใช้ด้วยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือนำเสนอด้วยวาจา (Written/Oral) ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะสามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารหรือผู้ใช้ได้

(9) การตรวจสอบผลการพยากรณ์ (Tracking Results) การติดตามผลอย่างต่อเนื่องว่าผลการพยากรณ์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจริงแล้วมีความถูกต้องอย่างไร ซึ่งวิธีที่เคยพยากรณ์ได้ดีที่สุดอาจมีความถูกต้องลดลง เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปอาจจะต้องหาวิธีอื่นมาแทนการพยากรณ์สามารถเรียนรู้ได้จากความผิดพลาด การทบทวนค่าคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์อย่างรอบคอบจะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงสาเหตุของความเบี่ยงเบนระหว่างค่าจริงกับค่าพยากรณ์ได้ดีขึ้น

2.1.4 รูปแบบของข้อมูล

รูปแบบของข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีต สะท้อนถึงรูปแบบของข้อมูลที่ต้องการการพยากรณ์ในอนาคต แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

(1) Trend Pattern – รูปแบบความต้องการที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปในระยะยาว เช่น ความต้องการบ้านที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

(2) Cycle Pattern – รูปแบบความต้องการซึ่งเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ในช่วงเวลา 1 ปี ความต้องการซื้อรถยนต์จะเป็นไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจ

(3) Season Pattern – รูปแบบความต้องการที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาสั้น ๆ และเกิดขึ้นซ้ำ ๆ สามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงเวลาหนึ่งวันหรือหนึ่งสัปดาห์ เช่น ร้านอาหารบางประเภทมีลูกค้าเยอะช่วงกลางวันมากกว่าช่วงเย็น หรือห้างสรรพสินค้ามีลูกค้ามาใช้บริการมากในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์

2.2 การคาดการณ์อนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)

Strategic Foresight เป็นการวาดเส้นทางการไปสู่เป้าหมายที่คาดการณ์ไว้ในอนาคตหลาย ๆ เส้นทาง ทั้งเส้นทางที่ตรงกับเป้าหมายและเส้นทางที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ดีกว่าหรือแย่กว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ Strategic Foresight จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ดีที่สุดที่ถูกนำมาสนับสนุนการกำหนดนโยบาย โดยจะเป็นกระบวนการของการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่อาศัยข้อมูลในอดีตและปัจจุบันและการวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคต

2.2.1 ความหมายของ Strategic Foresight

Richard Slaughter (1995)⁵ Strategic Foresight คือ ความคิดและความเข้าใจในระดับบุคคลที่สามารถขยายไปสู่ชุมชนหรือสังคมทั้งหมด (Major et al., 2001) บุคคลสามารถมองเห็นทั้งอนาคตตนเองและอนาคตของชุมชน โดยความคิดที่เกี่ยวข้องกับอนาคตของชุมชนได้รับการพัฒนาผ่านวาทกรรมทางสังคมและฝังอยู่ในกระบวนการของนวัตกรรมทางสังคมจนกว่าพวกเขาจะมาถึงขั้นตอนของการสร้างอนาคต ทั้งการคาดการณ์อนาคตของแต่ละบุคคลและชุมชนและผลการกำหนดอนาคตของพวกเขา มีน้ำหนักที่ดีในกระบวนการนี้ อย่างไรก็ตาม แนวคิดและหลักการปฏิบัติของการมองเหตุการณ์ที่สำคัญนั้นคือการวาดภาพเกี่ยวกับอนาคต (Scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้หรือมีโอกาสเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ภาพอนาคตดังกล่าวอาจมีหลายภาพขึ้นอยู่กับการมองอนาคตภายใต้แนวโน้ม เงื่อนไขและแรงขับเคลื่อนทางเทคโนโลยี สังคม การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ เข้ามาเป็นองค์ประกอบในการมองอนาคต การสร้างภาพอนาคตจะช่วยให้เห็นภาพฉาย

⁵ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)” เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ, 2564

ของอนาคตในแบบต่าง ๆ โดยมีปัจจัยความแน่นอนและไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งช่วยให้เกิดทางเลือกในเตรียมการรับมือกับภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้น

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2525)⁶ ให้ความหมายของ “การวิจัยอนาคต” (Futures Research) ว่า หมายถึง แนวคิด วิธีการ กระบวนการ และระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อสะท้อนแนวคิดว่าเรื่องของอนาคตนั้นมีความเป็นไปได้หลายทิศทาง จึงต้องสำรวจแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ วิธีวิจัยอนาคตที่นิยม เช่น Delphi Technique (เทคนิคเดลฟาย), Scenario Building (การสร้างฉากทัศน์) และ Foresight (การมองอนาคต) เป็นต้น

ขณะที่ อนาคตศึกษา (Futures Studies) หมายถึง วิชาหรือสาขาวิชาที่ศึกษาถึงแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้ม และทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต ซึ่งเนื้อหาจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นแนวคิดและทฤษฎี กับส่วนที่เป็นระเบียบวิธี

เป้าหมายหลักของการศึกษาและวิจัยอนาคตอยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือความน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่พึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ก็เพื่อหาทางทำให้เกิดแนวโน้มที่ต้องการ ขณะเดียวกันก็หาทางป้องกันหรือแก้ไขแนวโน้มที่ไม่ต้องการให้หมดไปด้วย

ศุภณัฐ ศึกษายุทธศาสตร์ (2564) Strategic Foresight ไม่ใช่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ตามปกติ แต่เป็นการสำรวจและสร้างความแตกต่างหรือเป็นทางเลือกสำหรับการปฏิบัติในระยะยาว นอกเหนือจากแผนเชิงกลยุทธ์ที่วางไว้ อาจกล่าวได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคต (Foresight Workshops) คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการความคิดเชิงกลยุทธ์ Strategic Thinking Workshops นั่นเอง ซึ่งการทำ Foresight Workshop จะเป็นการคิดเกี่ยวกับความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความท้าทาย (Challenge) และการมีส่วนร่วมในการใช้ความรู้ ความชำนาญ และสัญชาตญาณในการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ ยังอาจพบคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกัน เช่น Futurology, Prognostics หรือ Anticipatory Science เป็นต้น ที่แม้ว่าแต่ละคำจะมีความหมายเฉพาะตัว แต่ก็มีสิ่งที่เหมือนกันคือ การเน้นเรื่องการศึกษาและคาดการณ์หรือทำนายอนาคต

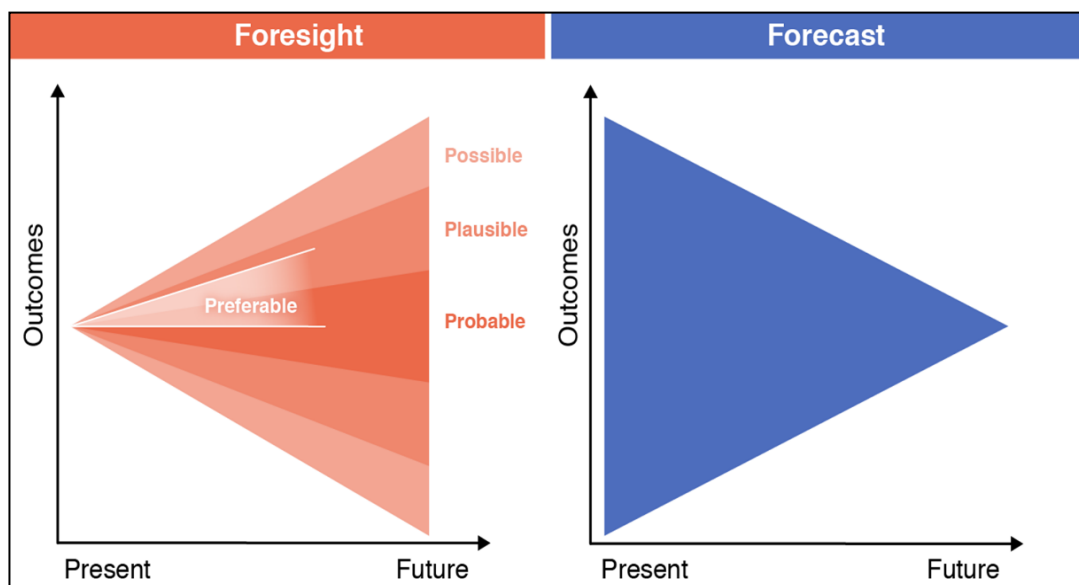
โดยสรุปแล้วการทำ Foresight เป็นการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล หรือที่เรียกว่า Horizon scanning (การตรวจสอบสภาพแวดล้อมแนวราบ) ซึ่งมีหลายปัจจัยทั้งที่สามารถควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้ และสิ่งที่ยังไม่รู้หรือรู้แล้ว ซึ่งอาจแบ่งเป็น Unknown Unknown, Unknown Known, Known Unknown หรือ Known Known และยังคงค้างถึงสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด (Wild Cards) และเรื่องเล็ก ๆ ที่อาจจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ หรือสัญญาณอ่อน (Weak Signals) เพื่อนำมากำหนดขอบเขตการทำ Foresight เช่น การกำหนดความมุ่งหมาย (Aims) ว่าต้องการทำ Foresight เพื่อกำหนดขีดความสามารถ และทักษะขององค์กร (Shaping Capacities and Skills) หรือกำหนดยุทธศาสตร์และจัดลำดับความสำคัญ

⁶ จุมพล พูลภัทรชีวิน. อนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต. รัฐสภาสาร ปีที่ 30 ฉบับที่ 7 (ก.ค.2525) หน้า 66 - 70

(Shaping Strategies and Priorities) เป็นต้น จากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย (Aims) ในข้างต้น ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะต้องกำหนดในลักษณะที่ SMART กล่าวคือ มีความจำเพาะเจาะจง (Specific) สามารถวัดผลได้ (Measurable) สามารถทำให้สำเร็จได้ (Achievable) มีความเกี่ยวข้อง (Relevant) และ มีการกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจน (Time-Bounded)

เมื่อกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์จากนั้นจึงศึกษาหลักการและเหตุผล และความเป็นมาของเรื่องดังกล่าว เพื่อที่จะใช้ระบุว่าการกิจกรรมหลัก (Key Event) และกิจกรรมที่จะริเริ่มขึ้น (Key Initiatives) ที่เหมาะสมนั้นจะเป็นอะไรบ้าง และการ Foresight จะมีเนื้อหาอยู่ในระดับใด เช่น เป็น Foresight ระดับองค์กร หน่วยงาน หรือ ระดับประเทศ และ ภูมิภาค ต่อจากนั้นจึงเลือกว่าจะใช้วิธีการ (Methodology) ใดบ้างในการศึกษา Foresight ซึ่งจะมีทั้งวิธีการที่เป็นเชิงคุณภาพ เช่น การระดมสมอง การจัดประชุม สัมมนา การสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสาร เป็นต้น หรือวิธีการเชิงปริมาณ เช่น การทำ Benchmarking, Bibliometrics, Modelling การวิเคราะห์สิทธิบัตร (Patent Analysis) เป็นต้น และ กึ่งเชิงคุณภาพ เช่น Delphi, Polling หรือ Voting และท้ายสุดนำมากำหนดแผนการทำงาน (Work Plan) และขอบเขตการทำงาน (Scope) ตลอดจนระยะเวลา (Time Horizon) ซึ่งบางครั้งอาจจะนานถึง 50 ปีก็ได้

ความแตกต่างและความสัมพันธ์กันของการนำข้อมูลมาใช้ในกระบวนการ Forecasting และ กระบวนการ Foresight ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ระหว่าง Foresight vs Forecasting

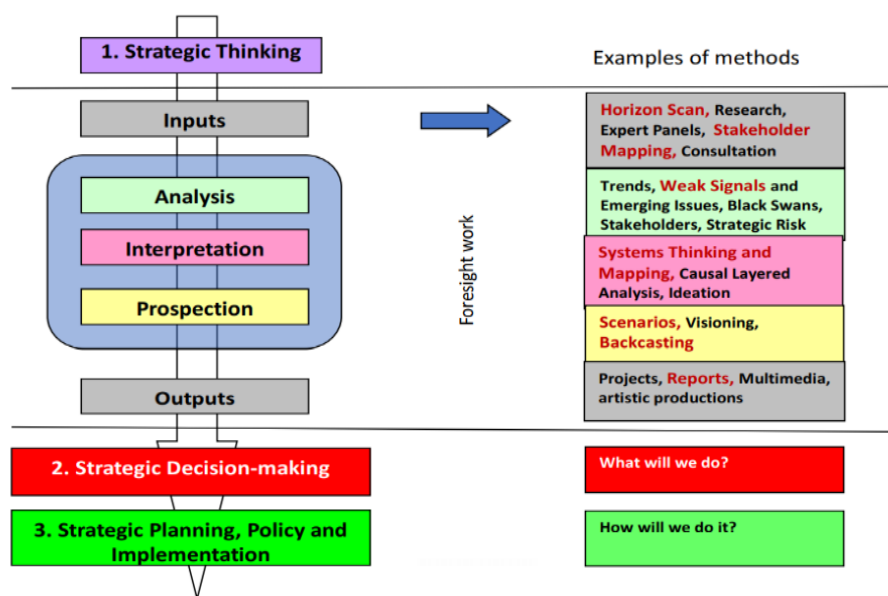
ที่มา: <http://sebastianbuckup.com/charts-illustrations/>

2.2.2 กระบวนการ Foresight

Joseph Veros (2003)⁷ ได้พัฒนารูปแบบการสร้างภาพอนาคต เรียกว่า Generic Foresight Model (GFM) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการสร้างภาพอนาคต (Scenarios) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตระยะยาว

⁷ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)” เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ, 2564

โดยการสร้างภาพอนาคต (Foresight) ในกระบวนการนี้จะแตกต่างจากการพยากรณ์ (Forecast) ซึ่งเป็นการทำนายผลจากความถี่ของการเกิดข้อมูลนั้น ๆ ในอดีตแล้ววาดภาพอนาคตว่าน่าจะเป็นอย่างไร แต่การวาดภาพอนาคตตามกระบวนการ Foresight จะเป็นการคาดการณ์ว่า สถานการณ์ข้างหน้านั้นจะเป็นอย่างไร โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ (Analysis) หาแนวโน้มของสถานการณ์หรือภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสภาพอากาศ โดยมีการประเมินความน่าจะเป็นของฉากทัศน์ (Scenario) ตามโอกาสในการเกิดว่า ในภาพอนาคต (Foresight) ที่ได้ มีฉากทัศน์ใดที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นจริง (Interpretation) และมีฉากทัศน์ใดที่อาจจะเพียงแค่มิโอกาสเกิดขึ้น (Prospection) เพื่อนำฉากทัศน์นั้นมากำหนดนโยบายหรือแนวทางที่ต้องปฏิบัติ โดยนโยบายหรือแนวทางปฏิบัตินี้ ก็คือ ผลลัพธ์ (Output) ซึ่ง GFM Model ดังรูป

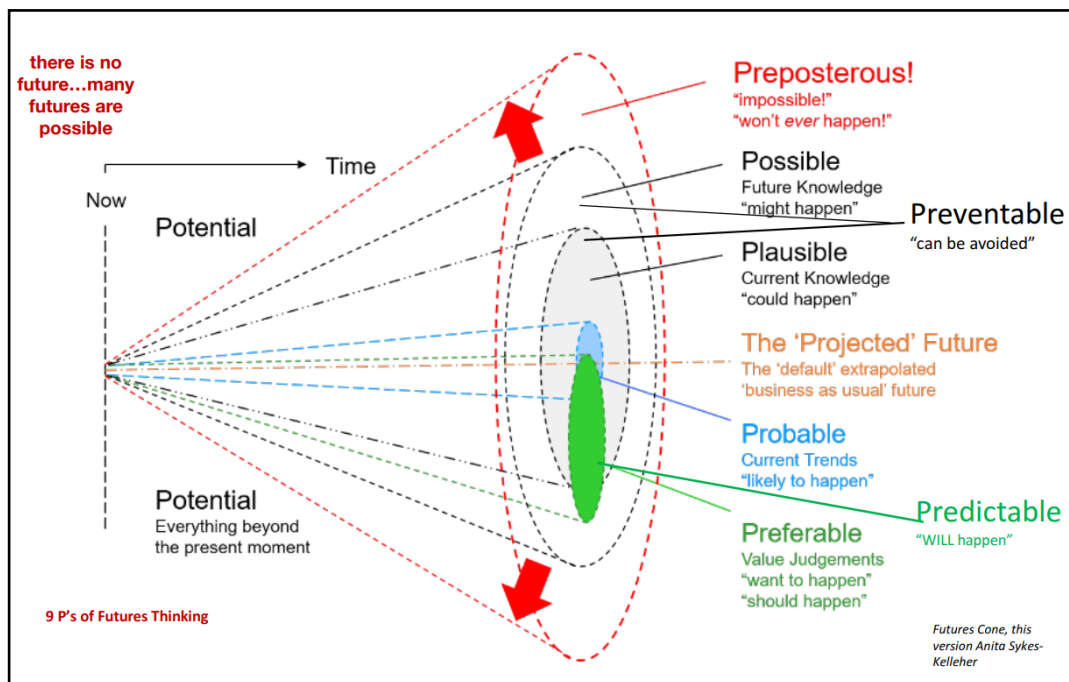

รูปที่ 2 แสดงรูปแบบการสร้างภาพอนาคต หรือ GFM Model
(Veros, 2003 อ้างถึงและปรับปรุงโดย Anita Sykes-Kelleher, 2006 & 2016)

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2564)⁸ การจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการสถานการณ์ หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในอนาคตด้วยการเตรียมทางเลือกที่เหมาะสม โดยกระบวนการจัดทำภาพอนาคตเปรียบได้กับการทำ Strategic Thinking ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายที่จะได้จากกระบวนการจัดทำภาพอนาคต คือ ทางเลือกที่เหมาะสม หรือ Strategic Option ซึ่งจะเป็นทางเลือกสำหรับผู้บริหาร องค์กร กองทัพ หรือประเทศในการตัดสินใจ

⁸ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ.2040”. 5-8 เมษายน 2564.

ที่อยู่ภายใต้ Possible Scenarios ซึ่งเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า การจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มีความสำคัญต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ (Strategy) แสดงได้ด้วยรูป กรวยอนาคต (Future Cone) ดังนี้

รูปที่ 3 กรวยอนาคต (Future Cone)

ในส่วนของความสำคัญในการจัดทำภาพอนาคต อธิบายได้ด้วยภาพกรวยอนาคตที่ซ้อนกันอยู่ 5 อัน ทั้ง 5 อันมีจุดกำเนิดร่วมกัน คือ “จุดเวลาปัจจุบัน” ปลายกรวยที่เคลื่อนออกไปข้างหน้า คือ ระยะเวลาที่ยิ่งไกลจาก “จุดเวลาปัจจุบัน” มากเท่าไร ก็ยิ่งส่งผลต่อขีดความสามารถในการคาดการณ์ภาพอนาคตที่ลดลง ดังจะเห็นว่า ยุทธศาสตร์ระยะสั้น 3 - 5 ปี มักเป็นแผนที่ไม่ต้องปรับเปลี่ยนอะไรมากนัก เพราะข้อมูลและองค์ความรู้ที่นำมาจัดทำแผนเป็นข้อมูลที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ขณะที่ยุทธศาสตร์ระยะ 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี ข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ ก็จะมีเปลี่ยนแปลงและคาดการณ์ได้ยากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์ระยะ 10 - 20 ปี จึงจำเป็นต้องนำกระบวนการ Foresight มาเป็นเครื่องมือในการจัดทำยุทธศาสตร์ภาพกรวยอนาคต แสดงให้เห็นว่า จุดศูนย์กลางปากกรวย คือ **Projected Future** เป็นอนาคตที่องค์กรคาดการณ์/เป้าหมายที่ตั้งไว้ **กรวยสีฟ้า** เป็นพื้นที่ของความเป็นไปได้แบบ Probable ที่เกิดจากการรวบรวมเหตุการณ์ (Events) ที่เกิดขึ้นบ่อยกระทั่งกลายเป็นแนวโน้ม (Trend) ที่ชัดเจนว่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในระยะ 20 ปี **กรวยสีเทาเข้ม** เป็นพื้นที่ของความเป็นไปได้แบบ Plausible ที่ในระยะ 20 ปีข้างหน้าอาจมีองค์ความรู้ (Knowledge) ที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการสถานการณ์ในเวลานั้นเกิดขึ้น **กรวยสีเขียว** เป็นกรวยที่อยู่ระหว่างกรวยสีฟ้ากับกรวยสีเทา เป็นกรวยที่เบน/เอียงออกจาก Projected Future แต่ยังคงอยู่ในพื้นที่ที่รับได้แบบ Preferable ซึ่งการเบนนี้อาจเกิดจากแรงผลักดัน (Driving Force) ที่มาจากเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ว่าจะเกิด **กรวยสีเทาอ่อน** เป็นพื้นที่ของความเป็นไปได้แบบ Possible ที่อาจมีองค์ความรู้ในอนาคต (Future Knowledge) ที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ในเวลานั้นเกิดขึ้น แต่องค์ความรู้และ Trend ในพื้นที่นี้จะกว้าง ได้ภาพอนาคตที่ไม่ชัดเจนเท่ากรวยที่เล็กกว่า และสุดท้าย คือ **กรวยสีแดง** พื้นที่ของ

ความเป็นไปไม่ได้ (Impossible) เนื่องจากมีรัศมีปากกรวยกว้างมากที่สุด จึงอยู่ห่างจาก Projected Future มาก ทำให้มีข้อมูลและองค์ความรู้ที่สนับสนุนการวาดภาพอนาคตน้อยมากจนขาดความชัดเจน

โดยสรุป **กรวยอนาคต** คือ การแสดงระยะเวลาที่ยาวนานออกไปเท่าไร ปากกรวยก็จะยิ่งกว้างมากขึ้น ทำให้การคาดการณ์และมองภาพอนาคตทำได้ยากมากขึ้น สิ่งที่จะควบคุมให้ปากกรวยแคบลงจนใกล้เคียง Projected Future ก็คือ **การรวบรวมข้อมูลที่ดี เพื่อให้ได้ Trends และ Driving Forces ที่มีประสิทธิภาพ** ในการพิจารณาว่า จะคงกลยุทธ์ในการดำเนินการต่อไปอย่างไร หรือจำเป็นต้องสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการป้องกันหรือเสริมสร้างหรือไม่ และอย่างไร

กระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) ในปัจจุบัน ส่วนมากถูกนำมาใช้ในภาคธุรกิจเพื่อการคาดการณ์อนาคตและการวางแผนเพื่อรองรับเหตุการณ์ในอนาคตระยะยาวที่มีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้น (Uncertainty) แต่ถ้าหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบ (Impact) ต่อธุรกิจอย่างรุนแรง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้แผนบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรองรับต่อเหตุการณ์ที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วว่าน่าจะเกิดขึ้น (Certainty)

ขณะที่ในมิติด้านความมั่นคง ยังไม่เคยมีการนำกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มาใช้กระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2563 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ได้นำ Generic Foresight Model (GFM) ของ Joseph Veros มาทำการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) ในมิติความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการใช้กระบวนการ Foresight เป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งมีการแต่งตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญในมิติต่าง ๆ เป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงกระบวนการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กระบวนการ Strategic Foresight⁹ คือ กระบวนการคาดการณ์อนาคตอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง และการทหารที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผ่านแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูล และข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ฉากทัศน์ในอนาคต (Future Scenario) ของเหตุการณ์ (Events) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตาม Focal question ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับทุกเหตุการณ์ที่คาดว่าจะปรากฏขึ้นในแต่ละฉากทัศน์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมต่อบริบทของสังคมอนาคต การจัดทำภาพแนวโน้มในอนาคตเป็นการนำประเด็นที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน (common ground key issues) ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Stakeholder) มาทำการวิเคราะห์ โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ทำการสรุปกระบวนการและแบ่งขั้นตอน ออกเป็น 8 Module ดังนี้

Module 1: Focal Question & Timeline กำหนดคำถามสำคัญหรือขอบเขตและกรอบเวลา ทำให้เห็นขอบเขตและบริบทของข้อมูลเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและช่วงเวลาในอนาคตที่ต้องการศึกษา เช่น ต้องการจัดทำภาพอนาคตในระดับใด ครอบคลุมพื้นที่เพียงใด และเป็นภาพอนาคตในระยะไกลเพียงใด (กี่ปี) เป็นต้น

⁹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)” เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ, 2564

Module 2: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System การค้นหาและรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเหตุการณ์ (Events) ที่คล้ายคลึงกัน นำมาจัดเป็นกลุ่มเหตุการณ์ (Cluster) เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบ (Pattern) และแนวโน้ม (Trends) ของเหตุการณ์ในอนาคต

Module 3: Environmental Scanning เพื่อหาตัวสัญญาณที่อาจส่งผลกระทบต่อด้านบวกและลบในแนวระนาบ แบบกระจายกว้างครอบคลุมในทุกมิติของ STEEP-M เรียกผลที่ได้จากตรวจสอบสภาพแวดล้อมนี้ว่า “เหตุการณ์” (Events)

Module 4: Emerging Issues and Trends ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้ในรูปแบบของเหตุการณ์ (Events) จาก Module 3 จะถูกนำมาพิจารณากระทั่งออกมาเป็น Trends ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใน Module 4 นี้ จึงเป็นการยกตัวอย่างของการหา Event และ Signal ที่จะเป็น Trends และเกี่ยวข้องกับ Focal Question ที่กำหนด

Module 5: Driving Forces การหา Driving Forces ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวโน้ม (Trend) ของเหตุการณ์ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อม

Module 6: Scenario Matrix การจินตนาการภาพหรือสถานการณ์ในอนาคต ณ จุดเวลาที่กำหนดไว้ใน Focal question และการสร้างความสัมพันธ์ในตาราง U

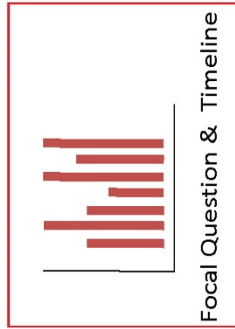
Module 7: Developing Scenarios/ Scenario Stories ภาพอนาคต 4 ภาพที่เป็นการสร้างแบบ Deductive บนพื้นฐานของเหตุการณ์อนาคตที่มีความไม่แน่นอนสูง และมีผลกระทบสูง (High Uncertainty and High Impact)

Module 8: Strategic Options/ Selecting Strategic Options ภาพอนาคตทั้ง 4 ภาพจะนำไปวิเคราะห์หาโอกาส และอุปสรรค (O&T) เพื่อสร้างทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)

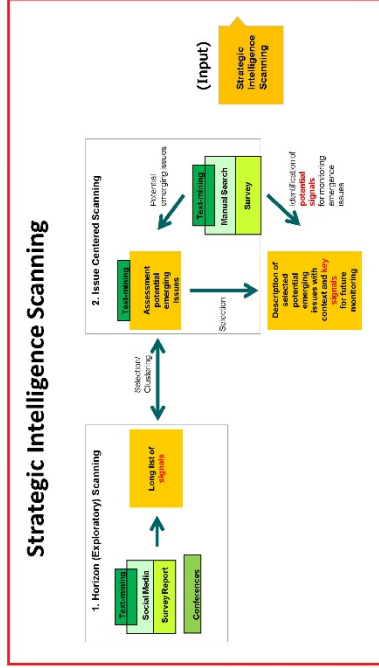
โดยแสดงดังรูปที่ 4

Strategic Foresight Process

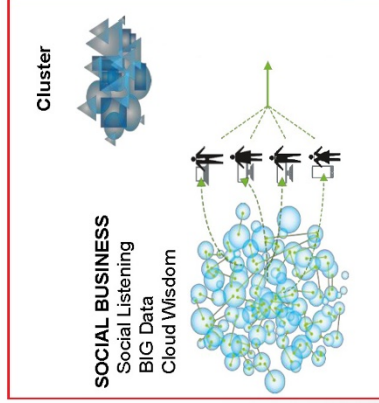
Module 1

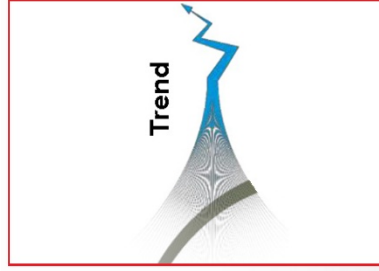
Module 2

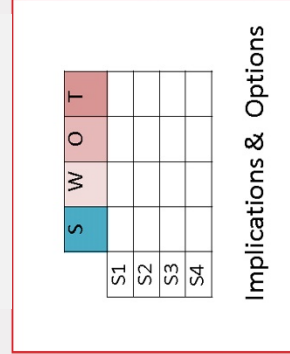
Module 3

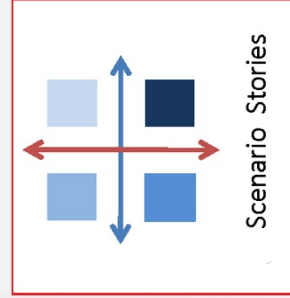
Module 4

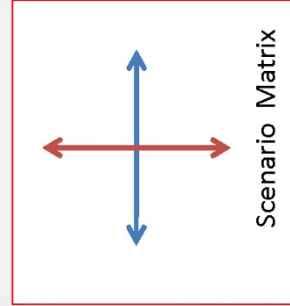
Module 8

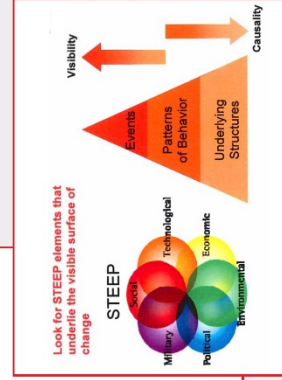
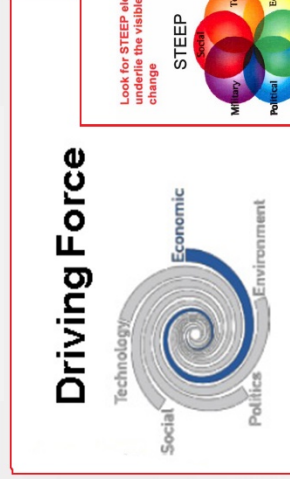
Module 7

Module 6

Module 5

ศูนย์ศึกษาอนาคตศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

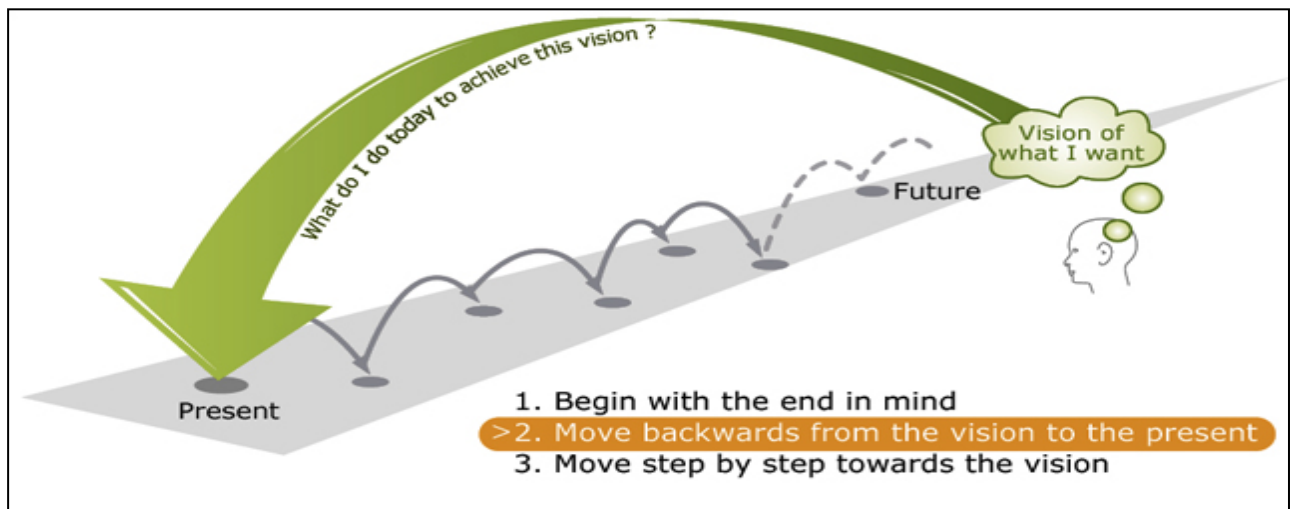
Dr.Santhi Kanoktanaporn

รูปที่ 4 แสดงกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) แบบ Deductive

2.3 การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)¹⁰

การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) เป็นเครื่องมือตัวหนึ่งที่น่าสนใจในกระบวนการมองอนาคตแบบ Foresight โดยใช้การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุอนาคตนั้น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Process) ของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้เสีย และสมาชิกทุกคนที่อยู่ในองค์กร¹¹

แนวคิดของ "Backcasting" จึงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การพยากรณ์ย้อนหลัง หรือ Backcasting เป็นวิธีการวางแผนที่จินตนาการถึงความสำเร็จของผลลัพธ์ในอนาคต ด้วยการตั้งคำถามว่า “วันนี้เราต้องทำอะไร เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ต้องการนั้นประสบความสำเร็จ” โดยกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตขึ้นมาก่อนให้ชัดเจน แล้วย้อนกลับมาพิจารณาว่า แนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายในอนาคตที่ต้องการนั้นจะต้องทำอย่างไร การกำหนดภาพอนาคตและกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายจะต้องคำนึงถึงความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกองค์กรมาประกอบ เพื่อพิจารณาเส้นทางจากอนาคตที่ปรารถนาย้อนกลับมายังสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้ได้จุดเริ่มต้นและเส้นทางที่จะนำองค์กรไปสู่อนาคตที่ชัดเจนได้ ดังรูป

รูปที่ 5 แสดงกระบวนการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)

ภาพประกอบจาก: <https://www.naturalstep.ca/backcasting>

สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (Innovation Foresight Institute: IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้อธิบายถึงการทำ Backcasting ว่า เริ่มจากการกำหนดประเด็นและกรอบระยะเวลาของภาพอนาคตที่ต้องการให้ชัดเจน การคัดเลือกผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมการระดมสมองเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบัน กับภาพอนาคตที่ต้องการ ใน 3 ประเด็น คือ (1) การกำหนดหรือปรับปรุงนโยบายปัจจุบันให้สอดคล้องกับภาพอนาคต (2) บริบทสภาพแวดล้อมในระดับองค์กร ประเทศ และระหว่าง

¹⁰ Naturalstep, Backcasing. <https://www.naturalstep.ca/backcasting>

¹¹ (Wangel, 2011; Carlsson-Kanyama et al., 2008 อ้างถึงใน Foresight Tools คู่มือการมองอนาคต ฉบับปรับปรุง ธันวาคม 2561, วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน))

ประเทศ และ (3) ระบบกลไกการปฏิบัติงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่จะสอดคล้องกับอนาคตที่พึงประสงค์ แล้วสรุปผลลัพธ์ของการทำ Backcasting ออกมาเป็นประเด็นสำคัญ เช่น เหตุการณ์ในอนาคตที่สำคัญ 3 - 4 เหตุการณ์ที่จะชี้บ่งว่ากำลังเดินทางสู่นาคตได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการระบุสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาที่จะนำไปสู่เป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุม แล้วจัดเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญหรือสิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้สำเร็จลงในกรอบเวลา (Timeline)

The Natural Step Canada ซึ่งเป็นหน่วยงานการกุศลที่จัดทำยุทธศาสตร์เสริมสร้างภาคเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งภายใต้ขอบเขตของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้นำเสนอกรอบการทำงานในการพัฒนากลยุทธ์ที่ยั่งยืนขององค์กร ว่าควรมีการทบทวนกระบวนการทั้งหมดซ้ำ เพื่อย้อนกลับขั้นตอนทั้งหมด เรียกกระบวนการนี้ว่า The A-B-C-D method ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการทำ Backcasting ประกอบด้วย

Awareness and Visioning:

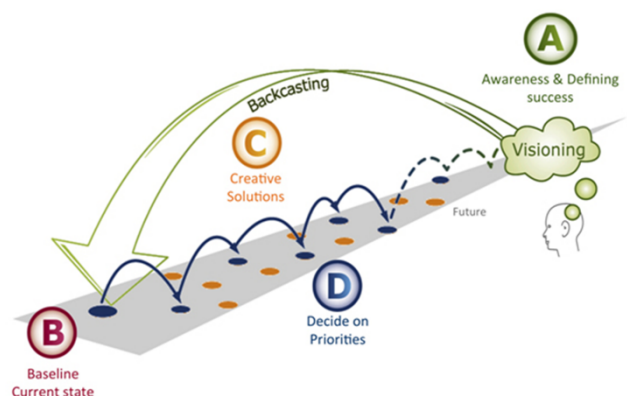
การทำความเข้าใจบริบท “ทั้งระบบ” ขององค์กร

Baseline Mapping: การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของกระบวนการหลักและผลลัพธ์ที่ได้ขององค์กรทุกขั้นตอน เพื่อหาปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อแผนงาน

Creative Solutions: การระดมสมองหาทางแก้ไข โดยย้อนกลับไปจากวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ จุดนี้คือ Backcasting ที่เปลี่ยนจากการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาปัจจุบัน เป็นการตั้งเป้าหมายที่ปลายทางแล้วย้อนมาดูการเตรียมพร้อมและวิธีการ ณ จุดปัจจุบันซึ่งจะผลักดันให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายนั้นได้

Decide on Priorities: การสนับสนุนแผนการปฏิบัติและแก้ปัญหาทุกขั้นตอนแบบเป็นขั้นเป็นตอน (Step by Step) ซึ่งกระทำได้ค่อนข้างง่ายและเห็นผลตอบแทนได้รวดเร็ว

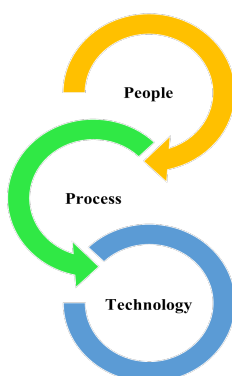
สรุป Backcasting คือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการตัดสินใจและตรวจสอบการกระทำที่วางแผนไว้อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน เพื่อดูว่ากำลังขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในขั้นตอน 'A' หรือไม่

รูปที่ 6 แสดง The A-B-C-D method

ที่มา/ ภาพประกอบ: <https://www.naturalstep.ca/backcasting>

2.4 กระบวนการ From - To Analysis

ประเด็นทางยุทธศาสตร์ที่ได้ (Strategic Issues) ต้องนำไปวิเคราะห์ผ่านกระบวนการ From - To Analysis กล่าวคือ ถ้าต้องการไปถึงจุด ๆ นั้น จากจุดปัจจุบัน จะต้องทำอะไร โดยเป็นการวิเคราะห์ผ่านจุดอ่อน และจุดแข็งของตนเอง ณ ปัจจุบัน โดยการใช้การพิจารณาด้วยหลักการ PPT (People/Process /Technology) ซึ่งความหมายของ PPT คือ

People คือ การมองทักษะ ศักยภาพ ขีดความสามารถ ความพอเพียงของบุคลากร ฯลฯ

Process คือ กระบวนการบริหารจัดการงาน การบริหารองค์กร สิ่งที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อน ฯลฯ

Technology คือ สิ่งสนับสนุนทั้งกระบวนการและบุคลากร ซึ่งเป็นได้ทั้งทางเทคนิค Software และ Hardware หรือ ในกระบวนการนี้จะใช้ 7s ของ McKinsey (แนวคิดที่มองว่าองค์กรที่ดีเกิดจากความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 7 ประการ ได้แก่ Structure (โครงสร้างองค์กร) Strategy (กลยุทธ์) Staff (การจัดการบุคคลเข้าทำงาน) Style (รูปแบบ) System (ระบบ) Shared value (ค่านิยมร่วม) และ Skill (ทักษะ) แทน PPT ก็ได้

สรุป กระบวนการ Strategic Foresight ตั้งแต่ Module ที่ 1 - 8 พร้อมทั้งหลักการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น หลัก Plausible Divergent Challenge Related: PDCR หมายถึงหลักในการพิจารณาคุณสมบัติของเหตุการณ์และแรงผลักดันที่ดี ว่าควรเป็นเหตุการณ์ที่มีความเป็นไปได้ น่าเชื่อถือ มีความผิดแผกแตกต่าง มีความท้าทาย แต่ก็มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน ประกอบด้วย Plausible เหตุการณ์หรือแรงผลักดันนั้นมีความเป็นไปได้ น่าเชื่อถือและสามารถเป็นจริงได้ Divergent เหตุการณ์หรือแรงผลักดันนั้นมีความผิดแผกแตกต่างกัน Challenge เหตุการณ์หรือแรงผลักดันนั้นมีความท้าทาย Related เหตุการณ์หรือแรงผลักดันนั้นมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน) และหลักพึงระวัง “Successful Trap” (กับดักแห่งความสำเร็จ คือ การปลดพันนาการทางความคิด หรือ Mental Block ออกจากกระบวนการคิดและวิเคราะห์อนาคต เพราะมักเป็นทัศนคติส่วนบุคคลที่ยึดติดกับวิธีคิดแบบเดิม ๆ จึงปิดกั้นความคิดใหม่ ทำให้ขาดการคิดจินตนาการ) “กระบวนการ Backcasting” จนกระทั่งถึง “กระบวนการ From To Analysis” ซึ่งหากดำเนินการได้ครบทั้ง 8 Module ภายใต้หลักการที่เกี่ยวข้อง ภาพอนาคต (Scenario) ที่ได้ออกมาจะสามารถนำมากำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นและภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตได้ นักวิเคราะห์อนาคตและนักยุทธศาสตร์จึงเป็นเสมือนผู้ประกอบให้องค์กรหรือประเทศเดินไปสู่เป้าหมายปลายทางที่กำหนดไว้ใน 20 - 30 ปีข้างหน้าได้ โดยมีกระบวนการ Strategic Foresight เป็นเสมือนกระบอกไฟฉายที่ส่องให้เห็นโอกาสและอุปสรรคที่มีอยู่ในแต่ละช่วงเวลาเพื่อนำมาวิเคราะห์และพิจารณาให้สิ่งที่เห็นนั้นกลับกลายเป็นตัวผลักดันให้องค์กรพัฒนาต่อไปได้และส่งผลกระทบต่อเป้าหมายปลายทางขององค์กรนั้นน้อยที่สุด

2.5 วิธีดำเนินการ (Methodology) ในการจัดทำ Strategic Planning

รูปที่ 7 อธิบายวิธีดำเนินการ (Methodology) ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)

ที่มา: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2564

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2564) ได้อธิบายว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) เริ่มจากการประเมินสถานะแวดล้อมโดยการรวบรวมข้อมูลที่สัมพันธ์กับระยะเวลาจากการมองเชิงลึก (Insight) คือ การประเมินเหตุการณ์ในอดีต (Past) และต่อเนื่องถึงปัจจุบัน (Present) และการพยากรณ์ (Forecast) คือ การคาดการณ์เหตุการณ์ที่เป็นแนวโน้มในปัจจุบันถึงเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอยู่ระหว่างช่วงเวลาปัจจุบัน (Present) และอนาคต (Future) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกระบวนการ Insight และ Forecast จะเป็นแนวโน้มที่ (มีโอกาสมากที่สุด/มีความท้าทายมากที่สุด/ภาพที่ต้องเกิดมากที่สุด) จะนำไปจัดทำแผนยุทธศาสตร์แบบภัยคุกคามเป็นฐาน (Threat based) และแผนยุทธศาสตร์แบบการพัฒนาขีดความสามารถเป็นฐาน (Capability based) ส่วนการมองอนาคต (Foresight) คือ การมองเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นฐานของความไม่แน่นอน จึงต้องมีการบริหารจัดการสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยฉากทัศน์ (Strategic Foresight Scenarios) ซึ่งเป็นแผนรองรับยุทธศาสตร์ระยะยาวที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ (Future Proof/Strategic Testing) ซึ่งต้องสัมพันธ์กับคำถามสำคัญและช่วงเวลาที่กำหนด (Focal Question and Timeline) ซึ่งผลที่ได้จะนำไปจัดทำแผนยุทธศาสตร์แบบการวิเคราะห์ผ่านจุดปัจจุบันสู่ออนาคตที่ต้องการ (From - To Analysis) ต่อไป และการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) เป็นการคาดการณ์ย้อนหลังระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุอนาคตในแต่ละช่วงเวลา (5,10,15,20 ปี) สำหรับเอกสารประเมินาจะเป็นการพยากรณ์ย้อนหลังถึงระยะ 5 ปี คือ ช่วงเวลา พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาตรงกับประเด็นสำคัญจากการ Forecast ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์มีความทันสมัยสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์รองรับภาพอนาคตความมั่นคงของประเทศไทย (20 ปี)

2.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2.6.1 บทนำ

ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้ความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผัน ได้ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับอย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ 20 ปีที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดอง

ของคนในชาติ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาความมั่นคงเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาการทุจริตในระบบราชการ

2.6.2 เป้าหมาย

- (1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
- (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ
- (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
- (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.3 ตัวชี้วัด

- (1) ความสุขของประชากรไทย
- (2) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
- (3) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- (4) บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ
- (5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

2.6.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2.6.4.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

1) **การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา** เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพการงานและรายได้ที่เพียงพอ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชน โดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ปลูกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัติพื้นฐานคนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

ตลอดจนการมีส่วนในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ผ่านทางโครงการ กิจกรรม และการรณรงค์ต่าง ๆ ตลอดไปจนถึง การดำเนินการอื่นทุกวิถีทางที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจน

2) **การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ** เพื่อให้คนในชาติ มีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็น สิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติ โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนามาเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมา ช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วย พัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลาย พระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไก ดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์ค้ำจุนศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของ คนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

3) **การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล** เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่สอดคล้องกับบริบทของไทย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญ ก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้ผู้นำและนักการเมืองที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมสูง และกล้าตัดสินใจ โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วม อย่างถูกต้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของไทย ส่งเสริมให้นักการเมืองมีคุณภาพ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติ มากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เสริมสร้างพรรคการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลสากล ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดอง จนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ และกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศให้มุ่งไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

4) **การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ** เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายในประเทศให้หมดไป มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิม เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น หรือที่ต้องออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงาน องค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกัน ตลอดจนจนถึงสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

2.6.4.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหามีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1) **การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน** เพื่อให้ปัญหามีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญ ที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจนถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2) **การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่** เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทัน่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่าง ๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวัง

ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

3) **การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ประสิทธิภาพ ในการเข้าแก้ไขปัญหา สถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้ อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแลและป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และ ความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริม โอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ

4) **การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและทางทะเล** เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบก และทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึง ประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ สมุทราภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติ เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการ และเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำ หลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาท และขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดคล้องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนด พื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญ กับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดจน

แนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา ปันฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก หวงเห่น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

2.6.4.3 การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือ กับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอ ต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

1) **การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ** เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังยับยั้ง และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ ประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา โดยเสริมสร้าง พัฒนา และบูรณาการขีดความสามารถ ของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ ทั้งด้านศักยภาพของบุคลากร ยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถครอบคลุม การใช้งานได้อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง มีการบูรณาการข้อมูลและนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติในทุกมิติและทุกด้าน รวมทั้งให้มีการเสริมสร้าง ความร่วมมือกับภาคประชาชนในรูปแบบประชารัฐ และประชาคมข่าวกรองต่างประเทศอย่างแน่นแฟ้น

2) **การพัฒนาและผนึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้ง ภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ** เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงาน ความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพ ให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรม ทั้งคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศ และการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ตลอดจนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถระดมทรัพยากรได้อย่าง เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ส่งผลให้สามารถป้องอธิปไตยและแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยการจัดทำแผนพัฒนาและผนึกกำลังทรัพยากรรวมถึงขีดความสามารถทั้งปวง ของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรมชัดเจน มีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมพัฒนา คน โครงสร้างกำลังรบและยุทโธปกรณ์ให้เหมาะสมเพียงพอและเป็นรูปธรรม สามารถรับมือกับภัยคุกคาม ได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ยกกระตือรือร้นให้เป็นแบบบูรณาการที่ทันสมัย มีความสมบูรณ์ พร้อมนำไปปฏิบัติได้กับสถานการณ์จริง เสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติการร่วม และการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงกับเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ มิให้เกิดข้อขัดแย้งหรือปัญหา เกี่ยวกับเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล พร้อมทั้งมีกลไกแก้ไขปัญหาความเห็นต่างหรือความขัดแย้ง ผ่านทางการเจรจาและมาตรการทางการทูต ตลอดไปจนถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ การพลังงานทหาร กิจการอวกาศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างหลักประกันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศแบบอัจฉริยะ

ในอนาคต มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง สามารถแข่งขัน และลดการพึ่งพาหรือนำเข้าจากต่างประเทศ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศได้

3) **การพัฒนาาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ** เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทาง ระบบ กลไก การบริหารจัดการ ตลอดจนแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งปวงให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และพร้อมรองรับภัยทุกประเภททั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการฝึกร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจริงจึงจนสามารถปฏิบัติได้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม ยกกระตือรือร้นการแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร การพัฒนาเทคโนโลยี และการฝึกอบรมให้ทุกส่วนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุกรูปแบบตั้งแต่ในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

2.6.4.4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาคีรัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหาร่วมกันได้

1) **การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ** เพื่อให้เกิดสันติสุข และมั่นคงระหว่างประเทศ โดยไทยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจด้านความมั่นคง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจ และประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างสมดุล ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการหารือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในระดับต่าง ๆ โดยเน้นผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจระหว่างกันอย่างต่อเนื่องต่อเนื่องอันจะเป็นการส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

2) **การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค** เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหาร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมความเป็นแกนกลางของอาเซียน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างประชาชนในทุกมิติและทุกระดับ ทำการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมถึงวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกรอบอาเซียน

3) **การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาคีรัฐและที่มิใช่ภาครัฐ** เพื่อให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง และส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจอันจะเป็นการสร้างเสริมเสถียรภาพในอนุภูมิภาคท่ามกลางการรุกคืบเข้ามาขยายอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของมหาอำนาจในอนุภูมิภาคฯ และคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐต่อรัฐ ประชาชนต่อประชาชน สร้างเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกัน

และระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกระดับของ อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ภัยความไม่สงบอันเป็นผลจากการเมือง ภายในของประเทศเพื่อนบ้าน และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักมนุษยธรรม

2.6.4.5 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ สามารถ จัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เกิดความมั่นใจได้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลัก และรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1) **การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม** เพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับปัญหาได้ทุกรูปแบบ ทุกระดับและทุกช่วงเวลาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีเอกภาพ โดยเสริมสร้างพร้อมทั้งยกระดับกลไก หน่วยงาน เช่น กองทัพไทย กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น และกฎหมายที่มีอยู่เดิมหรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านการบูรณาการ ความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาการวางแผน และเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน กำหนดหน่วยงานและตัวผู้รับผิดชอบในทุกระดับ พร้อมฝึกซ้อมรับปัญหา สัมมนาระดมความคิดเห็น ตลอดจนให้การสนับสนุนในทุกด้าน อย่างต่อเนื่องจริงจังตั้งแต่ยามปกติหรือ ยามสงบ มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบทและ ความก้าวหน้าของยุคสมัย พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงความเชื่อมโยงกับทุก ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

2) **การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ** เพื่อให้ การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อความมั่นคงของชาติ โดยพัฒนาส่งเสริมการวางแผนคู่ขนานแบบบูรณาการให้ สอดคล้องรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ด้าน รวมไปถึงการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติอย่าง ครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างผลักดันการบริหารจัดการตลอดถึงการบูรณาการ การดำเนินการในทุกด้านให้ประสานสอดคล้องและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงาน ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งครอบคลุมการสร้างความมั่นคงให้กับ ประเทศชาติในทุกมิติอย่างยั่งยืน

3) **การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง** เพื่อให้ การดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และเป็น รูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด โดยให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยงาน บุคลากร เครื่องมือ ระบบการบริหาร และการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมทั้ง มีความพร้อม มีขีดความสามารถที่ทันสมัย เหมาะสม เพียงพอ และคล่องตัว มีเอกภาพในการบริหารจัดการ ที่ชัดเจน ตลอดถึงมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบดูแลปัญหาความมั่นคงทุกมิติในระดับนโยบาย พร้อมรองรับ บริบทที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามยุทธศาสตร์ ที่กำหนดอย่างแท้จริง

ส่วนที่ 3

การรวบรวมข้อมูลด้านความมั่นคง

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (Insight และ Forecasting)

ส่วนที่ 3 เป็นการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และหลากหลายในปัจจุบัน มีผลกระทบกับทุกประเทศ เช่น ความมั่นคงแบบใหม่ (New Security) ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ผลกระทบจากภัยพิบัติ การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ และความมั่นคงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)/โรคติดต่ออุบัติใหม่ เป็นต้น ในขณะที่แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค เช่น ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวันและคาบสมุทรเกาหลี และการแข่งขันสะสมอาวุธ เป็นต้น มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในประเทศไทยนั้น การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับโลกและระดับภูมิภาค ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยโดยตรง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงเพิ่มเติมจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิม เช่น ความมั่นคงของสถาบันหลัก ความขัดแย้งทางการเมือง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กร ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชัน และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษา และติดตามสถานการณ์ความมั่นคงต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปประมวลผลในการกำหนดประเด็นสำคัญยิ่ง (Critical Issues) โดยการตรวจสอบสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมของโลก ภูมิภาค และในประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อสนับสนุนการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ให้มีความเหมาะสมรองรับกับสถานการณ์ในอนาคต รายละเอียดดังจะกล่าวต่อไป

3.1 การรวบรวมข้อมูลด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (Insight)

คณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ตามหลัก STEEP-M คือ มิติด้านสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technological) เศรษฐกิจ (Economic) สิ่งแวดล้อม (Environmental) การเมือง (Political) และการทหาร (Military) ดังนี้

S - ด้านสังคม ได้แก่ **กระทรวงศึกษาธิการ** ให้ความสำคัญกับประเด็นสภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ **สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา** ได้แก่ (1) ภัยพิบัติเสพติด (2) ความร่วมมือด้านสาธารณสุขกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์การภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ และ (3) ปัญหาความมั่นคงด้านยาและเวชภัณฑ์ **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ได้แก่ (1) ภัยคุกคามจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 (2) การเติบโตของสังคมเมือง และ (3) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร **กระทรวงสาธารณสุข** ได้แก่ (1) โรคติดเชื้อและโรคติดต่ออุบัติใหม่ (2) การโต้ตอบภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขจากโรคติดต่ออุบัติใหม่และอาวุธชีวภาพ และ (3) ความปลอดภัยด้านอาหาร **กระทรวงวัฒนธรรม** ได้แก่ (1) การสร้างบุคลิกภาพของคนรุ่นใหม่ ที่นำเอา “โลกไซเบอร์” หรือ “โลกเสมือน” มาใช้กับโลกแห่งความเป็นจริง (2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวลา และไม่มีแบบแผน อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ในทุกมิติ และ (3) ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนาของแต่ละประเทศ สังคมพหุวัฒนธรรม ความขัดแย้งข้ามวัฒนธรรม ความแตกต่างข้ามวัฒนธรรม **กรมกิจการผู้สูงอายุ** ได้แก่ (1) การเพิ่มขึ้นของประชากรโลกอย่างรวดเร็ว (2) การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และ (3) โรคติดต่ออุบัติใหม่

T - ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** ให้ความสำคัญกับประเด็น ได้แก่ (1) ความมั่นคงปลอดภัยทางนิวเคลียร์ (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (3) กรอบความร่วมมือระดับพหุภาคีและส่งเสริมความมั่นคงระดับโลกในหลายมิติ **กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม** ได้แก่ (1) ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และ (2) ข่าวปลอม (Fake news)

E - ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ **สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)** ให้ความสำคัญกับประเด็น ได้แก่ (1) การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเสมือนจริง/สกุลเงินดิจิทัล/นวัตกรรมทางการเงินในการระดมทุน - เคลื่อนย้ายทุน (2) ประเด็นการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง และ (3) การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ก่ออาชญากรรมที่มีความสลับซับซ้อน **กระทรวงพาณิชย์** ได้แก่ (1) การแข่งขันเพื่อขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ (2) เป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสหภาพยุโรป และ (3) สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรปทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับสมาชิกอาเซียน **กระทรวงการคลัง** ได้แก่ (1) จำนวนของคนจนของโลกเพิ่มมากขึ้น (2) โลกอยู่ในช่วงสังคมผู้สูงอายุ และ (3) ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีเติบโตแบบก้าวกระโดด (Exponential Growth) **กระทรวงคมนาคม** ได้แก่ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล **กระทรวงแรงงาน** ได้แก่ (1) เศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ (2) การใช้แรงงานต่างด้าวทดแทนการขาดแคลนแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และ (3) การย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ **กระทรวงอุตสาหกรรม** ได้แก่ (1) ความมั่นคงทางด้านอาหาร (2) วิกฤตจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม และ (3) การขยายอิทธิพลทางการค้าของประเทศมหาอำนาจ **กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงชั่วคราวเศรษฐกิจของโลก (2) กลุ่มประชากรรายได้ปานกลางเพิ่มมากขึ้น และ (3) การร่วมมือกันระหว่างประเทศเชื่อมต่อเศรษฐกิจ และการเดินทาง

E - ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับประเด็น (1) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและอนุภูมิภาค (2) การเปลี่ยนแปลงภาวะโรค การเกิดโรคติดต่อและไม่ติดต่อ และความเสียหายจากโรคระบาด และ (3) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้น **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ได้แก่ (1) ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก และ (3) ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน มีความเสี่ยงจากवादภัย อุทกภัย ภัยแล้ง แผ่นดินไหว และการระเบิดของภูเขาไฟ **กระทรวงพลังงาน** ได้แก่ (1) กระแสการพัฒนาแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (2) มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ การเลือกลงทุนในกลุ่มธุรกิจที่พึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กับการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพลังงานสะอาดและความยั่งยืน และ (3) การใช้พลังงานสะอาด **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** ได้แก่ (1) การเปลี่ยนไปสู่การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจะช่วยลดต้นทุน

ด้านสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (2) ทั่วโลกจะไม่บรรลุเป้าหมายการจัดความหิวโหยภายในปี พ.ศ. 2573 และ (3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่กระทบต่อภาคเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร **องค์การจัดการน้ำเสีย** ได้แก่ (1) แหล่งน้ำร้อยละ 28 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 55 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และร้อยละ 17 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม (2) ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก และแหล่งน้ำนึ่งสำคัญทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2560 และ (3) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **การไฟฟ้านครหลวง** ได้แก่ (1) เป้าหมายโจมตีระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบควบคุมระบบไฟฟ้า (2) ภัยคุกคามบนโลกอินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่าย และระบบงานมากขึ้น และ (3) การบุกรุกโจมตีระบบควบคุมภายในสถานีไฟฟ้า

P - ด้านการเมือง ได้แก่ **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด** ให้ความสำคัญกับประเด็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้ายาเสพติดผ่านแอปพลิเคชัน (Application) เช่น Line Twitter Facebook IG ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทาง Twitter **สถาบันพระปกเกล้า** ได้แก่ (1) การเผยแพร่วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ภายใต้ “ยุทธศาสตร์หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) (2) กระแสการปฏิรูปการเมืองในตะวันออกกลาง ส่งผลต่อกระแสอิสลามการเมือง (Political Islam) เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายกิจกรรมทางการเมืองที่ปรับใช้แนวทางอิสลามเข้ามาภายใต้พื้นที่รัฐชาติปัจจุบัน ที่ไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองด้วยอิสลามในรูปแบบดั้งเดิม จึงใช้รูปแบบที่ผูกมัดกับความเป็นรัฐสมัยใหม่หรือแนวทางประชาธิปไตย เพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามกรอบศาสนาที่ได้กำหนดไว้ และความนิยมของกลุ่มภราดรภาพมุสลิม (The Muslim Brotherhood) (เป็นขบวนการขับเคลื่อนทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจตามแนวทางของอิสลาม เพื่อฟื้นฟูสังคมมุสลิมจากความเสื่อมโทรม ด้วยความเชื่อที่ว่าศาสนาไม่ได้เป็นเพียงพิธีกรรมในศาสนสถานแต่เป็นบทบัญญัติซึ่งครอบคลุมทุกกิจกรรมการงานของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องนำหลักคำสอนมาเป็นธรรมนูญในการใช้ชีวิต) และ (3) การกระชับความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกา (สหรัฐฯ) กับประเทศพันธมิตร เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย (อินเดีย) สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (สิงคโปร์) และเครือรัฐออสเตรเลีย (ออสเตรเลีย) **กระทรวงยุติธรรม** ได้แก่ (1) องค์การอาชญากรรม (2) การค้ามนุษย์ และ (3) ยาเสพติด **สำนักข่าวกรองแห่งชาติ** ได้แก่ (1) การแข่งขันบทบาทและขยายอิทธิพลระหว่างประเทศมหาอำนาจ (2) เศรษฐกิจโลกที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว และ (3) ประเด็นสาธารณสุขและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **กระทรวงมหาดไทย** ได้แก่ (1) ปัญหายาเสพติด (2) สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (3) ความขัดแย้งทางความคิดของประชาชน **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ** ได้แก่ (1) ปัญหาการทุจริต และ (2) การต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเมืองในวงกว้างเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

M - ด้านการทหาร ได้แก่ **กระทรวงกลาโหม** ให้ความสำคัญกับประเด็น (1) สภาวะหลายขั้วอำนาจ (2) ความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก ช่องแคบไต้หวัน และคาบสมุทรเกาหลี และ (3) การแข่งขันและสะสมอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง **กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร** ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (2) สถานการณ์ด้านการเมืองและความขัดแย้ง/ความแตกแยกในประเทศ รวมทั้งความเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังมวลชน และ (3) อาชญากรรมข้ามชาติ **กองทัพบก** ได้แก่

(1) รูปแบบของสงครามจะมีลักษณะเป็นสงครามแบบผสมผสานระหว่างสงครามตามแบบกับสงครามนอกแบบ (Hybrid Warfare) มากขึ้น (2) ปัญหาความแตกแยกภายในชาติ และ (3) ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน/ การต่อสู้ระหว่างรัฐที่ใหญ่กว่ากับรัฐที่เล็กกว่า **กองทัพเรือ** ได้แก่ (1) การแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจ (2) การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) การย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย **กองทัพอากาศ** ได้แก่ (1) การแสวงประโยชน์จากห้วงอวกาศของประเทศมหาอำนาจ (2) การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร และ (3) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก **ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการ กองทัพไทย** ได้แก่ (1) การประยุกต์ศาสตร์ใหม่ของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชีย (2) การฟื้นฟูบทบาทของสหพันธรัฐรัสเซีย (รัสเซีย) ในการเมืองโลก และ (3) การกลับมาแข่งขันสะสมอาวุธนิวเคลียร์ **กระทรวงการต่างประเทศ** ได้แก่ (1) โรคติดต่ออุบัติใหม่ (2) ภัยคุกคามทางไซเบอร์ และ (3) การแข่งขันทางเทคโนโลยีในมิติความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ได้แก่ (1) การแข่งขันอิทธิพลเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2) สถานการณ์การก่อการร้าย และ (3) ความขัดแย้งในภูมิภาค อาทิ กรณีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ยังคงพัฒนาโครงการนิวเคลียร์ **ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้** ได้แก่ (1) การเมืองโลกมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่หลายขั้วอำนาจ (2) การแพร่ระบาดของ COVID-19 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และ (3) ปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขจะได้รับการแก้ไขให้ทั่วถึงและเสมอภาคมากขึ้น

3.2 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลก (Forecasting)

3.2.1 ความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges)¹² ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย รวมถึงการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงข้ามพรมแดนที่มีความสะดวกและรวดเร็ว และระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้น ทำให้สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านทั้งด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการทหาร ซึ่งส่งผลให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มี

¹² ความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges) เป็นภัยคุกคามความมั่นคงที่มุ่งพิจารณาที่ความมั่นคงทางน้ำ ความมั่นคงทางอาหาร โรคระบาด และอาชญากรรม/การก่อการร้าย ซึ่งเป็นสิ่ง “ใหม่” และมีลักษณะเกี่ยวข้องกันหลายชาติ ซึ่งไม่เหมือนกับในยุคก่อนที่มีแหล่งที่มาเริ่มต้นจากการแข่งขันกันระหว่างประเทศและการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ มีการบังคับด้วยกำลังทางทหารและการคุกคามจากรัฐอื่น ๆ ทั้งทางเส้นเขตแดนระหว่างประเทศและอำนาจอธิปไตย ดังนั้น **ความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges)** จึงหมายถึงภัยคุกคามความมั่นคงที่กำหนดจากแหล่งที่มาและวิธีการตอบสนองหรือรับมือที่เหมาะสม โดยแหล่งที่มาอาจเกิดจากทั้งภายในประเทศหรือจากต่างประเทศ แต่ส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงและขยายเป็นวงกว้างครอบคลุมหลายมิติและหลายประเทศเปรียบเสมือนภัยจากภาวะสงครามสำหรับวิธีการตอบสนองหรือรับมือมีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินกว่าที่จะใช้วิธีการเดียวหรือประเทศ ๆ เดียวตอบสนองได้ ต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานกันทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงสามารถตอบสนองหรือรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ความไม่มั่นคงด้านอาหาร โรคระบาด การก่อการร้าย อาชญากรรม/อาชญากรรมทางไซเบอร์ เป็นต้น ที่มา: Michael Wills and Robert M. Hathaway. (2013). *New Security Challenges in Asia*. United States of America. Woodrow Wilson International Center of Scholars.

ความซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทางเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การก่ออาชญากรรมได้พัฒนารูปแบบใหม่ ๆ เช่น ปัญหาการข่าวปลอม (Fake News) การโจรกรรมข้อมูลทางไซเบอร์ การค้าขายสิ่งผิดกฎหมายผ่านทางโลกไซเบอร์ การลักลอบขนถ่ายสินค้าผิดกฎหมายข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด อาวุธร้ายแรงต่าง ๆ ชะยะอิเล็กทรอนิกส์และสารพิษ ปัญหาการพนันออนไลน์ ปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย มีแนวโน้มที่จะเกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ในการประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่มีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันของแต่ละประเทศ จนนำไปสู่การค้ามนุษย์และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายของประชากรจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศ ส่งผลกระทบในหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย และชัยชนะของกลุ่มตาลิบันในสาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน (อัฟกานิสถาน) อาจส่งผลให้สถานการณ์การก่อการร้ายมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น หรืออาจจะเรียนรู้แนวคิดสุดโต่งของกลุ่มตาลิบันผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคอาจจะใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวกในการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการฟอกเงินและการให้เงินอุดหนุนต่อการก่อการร้าย (Money Laundering and Financing of Terrorism) รวมไปถึงการใช้ไทยเป็นแหล่งจัดหาและเป็นเส้นทางขนส่งอาวุธไปยังประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน และเผยแพร่แนวคิดสุดโต่งไปยังกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งปัญหาการก่อการร้ายยังเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงอื่น ๆ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อีกด้วย นอกจากนี้รูปแบบการก่อการร้ายปรับเปลี่ยนไป เช่น การก่อการร้ายแบบกระทำเพียงคนเดียว (Lone Wolf Terrorism) อาชญากรรมข้ามชาติ และสงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) เป็นต้น

3.2.2 ภัยคุกคามทางไซเบอร์ สถานการณ์ภัยคุกคามทางไซเบอร์มีแนวโน้มสูงขึ้น และยังคงเป็นภัยคุกคามที่สร้างความกังวลให้หลายประเทศทั่วโลกและประเทศไทย เนื่องจากมีระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต โครงสร้างพื้นฐาน และเพิ่มขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ให้สามารถเชื่อมโยงสู่โลกออนไลน์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งการรับส่งข้อมูลข่าวสาร การให้บริการและอำนวยความสะดวก โดยความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายจากหลายช่องทางนั้น จะยิ่งเพิ่มอัตราการเกิดภัยคุกคามใหม่ ๆ ทางไซเบอร์ได้ง่ายขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายทั้งระดับบุคคล และระดับประเทศ อาทิ เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาพัฒนาใช้เป็นเครื่องมือในการก่อการร้ายที่มีศักยภาพในการสร้างความเสียหายรุนแรงยิ่งขึ้นและยากต่อการติดตาม จับกุมหรือตรวจจับเมื่อเทียบกับอดีต รวมทั้งมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ความรุนแรงของการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นได้กระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงกระทบต่อการเข้าถึงข้อมูลสำคัญในระดับประเทศ

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศแปรปรวนที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงการเกิดอย่างฉับพลันและรุนแรง เช่น คลื่นความร้อนแถบตะวันตกของสหรัฐฯ และแคนาดา เหตุฝนฟ้าคะนองทั่วยุโรปก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันในหลายประเทศ เช่นเดียวกับที่กรุงปักกิ่งของจีนเผชิญกับพายุถล่ม ส่งผลให้การจราจรทั้งทางบกและทางอากาศทั่วเมือง

หยุดชะงัก นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ที่ควรติดตามอย่างใกล้ชิด คือ การละลายของน้ำแข็งกรีนแลนด์ ซึ่งเป็นมวลน้ำแข็งน้ำจืดที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลกละลายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนขึ้น ซึ่งสถาบันอุตุนิยมวิทยาแห่งเดนมาร์กรายงานว่า ในภาคเหนือของกรีนแลนด์มีอุณหภูมิโดยประมาณอยู่ที่ 20 องศาเซลเซียส (68 องศาฟาเรนไฮต์) ซึ่งมากกว่าอุณหภูมิเฉลี่ยปกติในฤดูร้อนถึงสองเท่า ซึ่งเป็นสถิติสูงสุดนับตั้งแต่เริ่มบันทึก ซึ่งวิกฤตน้ำแข็งโลกละลาย ส่งผลให้ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น (Sea-Level Rise: SLR) ทั่วโลก โดยจะเพิ่มขึ้นอย่างถาวร 1.5 มิลลิเมตร นักวิทยาศาสตร์คาดการณ์ว่า หากน้ำแข็งในกรีนแลนด์ละลายจนหมดสิ้น ระดับน้ำทะเลทั่วโลกจะเพิ่มสูงถึง 6 เมตร ในขณะที่ทางซีกโลกใต้ เกิดปรากฏการณ์เอนโซ (ENSO) ในระบบอากาศ ซึ่งเป็นรูปแบบความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ได้รับอิทธิพลระหว่างมหาสมุทรและชั้นบรรยากาศในบริเวณแถบแนวเส้นศูนย์สูตรจากปรากฏการณ์ลานีญาและเอลนีโญ อันส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอีกด้วย ซึ่งต้นตอของปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศทั้งหมดนี้นักวิทยาศาสตร์มีความเห็นตรงกันว่า สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และมีแนวโน้มว่าการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และโอกาสที่จะผ่านพ้นวิกฤตนี้ได้ คือ ต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้โดยเร็วที่สุด ซึ่งในอนาคตทั่วโลกจะตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาคมโลกอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกระแสการคำนึงถึงคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

3.2.4 การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศและโลกอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้เรียกว่า VUCA หรือ VUCA World อันประกอบด้วย (1) V-Volatility มีความผันผวนสูง เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (2) U-Uncertainty มีความไม่แน่นอนสูง ขาดความชัดเจน (3) C-Complexity มีความซับซ้อนสูง มีปัจจัยมากมายที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ และ (4) A-Ambiguity มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนสูง ยากจะคาดเดาผลลัพธ์ได้ จึงเป็นเหตุผลให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้แทนมนุษย์ ได้แก่ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีอุบัติใหม่ (Emerging Technologies) นาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology) เช่น การผลิตชุดเกราะไฟเบอร์ หมวกอัจฉริยะ วัสดุเบาพิเศษสำหรับอากาศยาน เป็นต้น เรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์และอาวุธยิงจากแพลตฟอร์มใต้น้ำ ยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) ระบบอาวุธสังหารอัตโนมัติ หรือหุ่นยนต์สังหาร (Lethal Autonomous Weapon Systems: LAWS) อาวุธความเร็วเหนือเสียงยิ่งยวด (Hypersonic Weapon) และการพัฒนาควอนตัมคอมพิวเตอร์ (Quantum Computer) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหาร นอกจากนี้ จากการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร ทำให้มีการปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ใหม่ คือ การแสวงหาประโยชน์จากห้วงอวกาศของประเทศมหาอำนาจในมิติอวกาศ (Space Domain) และมิติด้านไซเบอร์ ซึ่งอาจกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของรูปแบบสงครามในอนาคต

3.2.5 การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ (Geostrategic) ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (The Free and Open Indo-Pacific Strategy หรือ FOIP) ส่งผลให้ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เป็นพื้นที่การแข่งขันของสองขั้วอำนาจ เนื่องจากภูมิภาคนี้ต้องเผชิญกับการขยายอิทธิพลของจีน ในมิติความมั่นคงและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผ่านข้อริเริ่มสายแถบและเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) เช่น โครงการรถไฟ ลาว-จีน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงและการค้าข้ามชายแดน และการจัดวางยุทธศาสตร์

เพื่อคานอิทธิพลดังกล่าวของสหรัฐฯ ในภูมิภาค อาทิ การรื้อฟื้นความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ-ออสเตรเลีย-อินเดีย ญี่ปุ่น ในนาม QUAD (Quadrilateral Security Dialogue) และการบรรลุข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย หรือ “AUKUS” การเพิ่มความตึงเครียดในด้านการทหาร โดยเน้นย้ำการดำเนินการตามแนวคิดอินโด-แปซิฟิก ซึ่งรวมถึงนัยของการรวมกลุ่มความร่วมมือเพื่อการปิดล้อมจีนจะยังทวีความรุนแรง โดยมีพื้นที่ที่เสี่ยงอยู่บริเวณทะเลจีนใต้ ที่อาจเกิดการแย่งชิงพันธมิตร และอาจนำไปสู่ข้อพิพาททางทหารในอนาคตที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ อาทิ รัสเซีย สหภาพยุโรป ที่จะเข้ามาแสดงบทบาทในพื้นที่ดังกล่าว

3.2.6 ความมั่นคงหลัง COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ห้วงปลายปี พ.ศ. 2562 ซึ่งยังคงการระบาดและมีการกลายพันธุ์ ทำให้ยอดผู้ติดเชื้อและยอดผู้เสียชีวิตสะสมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยความหวังในการจะยับยั้งการแพร่ระบาดคือการคิดค้นพัฒนาวัคซีนขึ้นมาป้องกันหรือฆ่าเชื้อดังกล่าว และกระจายให้ทั่วถึงทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็วมากที่สุด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลก รวมไปถึงก่อให้เกิดแนวความคิดและพฤติกรรมของประชาคมโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หรือที่เรียกว่าความปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับสังคม ไปจนถึงระดับประเทศ เช่น การหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น ภาครัฐและเอกชนออกนโยบายการทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) การใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การสั่งอาหารแบบบริการส่งอาหาร (Food Delivery) การทำธุรกรรมทางการเงินแบบออนไลน์ หรือการเรียนแบบออนไลน์ เป็นต้น อีกทั้งยังเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อรายได้และระบบธุรกิจที่ต้องมีการพบปะกัน (Face to Face) ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม โรงภาพยนตร์ และร้านอาหาร ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยขาดทุน นำไปสู่ปัญหาการเลิกจ้างหรือลดเงินเดือน ก่อให้เกิดการขาดกำลังในการใช้จ่าย เงินไม่สะพัดหรือหมุนเวียน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น และได้ส่งผลต่อระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งการเงินหรือการแจกจ่ายวัคซีน ดังนั้น ความมั่นคงหลัง COVID-19 สำหรับประเทศไทย คือ การเตรียมพร้อมรับมือกับ COVID-19 การกำหนดจุดยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระเบียบโลกยุคใหม่ และประสานความร่วมมือกับมิตรประเทศ หรือภายใต้กรอบความร่วมมือที่ไทยเป็นภาคี เพื่อพัฒนาความมั่นคงในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากด้านการทหาร เช่น ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านสาธารณสุข และด้านการท่องเที่ยว ซึ่งนับว่าเป็นสัญญาณบ่งชี้การปรับกระบวนทัศน์ด้านความมั่นคง (Paradigm Shift)

3.3 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค (Forecasting)

3.3.1 ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ประเด็นการอ้างสิทธิครอบครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้ของจีน มาเลเซีย เนการาบรูไนดารุสซาลาม (บรูไน) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ฟิลิปปินส์) และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เวียดนาม) รวมถึงบางส่วนของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (อินโดนีเซีย) ที่ผ่านมาก่อให้เกิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปัจจุบันได้กลายเป็นประเด็นการแข่งขันเชิงภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีน และพันธมิตรของแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมา จีนได้ประกาศบังคับใช้กฎหมายหน่วยยามฝั่ง (China Coast Guard Law) ซึ่งให้อำนาจแก่หน่วยยามฝั่งของจีนในการใช้กำลัง

ในเขตพื้นที่ทางทะเลที่จีนอ้างสิทธิ ทั้งนี้ สหรัฐฯ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และประเทศอื่น ๆ ได้แสดงความห่วงกังวลต่อการออกกฎหมายดังกล่าว และได้เน้นย้ำให้จีนหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง รวมถึงการอ้างสิทธิทางทะเลที่เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea: UNCLOS ,1982) และหลักการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) ในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้ร่วมกับประเทศพันธมิตรอื่น ๆ อาทิ ออสเตรเลีย อินเดีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส (ฝรั่งเศส) ในการจำกัดการขยายอิทธิพลของจีน ดังนั้น สถานการณ์ในทะเลจีนใต้จึงจะยังคงอ่อนไหวและตึงเครียดต่อไป การประเมินสถานการณ์ที่ผิดพลาดอาจส่งผลต่อการยกระดับปฏิบัติการทางทหารที่อาจนำไปสู่การปะทะ

3.3.2 สถานการณ์ช่องแคบไต้หวัน และคาบสมุทรเกาหลี ปัจจุบันการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจทั้งสหรัฐฯ และจีนมีความขัดแย้งกันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสหรัฐฯ มองว่าจีนเป็นภัยคุกคามที่สำคัญ ซึ่งทั้งสองประเทศทำสงครามข้อมูลข่าวสาร และแทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ทั้งนี้ ปัญหาสิทธิมนุษยชน ไต้หวัน และทะเลจีนใต้ ส่งผลให้ประเด็นทางภูมิรัฐศาสตร์ และปัญหาการเมืองระหว่างประเทศจะมีมากขึ้นในอนาคตและจะมีความเข้มข้นมากขึ้นในหลายภูมิภาคทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมถึงบริเวณช่องแคบไต้หวันและคาบสมุทรเกาหลีซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวในภูมิภาคสำหรับบริเวณช่องแคบไต้หวันนั้น ปัจจุบันมีความตึงเครียดเป็นอย่างมาก เนื่องจากสหรัฐฯ และพันธมิตรอย่างสหราชอาณาจักรได้ส่งเรือแล่นผ่านบริเวณดังกล่าวโดยอ้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่จีนถือว่าเป็นการยั่วยุ และการสร้างความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีนเพิ่มมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวได้สร้างความตึงเครียดทางทหารระหว่างไต้หวันกับจีนอย่างสูงสุดในรอบ 40 ปี และภายใต้ความตึงเครียดที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างจีนกับกลุ่มชาติตะวันตกนี้ จีนได้กระชับความสัมพันธ์ทางการทูตและขยายความร่วมมือทางทหารกับรัสเซีย โดยซ้อมรบร่วมกันในทะเลจีนใต้ และเขตน่านน้ำสากลของทะเลญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความเสี่ยงสูงต่อการปฏิบัติการทางทหารดังกล่าวของหลายฝ่ายจะกลายเป็นชนวนความขัดแย้งในภูมิภาค

3.3.3 การแข่งขันสะสมอาวุธ (Arms Race) สถานการณ์การแข่งขันของมหาอำนาจ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ และก่อให้เกิดภาวะหวาดระแวงด้านความมั่นคง (Security Dilemma) จากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สลับซับซ้อน จึงเกิดการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศผ่านการสะสมอาวุธ เพื่อแสดงถึงแสนยานุภาพทางทหาร ซึ่งการที่รัฐหนึ่งสร้างความมั่นคงของตนด้วยการสะสมอาวุธยุทโธปกรณ์และขยายแสนยานุภาพทางทหารอาจสร้างความหวาดระแวงหรืออาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อรัฐเพื่อนบ้านหรือรัฐคู่พิพาท จึงนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กลับด้วยการขยายอำนาจทางทหารเพื่อถ่วงดุลอำนาจ เนื่องจากต้องการอำนาจที่เท่ากัน (Matching Power) เพื่อให้สามารถป้องกันภัยจากสงคราม หรือป้องกันการคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการแข่งขันสะสมอาวุธอันเป็นผลมาจากสถานการณ์การแข่งขันของมหาอำนาจได้ส่งผลให้หลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ รวมทั้งการแข่งขันสะสมอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเพื่อสร้างความได้เปรียบทางด้านการทหาร อาทิ สหรัฐฯ จีน และอินเดีย ทั้งนี้ ประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กในภูมิภาค มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการรักษา

และส่งเสริมพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการแข่งขันสะสมอาวุธดังกล่าว

3.3.4 ความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประกอบด้วยประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (เมียนมา) ราชอาณาจักรกัมพูชา (กัมพูชา) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เวียดนาม นอกจากนี้ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ประเทศมหาอำนาจเริ่มให้ความสำคัญและพยายามเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงกับประเทศต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) กรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation: MLC) หุ่นส่วนลุ่มแม่น้ำโขง - สหรัฐฯ (Mekong - U.S. Partnership) เป็นต้น โดยไทยเป็นผู้ริเริ่มกรอบความร่วมมือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 ไทยจึงมุ่งเน้นความสำคัญของกรอบ ACMECS ในการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศในอนุภูมิภาค และมีบทบาทนำในการส่งเสริมให้ ACMECS เป็นกรอบความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค รวมทั้งเป็นเวทีสร้างสมดุลภาพของการแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจ

3.3.5 สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองของเมียนมานำไปสู่ปัญหาการอพยพหนีภัยจากการสู้รบของประชาชนบริเวณชายแดน และส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมายบริเวณชายแดนมีความรุนแรง รวมถึงการหลั่งไหลเข้ามาของผู้หนีภัยความไม่สงบและผู้แสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจมีจำนวนมากขึ้น ส่งผลต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนของไทย และกระทบต่อความเป็นเอกภาพของอาเซียนในการแก้ปัญหาภายในภูมิภาค ทั้งนี้ประเทศไทยควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างสร้างสรรค์ผ่านกลไกอาเซียน กลไกทวิภาคี และกลไกที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม

3.4 แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับประเทศ (Forecasting)

3.4.1 ความมั่นคงของสถาบันหลัก สภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมในปัจจุบันไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสถานการณ์บ้านเมืองกำลังประสบปัญหาวิกฤตความมั่นคง โดยประเด็นเรื่องชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ต่างก็เป็นประเด็นที่ถูกตั้งคำถามมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบเห็นได้จากความเห็นต่างทางความคิดและความขัดแย้งทางสังคม การเมือง รวมถึงสถาบันหลักของชาติที่มีมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจาก “คนรุ่นใหม่” ที่เริ่มมีการรวมตัวและกลายเป็นตัวแสดงที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนทางสังคม พร้อมทั้งมีความพยายามสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับประเทศ ส่งผลให้ประเด็นต่าง ๆ ถูกยกมาถกเถียง ตั้งแต่ประเด็นการศึกษาภายในโรงเรียน จนถึงระดับการเมืองระหว่างประเทศ ในอดีตความขัดแย้งของประชาชนในสังคม อยู่ในรูปแบบของความขัดแย้งทางด้านศาสนาและเชื้อชาติเท่านั้น ประกอบกับสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดกระแสการเรียกร้องและการเคลื่อนไหวของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย บทบาทของเทคโนโลยีและสื่อสังคม (Social Media) ได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมของเยาวชนคนรุ่นใหม่ นำไปสู่ปรากฏการณ์การแสดงออกทางการเมือง ดังจะเห็นได้จาก “การปฏิวัติผ่านทวิตเตอร์” (The Twitter Revolution) หรือ “การปฏิวัติผ่านเฟซบุ๊ก” (The Facebook

Revolution) เป็นต้น กล่าวได้ว่า การก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลกลายเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลง การเมืองโลกและส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติ

3.4.2 ความขัดแย้งทางการเมือง สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาวิกฤตความมั่นคง ความขัดแย้งทางการเมือง เป็นสาเหตุหลักที่นำมาสู่การเรียกร้องหลักประชาธิปไตยและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ของ “คนรุ่นใหม่” ซึ่งสิ่งที่ทำให้คนรุ่นใหม่และประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองมาจากการรับรู้ข่าวสารที่มีความรวดเร็ว การเข้าถึงประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ทิศทางการเคลื่อนไหวภายใต้ สังคมโลกออนไลน์ได้แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการใช้สื่อสมัยใหม่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมือง ของคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมากในการขับเคลื่อน เพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ การแสดงออกทางความคิดที่เห็นต่าง พร้อมทั้งพยายามสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการแสดงออกทางการเมืองผ่านการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ อาทิ การติด โบว์ ชูนิ้ว สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมถึงรูปแบบการเคลื่อนไหวผ่านสื่อออนไลน์ช่องทางต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อีกทั้งยังมีการระดมมวลชนทั่วทุกพื้นที่อย่างรวดเร็ว และมีการเรียกร้องทางการเมือง อย่างไรก็ตาม มีการแสวงผลประโยชน์จากผู้ไม่หวังดีเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การขัดแย้งของแนวความคิด โดยเฉพาะระหว่างคนต่างรุ่น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันที่ อาจส่งผลให้ความขัดแย้ง ขยายตัวไปเป็นปัญหาความมั่นคงในระยะต่อไป

3.4.3 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) ที่กระทบต่อการ ดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้ภาครัฐและองค์กรต้องปรับตัว และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เช่น ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) บล็อกเชน (Blockchain) ควอนตัมคอมพิวเตอร์ (Quantum Computer) และ Metaverse เพื่อให้การทำงานมีความสะดวกและ รวดเร็วมากขึ้น โดยเทคโนโลยีดังกล่าว สามารถนำมาพัฒนาระบบสารสนเทศภายในองค์กรได้อย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากระบบงานภายในองค์กร คือ ระบบงานทางธุรกิจทั่วไปที่องค์กรธุรกิจส่วนใหญ่ต้องดำเนินการ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจของแต่ละองค์กร เช่น ระบบบัญชีเงินเดือน ระบบสินค้าคงคลัง และ ระบบบัญชี เป็นต้น การพัฒนางานในส่วนดังกล่าวจะส่งผลให้การดำเนินงานในแต่ละวันขององค์กรมี ประสิทธิภาพและมีศักยภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเพื่อยกระดับขีดความสามารถขององค์กร สำหรับประเทศไทยมีการวิจัย พัฒนา และนำ AI มาประยุกต์ใช้ ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น ด้านการเงินและธนาคาร ธนาคารหลายแห่งได้นำเอาระบบ AI เข้ามาเป็น Back-end operational infrastructure เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้า ด้านการบริหารจัดการองค์กร มีการนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการ ระบบงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และใช้ในการวิเคราะห์แทนกิจกรรมที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์ ด้านสุขภาพ การพัฒนา AI ช่วยวิเคราะห์การรักษาโรคมะเร็ง ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการนำ AI มาวินิจฉัยโรคอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และอีกหนึ่งนวัตกรรมที่เกิดประโยชน์มากด้านเทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) และข้อมูล อัจฉริยะบล็อกเชน (Blockchain) คือ ระบบโครงข่ายในการเก็บบัญชีธุรกรรมออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะเป็น เครือข่ายแบบกระจายที่เก็บสถิติการทำธุรกรรมทางการเงินและสินทรัพย์ชนิดอื่น ๆ ในอนาคต สามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับระบบอื่น ๆ ได้ เช่น การเก็บสถิติการเลือกตั้ง ซึ่งมีความโปร่งใสมากขึ้น การให้ยืม Cloud Storage ระหว่างกัน บริการ Co-location ระบบ Peer to Peer Lending ระบบบันทึกประวัติทางการแพทย์

ระบบจัดเก็บกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ทะเบียนรถ โฉนดที่ดิน หุ่น ระบบแต้มส่งเสริมการขาย The One Card หรือ Stamp 7-11 ซึ่งเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการขยายระบบได้อย่างมหาศาล

3.4.4 ปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชัน ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการคอร์รัปชันปรากฏหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้หรือรับสินบน การรับของขวัญ การขู่เชิญบังคับหรือให้สิ่งล่อใจ การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดกฎหมาย การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนการคอร์รัปชันในนโยบายต่าง ๆ เช่น การนำเสนอช่องทางและโครงการที่มีงบประมาณสูง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ความร่วมมือกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการและนักธุรกิจ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การซื้อตำแหน่งทางราชการ รวมถึงการสร้างอิทธิพลในหน่วยงานหรือองค์กรด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) เผยแพร่ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index หรือ CPI) ประจำปี พ.ศ. 2564 จากจำนวนประเทศ 180 ประเทศทั่วโลก ประเทศไทยได้ 35 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 110 ของโลก ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ที่ได้รับ 36 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 104 ของโลก

3.4.5 ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้สถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายที่เน้นการเอาชนะจิตใจประชาชนและการเสริมสร้างการยอมรับสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จึงทำให้คนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำปัจจัยดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ ประกอบกับในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ภูมิภาค และไทย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมทั้งปัญหาพื้นฐานที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการลักลอบและขนส่งสินค้าผิดกฎหมาย ความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม ตลอดจนกระแสการต่อสู้ด้วยแนวคิดสุดโต่งของกลุ่มผู้ก่อการร้ายในตะวันออกกลางที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กระแสความขัดแย้งระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม และกระแสสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง และปัญหาภัยแทรกซ้อน ทำให้สถานการณ์และปัญหาข้างต้นมีความซับซ้อนมากขึ้น

3.4.6 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของภูมิประชากรศาสตร์ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2574 ตามรายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่า ใน พ.ศ. 2569 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุประมาณ 15 ล้านคน และ พ.ศ. 2581 จะมีผู้สูงอายุประมาณ 20 ล้านคน ทำให้โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง การออมเงินลดลง

นอกจากนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น เพื่อดูแลและปฐมพยาบาลผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้ศักยภาพในการลงทุนลดลง รายได้ประชากรลดลงตามไปด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ

3.4.7 ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จากการที่ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย จึงนับว่าเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ทางทะเล ทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญ อาทิ ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรในทะเล ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทางทะเล (การกระทำความผิดเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ การลักลอบขนอาวุธ การลักลอบขนยาเสพติด การลักลอบค้ามนุษย์ทางทะเล การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย) ปัญหาการทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ ปัญหาการก่อการร้ายในทะเลและท่าเรือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในทะเล ตลอดจนปัญหาภัยธรรมชาติและสาธารณภัยขนาดใหญ่ทางทะเล ปัญหาการมีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งกฎเกณฑ์ในเรื่องเกี่ยวกับทะเลของพันธกรณีระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงพบการกระทำผิดกฎหมายในทะเลในด้านต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ในการบูรณาการส่วนราชการต่าง ๆ

3.5 ประเด็นสำคัญยิ่ง (Critical Issues) เพื่อรองรับสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570

แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่ประเด็นสำคัญยิ่งที่ประเทศไทยต้องเตรียมการรองรับ ดังนี้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 1 “การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรองรับความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges)” เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านทั้งด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการทหาร ที่อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคอาจใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวกในการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การฟอกเงิน รวมไปถึงการใช้ไทยเป็นแหล่งจัดหาและเป็นเส้นทางขนส่งอาวุธไปยังประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 2 “การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid warfare)/พื้นที่ Grey Zone)” เพื่อรองรับกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ เนื่องจากสถานการณ์ภัยคุกคามทางไซเบอร์มีแนวโน้มสูงขึ้น และยังคงเป็นภัยคุกคามที่ท้าทายสำหรับประเทศไทย รวมถึงหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะรูปแบบการก่อการร้ายในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากผู้ก่อการร้ายเลือกที่จะผนวกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการสร้างความเสียหายที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 3 “การบูรณาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ” เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ในระดับรุนแรงมากขึ้น อันส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว และเป็นปัญหาในระดับโลก ระดับภูมิภาค และประเทศไทย

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 4 “การเสริมสร้างศักยภาพเทคโนโลยีทางการทหารของชาติอย่างยั่งยืนในทุกมิติ” เพื่อรองรับกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารและการแข่งขันการสะสมอาวุธ เนื่องจากสถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกที่มีความผันผวนสูง มีความไม่แน่นอน และมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ยากจะคาดเดาผลลัพธ์ได้ จึงเป็นเหตุผลให้ประเทศต่าง ๆ หันมาพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร โดยเฉพาะการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้แทนมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการปฏิบัติการทางทหารในห้วงอวกาศของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งอาจเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของรูปแบบสงครามในอนาคตที่ไทยต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้และฐานทรัพยากรในการปฏิบัติการ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 5 “การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่” เพื่อรองรับกับความมั่นคงหลัง COVID-19 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ห้วงปลายปี พ.ศ. 2562 และยังคงมีการระบาดและมีการกลายพันธุ์อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลก รวมทั้งไทย โดยที่สถานการณ์ COVID-19 ได้เพิ่มความรุนแรงของปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่เดิม ตลอดจนก่อให้เกิดแนวความคิดและพฤติกรรมของประชาคมโลกที่เปลี่ยนไป

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 6 “การวางบทบาทด้านความมั่นคงของประเทศท่ามกลางการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ” เพื่อรองรับกับสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาค เช่น การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวันและคาบสมุทรเกาหลี และสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากสถานการณ์ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก ยังคงมีความตึงเครียด อันเนื่องมาจากการอ้างสิทธิการครอบครองพื้นที่ในทะเลของประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ น่านน้ำทะเลจีนใต้ยังเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ในการเผชิญการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ ซึ่งความเคลื่อนไหวของชาติมหาอำนาจดังกล่าว อาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเผชิญหน้าทางทหารและอาจเพิ่มโอกาสการใช้กำลังทางทหารในน่านน้ำทะเลจีนใต้ จนนำมาสู่ความขัดแย้งทั้งเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเลของประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านมีโอกาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณชายแดนของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 7 “การสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจของชาติและสถาบันหลัก” เพื่อรองรับกับความมั่นคงของสถาบันหลัก เนื่องจากสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมในปัจจุบันไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสถานการณ์บ้านเมืองกำลังประสบปัญหาวิกฤตความมั่นคง โดยประเด็นเรื่องชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงเป็นวงกว้างมากขึ้น และกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดกระแสเรียกร้องและความเคลื่อนไหวของกลุ่มต่าง ๆ นำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิดและการแบ่งแยกในสังคมอย่างเห็นได้ชัด

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 8 “การส่งเสริมและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการทางการเมือง
ระบอบประชาธิปไตยระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ” เพื่อรองรับกับความขัดแย้งทางการเมือง เนื่องจาก
สถานการณ์และบริบทของสังคมในปัจจุบันที่กำลังประสบกับปัญหาวิกฤตความมั่นคง ความขัดแย้งทาง
การเมืองที่นับว่าเป็นสาเหตุหลัก นำมาสู่การเรียกร้องหลักประชาธิปไตยและการแก้ไขรัฐธรรมนูญของกลุ่มที่
เห็นต่างทางการเมือง ตลอดจนทิศทางการเคลื่อนไหวภายใต้สังคมโลกออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
ซึ่งไม่อาจปฏิเสธว่าสื่อสมัยใหม่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมือง ของกลุ่มคนรุ่นใหม่
เป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนประเด็นที่กลุ่มให้ความสนใจ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 9 “การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology)”
เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) ที่กระทบต่อการ
ดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้ภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ต้องนำเทคโนโลยีมาพัฒนาศักยภาพ
ในการประมวลผลข้อมูลด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สำหรับประเทศไทยได้สนับสนุนการวิจัย
พัฒนา และนำ AI มาประยุกต์ใช้ผ่านการวิจัยพัฒนางานของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะสามารถเพิ่ม
เสถียรภาพให้ระบบและลดต้นทุนในการขยายระบบได้อย่างมหาศาล รวมทั้งเพื่อให้กำลังคนของประเทศ
มีทักษะความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (New Digital Literacy)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 10 “การสร้างระบบธรรมาภิบาลภาครัฐและเอกชน” เพื่อรองรับกับปัญหา
การทุจริต/คอร์รัปชัน ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน นับเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่าง
ต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะ
การคอร์รัปชันในนโยบายต่าง ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม จนทำให้เกิดการแข่งขัน แย่งชิง และ
การใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลต่อกระบวนการสร้างระบบธรรมาภิบาลภาครัฐและเอกชนได้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 11 “การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อบริบทในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม
กับภูมิสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อรองรับกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ เนื่องจากแม้สถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น
อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายที่เน้นการเอาชนะจิตใจประชาชนและการเสริมสร้างการยอมรับสังคม
พหุวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดย่อย และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติไม่ว่า
จะเป็นปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการ
เตรียมพร้อมในการรับมือกับปัญหาดังกล่าว และการสร้างโอกาสที่เหมาะสมกับบริบทของภูมิสังคม
ในพื้นที่ให้มีความออกของปัญหาทางการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำไปสู่การยุติการใช้ความรุนแรง

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 12 “การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์” เพื่อ
รองรับกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้ม
ที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 และเข้าสู่สังคม
ผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2574 ทำให้โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป เกิดผลกระทบต่อประเทศไทย
ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข ส่งผลให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง การลงทุนลดลง

และรายได้ประชาชาติลดลงตามลำดับ นอกจากนี้ รัฐบาลยังต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการ และการรักษาพยาบาลให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 13 การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อรองรับปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เนื่องจากไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะปัญหาการมีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ซึ่งความต้องการทรัพยากรทางทะเลดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งระดับสูงได้ในอนาคต รวมทั้งปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทางทะเล และปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ยังมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงต้องเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ เป้าหมาย และรองรับปัญหาความมั่นคงทางทะเลร่วมกัน

ส่วนที่ 4

ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (Foresight)

ส่วนที่ 4 เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ประเทศไทย (ประจำปี 2564) Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021) ระหว่างวันที่ 20 - 23 กันยายน พ.ศ. 2564 ณ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และระบบ ประชุมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings) โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ได้แก่ (1) กลุ่มหน่วยราชการ (Internal Stakeholder) (2) กลุ่มนอกเหนือหน่วยราชการ (External Stakeholder) และ (3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) (รายละเอียดตามภาคผนวก ฉ) ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

4.1 Module 1: Setting Context and Focal Question

การกำหนด Focal Question & Timeline ของการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ประเทศไทย (ประจำปี 2564) Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021) ในครั้งนี้ Focal Question คือ “ความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580”

4.2 Module 2-4: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System, Environmental Scanning และ Emerging Issues and Trends สรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มของเหตุการณ์ (Group of Events) และแนวโน้ม (Trends) แบ่งตามมิติ STEEP-M มิติสังคม

- **คนรุ่นใหม่กับการมีส่วนร่วมในการสร้างอนาคตของตนเอง** โดยปัจจัยทางสังคมในปัจจุบันมีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบ ดังนี้ (1) การเกิดช่องว่างระหว่างวัย ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ (2) สังคมมองว่าประเด็นเรื่อง “สังคมสูงอายุ” เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งเห็นได้จากการควมพยายามในการพิจารณาถึงระบบ กติกา หรือกลไกทางสังคมเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมากยิ่งขึ้น (3) เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น และ (4) พฤติกรรมของ Gen Z หรือ เยาวชนคนรุ่นใหม่ ควรได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นพิเศษ และสำหรับ Gen Alpha ควรได้รับการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
- **การเข้าสู่โลกาภิวัตน์ของไทย** มีปัจจัยที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (1) แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรของประเทศไทย มีความแตกต่างจากจำนวนประชากรของโลก (2) มิติความเป็น “ชาติ” ของบางกลุ่มขยายตัวเป็นในลักษณะของ Global Citizen แทน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติมากขึ้น (3) เกิดการย้ายถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นใหม่เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น (4) เกิดการสื่อสารแบบ People to People เพิ่มมากขึ้นมาทดแทนระบบเดิม (5) เกิดสังคมแบบการเชื่อมโยงทุกมิติ (Hyper Connectivity) อาจส่งผลให้มนุษย์ตกอยู่ในสถานะของโรคซึมเศร้า มีอาการทางจิตมากขึ้น รวมถึงผู้คนอาจขาดความเคารพในตนเอง (6) วิศวกรรมสังคม (Social Engineering) หรือการหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลทางออนไลน์หรือโทรศัพท์ จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

- **ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมไทย** มีเหตุการณ์ทางสังคมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นแบบดั้งเดิมถูกปรับเปลี่ยนไป อันเป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจที่ผันแปร (2) เกิดการสูญเสียภูมิปัญญาที่สะสมและสืบทอดกันมาอย่างช้านาน (3) เกิดการสูญเสียภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ (4) ศาสนาและความเชื่อถูกลดทอนความสำคัญลง (5) เกิดการขยายตัวของความขัดแย้งทางศาสนา (6) สร้างจุดสมดุลระหว่างจารีตนิยมและเสรีนิยม
- **การบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร** มีเหตุการณ์ทางสังคมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) การถูกใช้ทรัพยากรเพื่อเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ (2) เกิดการแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติและที่ดิน (3) เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากขึ้น (4) เข้าถึงปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นของมนุษย์ยากขึ้น (5) คนจนถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดี
- **ชุมชนพึ่งตนเอง** มีเหตุการณ์ทางสังคมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) มนุษย์จะแสวงหาแนวทางในการพึ่งพาตนเองมากขึ้น (2) สร้างงานให้เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป (3) ทิศทางการพัฒนาของชุมชนไม่เอื้อให้กับคนในชุมชน แต่กลับเอื้อให้กับทุนต่างชาติ (4) ประเทศไทยจะขาดความมั่นคงทางอาหาร ส่งผลให้ในอนาคตต้องซื้อสินค้าทุกอย่าง
- **การศึกษาวิวัฒน์** มีเหตุการณ์ทางสังคมในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) โรงเรียนทั่วประเทศมีมาตรฐานในการให้บริการทางการศึกษาระดับใกล้เคียงกัน (2) นักเรียนออกนอกระบบการศึกษามากขึ้น (3) ระบบการศึกษาล้าสมัยและทิ้งคนด้อยโอกาสจำนวนมากไว้ข้างหลัง โดยเน้นความสำเร็จของเด็กที่มีผลการเรียนดีเท่านั้น (4) เด็กขาดความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา (5) มหาวิทยาลัยถูกลดความสำคัญ (6) การลงทุนการวิจัยภาครัฐยังไม่เกิดประโยชน์ที่แท้จริง แม้จะมีการปฏิรูประบบแล้วก็ตาม (7) อาชีพที่ผลิตออกมาจากระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการตลาดทางการงาน (8) ความเสี่ยงด้านการศึกษาในการหาวิธีสร้างคนในอนาคตให้เป็นคนดี มีวัฒนธรรม มีวินัย และสมรรถนะ (Competency) และ (9) การขาดจริยธรรมของครู และขาดการสั่งสอนถึงความรักในแผ่นดินเกิด
- **สังคมพหุวัฒนธรรม** จากเหตุการณ์ (1) การผสมผสานหลากหลายเชื้อชาติ (Mixed race) (2) ความสมานฉันท์ทางศาสนาความสามัคคีของคนในชาติ (3) ประองตอง (Reconciliation) และ (4) การเข้าใจทางสังคมและยอมรับความต่าง
- **ความเหลื่อมล้ำทางสังคม** จากเหตุการณ์ (1) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (2) ลดความเหลื่อมล้ำ จากเงินเดือนรายรับ และค่าครองชีพ และ (3) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในอนาคต เนื่องจาก SDGs เพิ่มความเหลื่อมล้ำในอนาคตบนเศรษฐกิจเสรีนิยม เศรษฐกิจสีเขียว (4) การลักลอบเข้าเมือง จากเหตุการณ์มีคนเข้ามาเพิ่มในประเทศแม้จะผิดกฎหมาย และ (5) ความหลากหลายทางเพศ
- **การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน** จากเหตุการณ์ (1) การทำงานได้ทุกที่ (Work Anywhere) (2) ความยืดหยุ่นในเวลาของการทำงาน (Flexible Working Hour) (3) การทำงานหลากหลายมิติและซับซ้อนมากขึ้น (Hybrid Work และ Multi Work) (4) การทำงานที่ไม่มีวันเกษียณ (Active Aging) และ (5) สมองไหล (Brain Drain)

- **คุณค่าทางสังคมและความมั่นคงทางวัฒนธรรม** จากเหตุการณ์ (1) เปลี่ยนคุณค่าของครอบครัว (Shifting Family Value) (2) ความมั่นคงทางวัฒนธรรม (3) แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเป็นวัฒนธรรมที่มุ่งความถูกต้อง (4) เน้นการพัฒนาเยาวชนไทย และ (5) ทำให้คนรุ่นใหม่มีความสนใจบ้านเมือง มีความพยายามพัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กับความนับถือผู้ใหญ่
- **สื่อสร้างสรรค์** จากเหตุการณ์ (1) การสร้างภาพยนตร์สั้นที่ดี และ (2) การสร้างภาพยนตร์ที่ดีให้กับประชาชน เช่น ตัวอย่างของ Thai PBS
- **รูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป** เพื่อรองรับและสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ใกล้ตัวกับชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ใหม่ ๆ เทคนิคจากการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ อาจไม่ใช่เรียนด้วยวิธีการท่อง จด หรือจำ แต่สามารถคิดวิเคราะห์เอง ปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาเอง จาก (1) การเรียนรู้ไม่ถูกจำกัดในระบบเดิม ผู้เรียนสามารถออกแบบเองได้ Life-Long Learning /Multipotentialite และ (2) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นด้าน Digital และการปฏิบัติจริง
- **โรคติดต่ออุบัติใหม่** จากเหตุการณ์ระบบการรับมือและรองรับโรคระบาดที่เกิดการระบาดทั่วโลก (Pandemic) ใหม่ในอนาคต
- **การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม** ซึ่งเกิดจาก (1) ปฏิสัมพันธ์ในสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป (สังคมออนไลน์) (2) การแบ่งแยกชนชั้นในสังคมจะหมดไป จะกลายเป็นสังคมที่มีความเท่าเทียม (3) รูปแบบอาชีพในสังคมจะเปลี่ยนไป และ (4) ความปกติใหม่ (New Normal)
- **ผลกระทบจากเทคโนโลยีที่มีผลกระทบกับแนวทางการใช้ชีวิต** ซึ่งเกิดจาก (1) ความแตกแยกทางความคิดระหว่างช่วงวัย (2) ความเห็นที่แตกต่างของคนในแต่ละรุ่นในการแสดงออกในประเด็นต่าง ๆ (3) ความแตกต่างด้านภาษาจะไม่ใช่อุปสรรคของการศึกษาและพัฒนา
- **ความมั่นคงทางอาหารเป็นจุดแข็งของประเทศไทย** ซึ่งเกิดจาก (1) ความมั่นคงทางอาหาร จะเป็นหลักประกันความอยู่รอดของประเทศชาติและพลเมือง และ (2) ความมั่นคงทางอาหาร ทั้งอาหาร น้ำ การเกษตร ป่าไม้ จะถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในอนาคตในฐานะต้นทุนและหลักประกันความอยู่รอด
- **ระบบรัฐสวัสดิการ** ซึ่งเกิดจาก (1) อัตราเดียวกันของการประกันสังคมควรทบทวน เพื่อสถานะกองทุนในการดูแลคนในสังคมในอนาคตที่จะเป็นสังคมผู้สูงวัย และ (2) ควรปรับปรุงระบบประกันสังคมเป็นแผนเหมือนประกันสุขภาพ
- **อิทธิพลของสื่อ** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) การเปลี่ยนแปลง (Disruption) ทำให้สื่อมวลชนไทยปรับตัว แต่ต้องสนับสนุนสื่อสร้างสรรค์อีกมาก (2) ขวามปลอมกับการหมิ่นประมาทมีความคลุมเครือ (3) สนามสื่อ มีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมชาวบ้าน และ (4) ผู้มีอิทธิพล (Influencer) ต่อความเชื่อของคนในสังคมกับสื่อสังคม (Social Media)
- **กระแสแนวความคิดคนรุ่นใหม่** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) เยาวชนกล้าคิดกล้าแสดงออกมากกว่าอดีต (2) คนรุ่นใหม่ (อายุราว 18 - 30 ปี) ไม่พอใจข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ยังไม่พอใจมากขึ้นสร้างแรงกดดันมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง (3) ในห้วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา มีการถกวิพากษ์เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มากขึ้น (4) ความคิดเกี่ยวกับความเป็นไทยและคนไทยเปลี่ยนแปลงจากเดิม (5) คนไทยรุ่นใหม่มีความ

สร้างสรรค์ และคิดนอกกรอบมากขึ้น แต่ยังไม่พื้นที่ (Space) ในสังคม (6) คนรุ่นใหม่มองอนาคตตัวเอง ก่อนอนาคตสังคม (7) คนไทยกล้าเสนอแนะ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงมากขึ้น (8) ประชาคมมีส่วนร่วมในการตอบโต้ทางสังคม (เช่น การไม่ให้ความสำคัญต่อดาราศาสตร์ที่ประเพณีไม่เหมาะสม) อย่างรวดเร็ว (9) คุณค่าที่คนไทยยึดถือเปลี่ยนแปลงไป ทำให้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยน (10) คนไทยยอมรับการสวมหน้ากาก (Mask) และระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และวัคซีน และ (11) มีการพัฒนาช่องทางใหม่ ๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม

- **สังคมสูงอายุ** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) การขึ้นภาษีผู้สูงอายุในญี่ปุ่น (2) สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) (3) การลงทุนเพื่อการออกแบบทางเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ (4) การตั้งกองทุนสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อลดภาษีสำหรับผู้สูงอายุ (5) การขยายตัวของสังคมผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการเข้าถึงเทคโนโลยีและพัฒนาเทคโนโลยีที่เอื้อต่อผู้สูงอายุมากขึ้น (6) ระบบครอบครัวยังไม่ถึงขั้นแตกแยก แต่อาจต้องเผชิญกับปัญหาสำคัญในระยะต่อไป ทั้งช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) และครอบครัวที่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็กในชนบท
- **ค่านิยมของคนไทย** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) คุณค่าที่คนไทยยึดถือเปลี่ยนแปลงไป ทำให้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยน (2) การสร้างความภูมิใจในตัวเองและประเทศชาติ โดยการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความภูมิใจ (3) การสร้างค่านิยมรักชาติ (Nationalism) (4) กระแสคนไทยส่วนหนึ่งต้องการย้ายประเทศ (5) ความตระหนักร่วมกันเพื่อชาติมากขึ้น (6) การปลูกฝังคุณค่าทางสังคมที่ถูกต้อง และ (7) ภาวะสมองไหลของคนไทยไปทำงานในต่างประเทศ
- **การสร้างขีดความสามารถคุณลักษณะของคนไทย** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) การสร้างโอกาสทางสังคมที่เท่าเทียมกัน (2) การสร้าง Growth Mindset ให้เป็นพื้นฐานความมั่นคงในอนาคต (3) การสร้างให้คนไทยมีความเป็น Global Citizen (4) การปลูกฝังคุณค่าทางสังคมที่ถูกต้อง และ (5) Social Token คือสังคมของนักผลิต (Creators) ที่สามารถสร้างรายได้จากผลงานของตนเองเป็นทรัพย์สินหรือเหรียญดิจิทัลที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Non-Fungible Token: NFTs) เป็นแหล่งสังคมและแหล่งลงทุนใหม่
- **การแก้ไขกฎหมาย** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) รัฐเอาผิดผู้ค้าประเวณี (Sex Worker) ด้วยกฎหมายที่ขาดการปรับปรุง (2) การให้สิทธิสตรีในการตัดสินใจมี/ไม่มีบุตรได้ด้วยตนเอง และ (3) การให้โอกาสกลุ่มชาติพันธุ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตนเอง
- **แรงงาน** จากเหตุการณ์ ดังนี้ (1) การทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) ด้านแรงงานที่ถูกกฎหมาย และ (2) แรงงานต่างด้าวใช้สิทธิการฉีดวัคซีน COVID-19 ของไทย

มิติเทคโนโลยี

- **Impact/Life science technology** มีเหตุการณ์ทางเทคโนโลยีที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) คนรุ่นใหม่ไม่เชื่อในระบบการทำงานของมนุษย์ แต่เชื่อถือในระบบการให้คำปรึกษา (Consult) ผ่านเครือข่ายทางสังคม (Social Network) (2) เทคโนโลยีทางการแพทย์ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง (3) การพัฒนาเทคโนโลยีทางสุขภาพทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น แต่อาจไม่มีประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตมากนัก (4) เกิดหุ่นยนต์กลุ่ม Humanoid และ Animal-Like เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของมนุษย์ และ (5) พฤติกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับเครื่องมือเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น

- **Impact/Physical Science Technology** มีเหตุการณ์ทางเทคโนโลยีที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) Cyborg In Real-Life (2) การแต่งงานของมนุษย์กับ Cyborg เป็นที่ยอมรับของสังคม (3) รถไฟฟ้าความเร็วสูงครอบคลุมทั่วประเทศ (4) มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอวกาศมากขึ้น (5) มนุษย์มีการใช้ High Performance Computing Platform มากขึ้น แต่กลับสิ้นเปลืองพลังงานมาก จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไข (6) เทคโนโลยีการสื่อสารทำลายความมั่นคงแห่งชาติ-ความก้าวหน้าทางฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ (7) โครงการดวงอาทิตย์เทียมจะนำไปสู่เทคโนโลยีการกำเนิดพลังงานใหม่และอาวุธรูปแบบใหม่
- **Digital Dimension** มีเหตุการณ์ทางเทคโนโลยีที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) กระบวนการ Digitalization จะนำไปสู่ความเปราะบางทั้งทาง Security, Privacy และ Hybrid Attacks (War) (2) มนุษย์จะเริ่มมี Second Life/Multiple Life ผ่านเทคโนโลยีที่ไร้ขอบเขต (3) สื่อสังคมออนไลน์ทำให้มนุษย์กล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้นและอาจขยายตัวจนนำไปสู่แนวคิดสุดขั้วได้ (4) ข้อมูลในระบบสื่อดิจิทัลมีความหลากหลาย ส่งผลให้ความถูกต้องของข้อมูลลดน้อยลง และขาดความสามารถในการสังเคราะห์/ตีความมากเท่าที่ควร
- **การทำงานและอยู่อาศัยร่วมกันหุ่นยนต์** จากเหตุการณ์ (1) การทำงานร่วมกับหุ่นยนต์ (Co-Working With Robots) (2) ประชากรหุ่นยนต์ (Robot Population) ซึ่งในอนาคตอาจมีจำนวนของหุ่นยนต์เพิ่มขึ้น (3) หุ่นยนต์บริการ มนุษย์ได้รับความรู้สึกถึงการได้รับบริการในระดับพิเศษ (4) คนรุ่นใหม่ในยุค Generational Beta (ยุคหลัง Generational Alpha) อาจเป็นคนรุ่นสุดท้ายที่เป็นมนุษย์โดยธรรมชาติ และ (5) หุ่นยนต์อัจฉริยะสำหรับครอบครัว
- **AI และ Autonomous** จากสถานการณ์ (1) คนรุ่นใหม่ในยุค Generational Beta มนุษย์สามารถมีเพื่อนเป็นหุ่นยนต์ (2) การสร้างสถานะทางกฎหมายพิเศษสำหรับหุ่นยนต์หรือสิทธิหุ่นยนต์ (Robot/AI Rights) และ (3) การขับเคลื่อนอัตโนมัติ/รถพลังงานไฟฟ้า (Autonomous/Electric vehicles) ทำงานด้วยความสามารถการประสานงานร่วมกันและใช้ความฉลาดในระดับที่แตกต่างกัน
- **โอกาสและความเสี่ยงของการใช้เทคโนโลยี** ซึ่งเกิดจาก (1) การพัฒนาด้าน EQ จะสำคัญกว่าการพัฒนาด้าน IQ (2) ความแตกต่างทางความคิดของประชากรแต่ละช่วงวัย คือ ความแตกต่างทางความรู้และประสบการณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) (3) การโจมตีทางไซเบอร์ (4) การใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว (5) การใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด (6) เทคโนโลยีช่วยลดความเหลื่อมล้ำของมนุษย์
- **Utility ของ Digital Platform** ซึ่งเกิดจาก (1) ปรากฏการณ์ใช้ Social Platform ในการสื่อสารในประเด็นต่าง ๆ (2) การใช้ Digital Platform ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วม (3) Standard ด้าน Digital Economy
- **การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology)** ซึ่งเกิดจาก (1) Data จะกลายเป็นสินทรัพย์ที่มีค่ามากที่สุดและ AI จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นี้ (2) Blockchain Technology (3) การแข่งขันทางเทคโนโลยีควอนตัม (4) การเข้าถึงแหล่งพลังงานทดแทนที่ง่ายขึ้น

- **โลกดิจิทัลที่มีอิทธิพลกับคนรุ่นใหม่** ซึ่งเกิดจาก (1) โลกไซเบอร์เป็นโลกที่ใกล้เคียงอุดมคติ เป็นทางเลือกและความหวังของคนรุ่นใหม่ และ (2) การเข้าถึง Online Learning ที่ง่ายขึ้น
- **ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี** ซึ่งเกิดจาก (1) E-Donation กับความโปร่งใส (2) Smart Technology (3) Mobile Banking (4) Open Government (5) Digital Currency (6) Smart Hospital (7) ธุรกิจออนไลน์สะดวกมากขึ้น (Digital Transactions) (8) เหตุการณ์การล่องรอยทางดิจิทัล (Digital Footprint) ทำได้ยากขึ้น (9) เหตุการณ์คู่เสมือนดิจิทัล (Digital Twins) หรือเทคโนโลยีการสร้างแบบจำลองและวัตถุเสมือนต่าง ๆ มีความสมบูรณ์มากขึ้น และ (10) การสร้างโลกเสมือนจริงทางดิจิทัลจะนำมาสู่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) มากยิ่งขึ้น และ (11) เทคโนโลยีทางอวกาศ จากเหตุการณ์ SpaceX All-Civilian Orbital Crew Mission
- **ความมั่นคงทางไซเบอร์** จากเหตุการณ์ (1) Cyber Security และ (2) การใช้โปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์ถูกกฎหมาย
- **การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี** จากเหตุการณ์ (1) มีความพยายามนำ Big Data เข้ามาจัดการแสดงผลข้อมูลเกี่ยวกับคนไทย (2) 5G จะทำให้การพัฒนาส่วนต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและมูลค่าเพิ่มอีกมากมาย (3) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (4) ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet Literacy) (5) ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมแบบไร้กระดาษ (Paperless) (6) พระสงฆ์นำเอาเทคโนโลยีมาเผยแพร่ศาสนา แต่ยังเป็นที่ได้เปรียบ และ (7) มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างผลิตภาพ เช่น ในวงการเกษตรเกิดเกษตรอัจฉริยะ
- **ความปกติใหม่ (New normal)** จากเหตุการณ์ (1) การปรับตัวภายใต้โลกจริงและโลกเสมือนจริง (2) คนรุ่นใหม่เห็นโอกาสในโลกไร้พรมแดน พร้อมย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำงาน (3) Virtual Entity มีบทบาทเสมือนมนุษย์ในโลกออนไลน์ และ (4) คนสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ได้อย่างจำเพาะและละเอียดมากขึ้น
- **การสร้างนวัตกรรม** จากเหตุการณ์ (1) การสร้างนวัตกรรมด้านวัคซีนที่เป็นของประเทศไทย และ (2) การนำเทคโนโลยีเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ

มิติเศรษฐกิจ

- **ผลกระทบจากเทคโนโลยี** มีเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) เกิดระบบเงินดิจิทัลมากขึ้น (2) สำหรับภาคธุรกิจเกิดความไม่เชื่อถือ/เชื่อใจในภาพลักษณ์ของผู้นำและสถาบัน แต่จะเชื่อถือ/เชื่อใจในอัลกอริทึม (3) เทคโนโลยีมีส่วนทำให้เกิดระบบอุตสาหกรรมยุคใหม่ (4) คนว่างงานมากขึ้น (5) ระบบเศรษฐกิจชุมชนล่มสลาย
- **กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ** มีเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) มีการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจในการเข้าร่วมเขตการค้าเสรีต่าง ๆ (2) เกิดการกีดกันทางการค้าและส่งเสริม Carbon Credit (3) เกิดการย้ายฐานการผลิตระหว่างประเทศ (4) การรวมกลุ่มของมิตรประเทศ AUKUS (5) นโยบายระหว่างประเทศเอื้อต่อระบบทางการเงินระหว่างประเทศ (6) ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจจะขยายตัวรุนแรงยิ่งขึ้น ถ้าหากไม่มีการบังคับมาตรการของภาษีในอัตราก้าวหน้า และ (7) การตอบโต้ทางการค้าจากสถานการณ์ด้าน Trade Retaliation

- **ระบบการจัดการขนส่ง (Logistics) ระหว่างประเทศ** มีเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ในหัวที่ผ่านมา ดังนี้ (1) การขยายอิทธิพลการสร้างรถไฟความเร็วสูงของจีน (2) การควบคุมการขนส่งสำหรับสายการบินเรือขนาดใหญ่ของโลก
- **เศรษฐกิจใหม่หลังยุค COVID-19** จากเหตุการณ์ (1) การสร้างงานใหม่ในอุตสาหกรรมบริการ รองรับ Next Normal และ (2) การเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
- **การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และรูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจที่เหมาะสมกว่า** จากเหตุการณ์ (1) Beyond SDGs/รูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจที่ไปไกลกว่าเป้าหมายที่สหประชาชาติกำหนดให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่กำหนดในปี ค.ศ. 2030 เช่น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) และ (2) เศรษฐกิจใหม่ (Bio-Circular-Green Economy: BCG) จากเหตุการณ์ด้าน BCG ถูกใช้เป็นเครื่องมือ กีดกันทางการค้า
- **วิวัฒนาการทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากเทคโนโลยี** ซึ่งเกิดจาก (1) โมเดลทางเศรษฐกิจเปลี่ยน (2) ระบบเศรษฐกิจจะแบ่งเป็นสองระบบ คือ ระบบทุนนิยมเสรีกับระบบเศรษฐกิจที่ควบคุมจากส่วนกลาง (3) สิ่งก่อสร้างสาธารณะแต่ไม่เป็น Infrastructure ที่จะ Support กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (4) เมืองไทยไม่มี Unicorn Startup (ธุรกิจ Startup ที่มีมูลค่าบริษัทมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
- **เศรษฐกิจพอเพียงยุคใหม่** ซึ่งเกิดจาก (1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) เศรษฐกิจชุมชนในชนบทโดยเฉพาะ ด้านเกษตรกรรม จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้น จากการที่แรงงานในเมืองย้ายถิ่นกลับสู่ชนบท งานในเมืองจะไม่เหมือนเดิม ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น (3) รูปแบบเศรษฐกิจชุมชนกลับเป็นเกษตรกรรมมากขึ้น
- **เศรษฐกิจดิจิทัล** ซึ่งเกิดจาก (1) Token/Digital Asset (2) เมืองขึ้นทางเทคโนโลยี (การที่บริษัทเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนใหญ่ของพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าและบริการของคนไทย) (3) Platform Economy (4) ระบบเงินตราจะเปลี่ยนจากระบบที่มีเงินดอลลาร์เป็นหลัก เป็นระบบพหุเงินตรา (รวมทั้งเงิน Crypto)
- **ระบบเงินดิจิทัล** ซึ่งเกิดจาก (1) ระบบการเงินการธนาคารมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (กำหนดแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการเงินดิจิทัล) (2) Cryptocurrency/เงินสกุลดิจิทัล (3) การเกิดสกุลเงินใหม่ (4) Digital Asset (5) เทคโนโลยี 5G มีส่วนร่วมมาก และ (6) บทบาทการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อสังคมด้วย Marketing 5.0 (การปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูงมาใช้ในการตลาด เพื่อสื่อสาร ส่งมอบ และเพิ่มคุณค่าที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมาย)
- **การใช้งานด้านเทคโนโลยี** ซึ่งเกิดจาก (1) การใช้งานโทรศัพท์ของไทยอยู่ในอัตราค่อนข้างสูงเอื้อให้การเข้าถึงข้อมูลและการใช้ Applications กว้างขวางระดับหนึ่ง (2) นักลงทุนรายย่อยสนใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล โดยเฉพาะสกุลเงินเข้ารหัส (Cryptocurrency) (3) ผู้ประกอบการส่งออกได้ดีแม้ในยามวิกฤต รักษาฐานที่มั่นส่งออกและเพิ่มสินค้าใหม่ด้วยนวัตกรรม และ (4) หน่วยการลงทุนที่สร้างความมั่งคั่งได้ไวและความเสี่ยงสูง กลายเป็นที่นิยม
- **มาตรการการกีดกันทางการค้า** ซึ่งเกิดจาก (1) การส่งออกสินค้าประเภทอาหารและแรงงานไปยังต่างประเทศ (2) ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม Watch List ตามรายงานสถานการณ์ค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report: TIP Report) และ (3) ประเทศไทยถูกเพิกถอนจากกลุ่มประเทศที่ถูกเตือนทำการประมงที่ผิดกฎหมาย (IUU)

- **การลงทุนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ** ซึ่งเกิดจาก (1) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางรางไปได้ดี ความมองหามูลค่าเพิ่มจากการลงทุน เช่น การสร้างศูนย์กลางการเติบโต (Growth Centers), เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) ตามแนวรถไฟ และ (2) เริ่มมีการพัฒนาสนามบินเพื่อชุมชน แต่ก็ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในแง่การออกกฎหมายที่สนับสนุน

มิติสิ่งแวดล้อม

- **พลังงาน** มีเหตุการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) พลังงานฟอสซิลจะถูกทดแทนด้วยพลังงานทดแทน (2) สังคมจะขาดแหล่งพลังงานทดแทน (3) โครงการดวงอาทิตย์เทียมจากนิวเคลียร์ฟิวชั่นของจีน (4) เกิดการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานไฮโดรเจนที่สกัดจากน้ำ
- **ภาวะโลกร้อน (Global Warming)** มีเหตุการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) ในอนาคต การเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน และน้ำต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น (2) เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศที่มีความเชื่อมโยงกับมิติอื่น ๆ (3) นโยบายป่าไม้ ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรจะลดคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง (4) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ (5) ภาวะโลกร้อนส่งผลให้ปริมาณน้ำในมหาสมุทรมากขึ้น จากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก สำหรับประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่มากขึ้นและยาวนาน และการที่อุณหภูมิต่ำลง ส่งผลให้สัตว์และพืชพันธุ์หลายชนิดตาย (6) ลานินญาและเอลนีโญ จะสร้างความเสียหายต่อเนื่อง โดยเฉพาะกับภาคการเกษตรไทย (7) ความร่วมมือในการควบคุมอุณหภูมิโลกร่วมกันของนานาประเทศ และ (8) การเสื่อมสภาพของความหลากหลายทางชีวภาพ การล่มสลายของความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มนุษย์จะถูกกักขังไว้ในสถานที่เฉพาะ
- **การบริหารจัดการทรัพยากร การผลิตและการบริโภคอาหาร** มีเหตุการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) เปลี่ยนรูปแบบการบริโภคอาหารมาให้ความสำคัญทรัพยากรทางธรรมชาติมากขึ้น พร้อมทั้งเกิดการตระหนักรู้ในเรื่องการรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น (2) เกิดการขาดแคลนอาหารและราคาอาหารสูงขึ้นส่งผลให้ประชาชนไม่อาจเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางอาหารได้ (3) การบริหารทรัพยากรทางธรรมชาติในมิติต่าง ๆ เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ ทะเล และภัยพิบัติ
- **ผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่ยั่งยืน** จากเหตุการณ์ (1) ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน (2) การเพิ่มขึ้นของการใช้ไบโอพลาสติก และ (3) นโยบายและกลยุทธ์ในเรื่อง Zero Waste (แนวคิดขยะเหลือศูนย์ เป็นแนวทางในการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ทำให้ขยะที่จะถูกนำไปกำจัดเหลือน้อยที่สุด หรือเหลือศูนย์)
- **ปัญหาการนำเข้าและกำจัดขยะ** จากเหตุการณ์ที่ประเทศไทยกลายเป็นปลายทางที่ทิ้งและกำจัดขยะของโลก
- **พลังงานทางเลือก** เช่น พลังงานไฮโดรเจน จากสถานการณ์ (1) การลงทุนในสถานีชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า (Investment in EV charging stations/infrastructure) (2) พลังงานไฮโดรเจน (3) สถานีชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า และ (4) การสร้างความมั่นคงในพลังงานทางเลือกที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับพื้นที่และชุมชน
- **ความสูญเสียและความเสียหายจากวิกฤติสภาพภูมิอากาศ (Lost and Damage from Climate Crisis)** ซึ่งเกิดจาก (1) การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากความแห้งแล้ง/น้ำท่วม (2) เหตุการณ์สภาพภูมิอากาศสุดขั้ว (Extreme Climate Event) (3) ผลกระทบโลกร้อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Impacts of Climate Change) จะส่งผลกระทบเกิดความสูญเสีย (Loss & Damage) ทางเศรษฐกิจ สังคมในวงกว้าง ทุกเพศ

ทุกวัย ทุกอาชีพ อย่างรุนแรงเพิ่มขึ้น (4) วิกฤติสภาพภูมิอากาศ (Climate Crisis) (5) การแปรปรวนของภูมิอากาศ/น้ำท่วม (6) โรคติดต่ออุบัติใหม่ (7) การแย่งชิงแหล่งน้ำ (8) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) (9) สภาพภูมิอากาศสุดขั้ว จะมีความแปรปรวน รุนแรง สุดโต่งมากขึ้น มีความถี่มากขึ้น (อุทกภัยรุนแรง แห้งแล้งซ้ำซาก ไฟป่า น้ำป่าไหลหลาก ดินถล่ม ฯลฯ)

- **ผลกระทบจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้มากที่สุด (Impact of Net Zero Emission)** ซึ่งเกิดจาก (1) ความสำเร็จของการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ฟิวชั่น (Fusion Nuclear Energy) จะเป็นคำตอบสุดท้ายของการแก้ปัญหาโลกร้อนอย่างเบ็ดเสร็จ (2) พลังงานจากก๊าซธรรมชาติ (Shale Gas), น้ำมันจากหินดินดาน (Shale Oil) จะลดความสำคัญลง (3) Global Climate Targets ส่งแรงกดดันมายังแต่ละประเทศ เพื่อมุ่งสู่การตั้งเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกของแต่ละประเทศ ตลอดจนการพัฒนาพลังงานใหม่ ตอบสนองความยั่งยืนมากขึ้น (4) ใช้พลังงานนิวเคลียร์ฟิวชั่น (5) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (6) ภาคพลังงาน ที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาประเทศจะเปลี่ยนรูปแบบจาก 2020 โดยสิ้นเชิง และ (7) ไม่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศสุทธิเพิ่มขึ้น (Carbon Neutrality) จากเหตุการณ์ Awareness in carbon Neutrality
- **การรักษาสิ่งแวดล้อมนำมาสู่การกีดกันทางการค้า** ซึ่งเกิดจาก (1) ประชาชนเริ่มปรับตัวได้เร็วขึ้นและเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตรวมทั้งให้ความร่วมมือกันและกัน (2) คนต้องการซื้อสินค้าที่มีบรรทัดฐานเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเลือกซื้อและสินค้ากับบริษัทสนับสนุนปกป้องสิ่งแวดล้อม (3) การกีดกันทางการค้า โดยใช้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่สามารถลดได้จากการดำเนินโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Carbon Credit) (4) Zero carbon กับการสร้างยานพาหนะที่ไม่ใช้น้ำมัน (5) กิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น (6) การค้าการลงทุนกับการกีดกันทางการค้าโดยใช้มาตรการสิ่งแวดล้อม (7) กระแสสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (8) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)
- **เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)** ซึ่งเกิดจาก (1) เอกชนลงทุนในพลังงานทดแทนในต่างประเทศ และ (2) ไทยต้องรักษาความเป็นศูนย์กลางทางยานยนต์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านจากรถเครื่องยนต์สันดาปมาเป็นไฟฟ้า (EV)
- **การจัดการของภาครัฐเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม** ซึ่งเกิดจาก (1) การจัดการ/การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ (2) การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ของโรงงาน/เอกชน (3) จริยธรรมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (4) การหาผลประโยชน์จากช่องว่างทางกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐ (5) การใช้มาตรการทางการค้าที่ลดปริมาณขยะและลดปัญหาโลกร้อน และ (6) ธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการบริหารท้องถิ่น
- **ปัญหาสิ่งแวดล้อม** ซึ่งเกิดจาก (1) ปัญหาคุณภาพดินจากยาฆ่าหญ้า/สารเคมี (2) คุณภาพอากาศ PM 2.5 และ (3) คุณภาพน้ำ/น้ำเสีย

มิติการเมืองและการทหาร

- **การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจ** เหตุการณ์ทางการเมืองและการทหารที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) การขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดีย/แปซิฟิก/ทะเลจีนใต้ (2) แผนการผนวกรวมไต้หวัน

ให้เป็นส่วนหนึ่งของจีน (3) การบรรลุเป้าหมายของความฝันยิ่งใหญ่ของประชาชนชาติจีน (4) รูปแบบและระบบการล่าอาณานิคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นการแย่งชิงทรัพยากร ห่วงโซ่การผลิต (5) การดำเนินการของสงครามนอกแบบ สงครามตัวแทนและสงครามด้านการค้าการเงินระหว่างประเทศมหาอำนาจ (6) ประเทศในโลกตะวันตกมีความเข้มแข็งลดน้อยลง (7) การย้ายถิ่นฐาน/การอพยพของประชาชนเข้าไปยังอดีตประเทศเจ้าอาณานิคม ย่อมส่งผลกระทบทางเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอดีตเจ้าอาณานิคม

- **การรวมกลุ่มประเทศ** เหตุการณ์ทางการเมืองและการทหารที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) การรวมกลุ่มของมิตรประเทศของสหรัฐฯ เพื่อคานอำนาจจีน (2) การเลือกข้างในการดำเนินยุทธศาสตร์การต่างประเทศและความมั่นคงของไทย (3) เกิดการรวมตัวของประเทศที่มีความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์เพื่อแสวงหาประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่ง
- **การตื่นตัวและการเคลื่อนไหวทางการเมือง** เหตุการณ์ทางการเมืองและการทหารที่ในห้วงที่ผ่านมา ดังนี้ (1) จากการประเมินประสิทธิภาพของธนาครโลกของรัฐบาล (2) การขาดความเชื่อมั่นในกลไกภายใต้การนำของรัฐ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ (3) การปฏิรูประบบราชการให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น (4) การกระจายอำนาจในการขับเคลื่อนประเทศ (5) รัฐบาลต้องไม่ใช่ทหารเป็นเครื่องมือทางการเมือง และ (6) การปฏิรูปกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และการจัดตั้งศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ
- **การปรับโครงสร้างกองทัพให้ทันสมัยและเหมาะสม** จากเหตุการณ์ (1) การปรับโครงสร้างกองทัพให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ (2) กองกำลังทหารอิสระ (Autonomous Military Force) (3) Robot/AI Rights และ (4) การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จากเหตุการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อใช้ในประเทศและส่งออก
- **การแข่งขันและการสร้างอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ** ซึ่งเกิดจาก (1) สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย ประกาศสร้างเรือดำน้ำนิวเคลียร์ (2) Geopolitics Intense (3) การเลือกฝั่ง/เลือกข้างของไทยกับมหาอำนาจจีนและสหรัฐฯ และ (4) การสร้างความเข้มแข็งไปพร้อมกับประเทศเพื่อนบ้าน
- **สงครามรูปแบบใหม่** ซึ่งเกิดจาก (1) การทำสงครามเพื่อยึดครองพื้นที่ จะกลายเป็นอดีตเพราะทำไม่ได้ และไม่จำเป็น (2) เทคโนโลยีความเร็วเหนือเสียง (Hypersonic) นำมาสู่การสะสมอาวุธ (3) สงครามการเงิน (Financial War)
- **ความร่วมมือระหว่างประเทศรูปแบบใหม่** ซึ่งเกิดจาก (1) ทิศทางสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับโลกจะมีมากขึ้น และ (2) ปัจจัยระหว่างประเทศเป็นแรงผลักดันให้สังคมไทยเกิดการพัฒนาด้วย “ความรับผิดชอบร่วม” มากขึ้น เน้นความยั่งยืนในระยะยาวมากขึ้น
- **การเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจโลก** ซึ่งเกิดจาก (1) โลกกำลังจะเปลี่ยนจากโลกขั้วเดียว (Unipolar) เป็นโลกหลายขั้ว (Multipolar) และ (2) การเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจจากสหรัฐฯ มาเป็นจีน
- **การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ** สถานะของเกาะโลซิน ที่อาจทำให้ไทยสูญเสียอาณาเขตทางทะเล

- **ประเด็นเกี่ยวกับกฎหมาย** ซึ่งเกิดจาก (1) (ร่าง) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้อับชย พ.ศ. ผ่านรัฐสภา หลังจากไม่ได้รับการพิจารณาเป็นระยะเวลานาน (2) การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่ดินของกลุ่มชาติพันธุ์ (3) การบังคับใช้กฎหมายมีความเหลื่อมล้ำ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในระบบศาล และ (4) การแก้ไขกฎหมายส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังจากเกิดปัญหาขึ้นแล้ว ไม่เป็นเชิงรุก/ป้องกัน เช่น กรณีการสอบสวนผู้ต้องหา
- **ภาพลักษณ์ทางการเมือง** ซึ่งเกิดจาก (1) เงินมีอิทธิพลทางการเมือง (2) การรับเงินทางการเมืองยังคงมีอยู่ในสังคม ส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยไม่เกิดขึ้น (3) การได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในระดับต่าง ๆ ยังคงต้องจ่ายเงิน และ (4) การเพิ่มช่องทางและระยะเวลาที่เพียงพอของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการแก้กฎหมาย
- **การเมืองระหว่างประเทศ** ซึ่งเกิดจาก (1) จีนเพิ่มการลงทุนสังหาริมทรัพย์ในไทย (2) วิกฤตเมียนมากระทบชายแดนประเทศไทย (3) สหรัฐฯ ให้อาวุธเพิ่ม (4) การกลับมาแข่งขัน/ส่งเสริมด้านอาชีวศึกษาให้กลุ่มประเทศที่เป็นพันธมิตรตนเองมากขึ้น (5) ไทยยังรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับมหาอำนาจจีน-สหรัฐฯ ได้ และ (6) การรวมกลุ่มของประเทศที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Interest) เพื่อให้ได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม
- **ทัศนคติของประชาชนต่อการเมืองการทหาร** ซึ่งเกิดจาก (1) กองทัพให้ความสำคัญกับครอบครัวของกำลังพล เพื่อบรรจุเข้ารับราชการทหาร ทำให้ผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อชาติไม่สามารถเป็นทหารได้ (2) การเกณฑ์ทหารประชาชนที่มีฐานะดีสามารถหาช่องทางในการหลีกเลี่ยง และ (3) ประชาชนไม่เห็นประโยชน์จากการใช้งบประมาณทางการเมืองการทหาร
- **บทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก** อาทิ (1) บทบาทของไทยในอาเซียน และอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะในกรอบ ACMECS และ (2) การเป็นเจ้าภาพกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) ในปี พ.ศ. 2565

4.3 Module 5: Driving Forces

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสังคม

มิติสังคม	
Trends	Driving Forces
คนรุ่นใหม่อยากมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และพฤติกรรมของสังคม	การรับรู้ที่เพิ่มขึ้นและกว้างขวางขึ้น ทำให้ตระหนักรู้ถึงโครงสร้างจนนำไปสู่ความคาดหวังต่ออนาคตที่ดี และมีขอบเขตกว้างไกล
การใช้ชีวิตในโลก Cyber เพิ่มมากขึ้น	ความอยากรู้ อยากเห็น และความต้องการความสะดวกสบาย รวมทั้งศักยภาพทางอินเทอร์เน็ต
สังคมอายุยืน ขาดการเตรียมตัว เพื่อต้องการชีวิตที่ดี	นโยบาย กลไกและกติกาที่ยังต้องพัฒนา
สังคมที่ต้องปรับตัวต่อโลกาภิวัตน์อย่างทันกาล	ศักยภาพทางอินเทอร์เน็ต

มิติสังคม	
Trends	Driving Forces
สังคมแบบการเชื่อมโยงทุกมิติ (Hyper Connectivity)	พลวัตของการพัฒนาเทคโนโลยี
วิศวกรรมทางสังคม (Social Engineering) หรือการหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลทางออนไลน์หรือโทรศัพท์	ความต้องการผลประโยชน์
การลักลอบเข้าเมืองที่เพิ่มและรุนแรงมากขึ้น	ปัจจัยความไม่สงบ และสภาพเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้านที่ย่ำแย่
การออกแบบเครื่องมือทางนโยบายในการรองรับพหุสังคม	การเปิดกว้างในการรับการลงทุนจากต่างประเทศ
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น	ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นแบบไร้รูปแบบ	ความปกติใหม่ (New Normal)
คุณค่าทางสังคมลดลง	คนแต่ละช่วงวัยมีการให้คุณค่าทางสังคมแตกต่างกัน
ความมั่นคงทางวัฒนธรรมลดลง	
วัฒนธรรมไทยมีความกลมกลืนมากขึ้นและผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น	
โรคติดต่ออุบัติใหม่เพิ่มมากขึ้นตามภาวะโลกร้อนและมีระบบการรับมือเชิงรุกมากขึ้น	วิกฤตสภาพภูมิอากาศ (Climate Crisis)
แนวโน้มสมองไหลเพื่อไปสู่ชีวิตที่ดีกว่าเพิ่มมากขึ้น	การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านกฎหมาย
การเกิดขึ้นของโลกไซเบอร์จะมีพลังและครอบคลุม (Emergence of cyber world will be more forceful, inclusive)	ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด
	เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ที่เติบโตมากขึ้น
	ต้นทุนในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ลดลง
คนรุ่นใหม่จะมีส่วนร่วมกับโลกไซเบอร์มากขึ้น (Younger Generations will be more involved with Cyber world)	การแพร่ระบาดของ COVID-19
	การประสานกันระหว่างโลกไซเบอร์และโลกจริง
การเปลี่ยนแปลงของความมั่นคงควอนตัม/ระบบความมั่นคงไซเบอร์ (Change of Quantum Security/Cyber Security System)	การเติบโตของควอนตัมคอมพิวเตอร์ (Quantum Computer) อย่างก้าวกระโดด
กระบวนการตัดสินใจด้วยปัญญาประดิษฐ์ที่เพิ่มขึ้น (More AI based Decision Making Process)	ความต้องการเทคโนโลยีมาช่วยทุ่นแรงมนุษย์

มิติสังคม	
Trends	Driving Forces
การขับเคลื่อนเชิงสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้น (More Creativity Driven)	ความพยายามในการสร้างศักยภาพให้แตกต่างจาก AI
ความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น (More Technology Divide)	เทคโนโลยีที่เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์อย่างก้าวกระโดด (Exponential Technology)
	การแข่งขันเพื่อความเป็นที่หนึ่ง
การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)	มนุษย์อายุยืนมากขึ้น
	อายุในการทำงานเพิ่มมากขึ้น เพื่ออยู่กับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป
การรักษาดินและน้ำ	การรักษาทรัพย์สินที่ตกทอดมา (Legacy Asset)
	เป็นจุดแข็งเดียวของประเทศไทย
	มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด
การศึกษาฟรี	การก้าวทันเทคโนโลยี
	ต้นทุนในการเข้าถึงการศึกษาที่ถูกลง
	การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์
สวัสดิการสังคมถูกขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data Driven Personalization Social Welfare)	การเกิดขึ้นของ Metaverse
	โลกที่อยู่บนฐานของข้อเท็จจริง
การเปิดพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่สามารถสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในทุกมิติ	ค่านิยมในสังคม

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเทคโนโลยี

มิติเทคโนโลยี	
Trends	Driving Forces
เทคโนโลยีทางการเกษตรอยู่ในมือของบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงและการพึ่งพิง	กตিকা กลไก ระบบที่ไม่สร้างความสมดุล/ ระบบทุนนิยม
เทคโนโลยีทางการแพทย์อยู่ในมือบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้ราคาสูงขึ้น เป็นภาระต่อค่าใช้จ่าย ของต่างประเทศ	

มิติเทคโนโลยี	
Trends	Driving Forces
แนวโน้มการใช้เทคโนโลยี IT มาผนวกกับความเป็นมนุษย์ เพื่อสร้างศักยภาพมนุษย์ แต่กลับนำไปสู่ปัญหาเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	การเพิ่มขึ้นของความรู้ใหม่ ๆ (ความรู้เรื่องชีววิทยาศาสตร์ Life Science)
การดำรงชีวิต (Livelihoods) อยู่บนโลกไซเบอร์ (Cyber) และแพลตฟอร์ม (Platforms) มากขึ้น	ความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ศักยภาพของระบบไซเบอร์ที่เพิ่มมากขึ้น
ดิจิทัลเทคโนโลยีจะไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและรูปแบบของบริการสาธารณะ	ศักยภาพของเทคโนโลยี
การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) กระทบต่อการทำงานของผู้ประกอบการธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาครัฐที่สูงขึ้น	สภาพแวดล้อมของโลกปัจจุบันที่ต้องการลดต้นทุนการผลิต
ความเข้มแข็งที่ยังไม่เพียงพอในการบูรณาการของหน่วยงาน	ขาดการบูรณาการของหน่วยงาน
	แรงผลักดันจากต่างประเทศ
	ช่องโหว่ทางกฎหมาย ขาดแรงงานที่มีทักษะสูง
การเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของตัวแสดงใหม่ด้านเทคโนโลยี (Fast Emerging New Player Technology)	การแข่งขันชิงความเป็นเลิศทางเทคโนโลยี
ระบบปัญญาประดิษฐ์ขนาดใหญ่ที่มีอิทธิพลหลักต่อโลกไซเบอร์ (Big AI as Major Influencer on Cyber world)	
รูปแบบทางธุรกิจใหม่ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (New Business Model Driven by Data Privacy)	การหาทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์
การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ (Critical Infrastructure Protection)	
เทคโนโลยีสำหรับการตอบสนองของชีวิตมนุษย์ (Technology for Human Life Resilience)	Better Product/Manufacturing Process Service
ธุรกิจพลังงานใหม่ (New Energy Business)	
ผลกระทบของโลกเสมือนจริงที่มีต่อบุคลิกภาพของมนุษย์ (Impact of Metaverse to Human Personalities)	ความต้องการเป็นเลิศทางเทคโนโลยี

มิติเทคโนโลยี	
Trends	Driving Forces
โลกที่แคบลง (Small World Effects)	คุณภาพชีวิตที่ดีและแบ่งบออัตลักษณ์
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในทุกมิติ	นโยบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital transformation) ทางการเงิน/สถาบันการเงิน
	แอปพลิเคชัน (Application) รองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic)
ธนาการรักษาสภาพประโยชน์ขององค์กรมากขึ้น	การลดบทบาทคนกลาง เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการเคลื่อนย้ายเงินทุน
	ความต้องการของผู้บริโภค/ผู้ใช้บริการ
	ความต้องการลดค่าธรรมเนียม
	การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Technology Disruption)
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านไซเบอร์ (Cyber Human Resource Development) จะเพิ่มมากขึ้น	อาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Crime) เพิ่มขึ้น
การประกันภัยทางด้านไซเบอร์ (Cyber) เพิ่มขึ้น	ความเสี่ยงขององค์กร
	กฎระเบียบที่ควบคุมทางการเงิน การธนาคารที่เข้มงวดขึ้น
การเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยี ของคนทุกระดับทุกพื้นที่ (Inclusive Digital Transformation)	AI เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของมนุษย์
	มีการนำเทคโนโลยีโลกเสมือน เช่น VR (Virtual Reality) และ AR (Augmented Reality) มาช่วยในการเรียนรู้และการฝึกอบรมมากขึ้น
โลกาภิวัตน์ (Globalization) เพิ่มขึ้น	เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ เช่น ทางแพทย์
	การพัฒนาเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพ (Health Care)
	การเพิ่มผลิตภาพอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity)
รูปแบบการดำเนินชีวิตดิจิทัล (Digital Lifestyle)	การเพิ่มผลิตภาพอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity)
	การอยู่รอด (Survive)
	ความมีตัวตน (Sense of Presence)
การสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับและเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร	การเพิ่มผลิตภาพอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity)

มิติเทคโนโลยี	
Trends	Driving Forces
ส่งเสริม Startup ในทุกมิติ	ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)
ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development (R&D) ในการสร้างนวัตกรรมร่วมระหว่างรัฐ เอกชน และประชาสังคมในระดับร้อยละ 2 ผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) ภายในปี 2030	การเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเศรษฐกิจ

มิติเศรษฐกิจ	
Trends	Driving Forces
แนวโน้มการใช้เงินดิจิทัล Cryptocurrency มากขึ้น	ความล้มเหลวของระบบธนาคารแบบดั้งเดิม
การใช้ประเด็นเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการแข่งขันทางด้านยุทธศาสตร์	การแย่งชิงทรัพยากรของมหาอำนาจ
	ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
	การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ
	การจัดกลุ่มทางเศรษฐกิจ
การพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ	ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship)
การเพิ่มขึ้นของข้อมูล/เศรษฐกิจดิจิทัล (Data/Digital Economy)	
การตอบโต้ทางการค้าที่เพิ่มสูงขึ้น	การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ
การใช้เทคโนโลยีเพื่อโต้ตอบทางการค้า	
เศรษฐกิจใหม่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น	การมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เช่น การเดินทาง ความปลอดภัย การกระจายของคนจากเมืองสู่ภูมิภาค
รูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป	
อุตสาหกรรมบริการมีปัจจัยด้านสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้องตลอดกระบวนการ	
มีการใช้เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือกดดันทางการค้า	
มีรูปแบบของการพัฒนายั่งยืนที่เหมาะสม (Beyond SDGs) ที่เหมาะสมกับประเทศไทย	ความต้องการรูปแบบและวิถีทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทย
เศรษฐกิจเกลือกล	
เศรษฐกิจฟื้นฟู (ความโปร่งใส: Clear)/	

มิติเศรษฐกิจ	
Trends	Driving Forces
(ความเอื้ออาทร: Care)/(ความเป็นธรรม: Fair)/ (ความเกื้อกูลแบ่งปัน: Share)	
การต่อสู้ด้านเศรษฐกิจทุนนิยม-เศรษฐกิจควบคุม จากส่วนกลางที่รุนแรงมากขึ้น	การแข่งขันเพื่อครองความเป็นเจ้าทางเศรษฐกิจ
ระบบนิเวศเศรษฐกิจดิจิทัลโดยสมบูรณ์ (Complete Digital Economy Ecosystem)	ผลตอบแทนทางธุรกิจ
ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Minimum Requirement of Mankind)	การดิ้นรนเพื่อความเสี่ยงและเป็นหลักประกัน ในการจัดการความเสี่ยง
ระบบนิเวศเศรษฐกิจดิจิทัลโดยสมบูรณ์ (Complete Digital Economy Ecosystem)	
เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)	บทบาทคนกลาง
	พลังอำนาจของสถาบัน (Institutional Power)
	ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
	การเปลี่ยนผ่านสู่การเงินดิจิทัล (Financial Digital Transformation)
การใช้ประโยชน์ด้านเทคโนโลยีมากขึ้นในทุกภาคส่วน ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค	บทบาทคนกลาง
	พลังอำนาจของสถาบัน (Institutional Power)
	ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
	การเปลี่ยนผ่านสู่การเงินดิจิทัล (Financial Digital Transformation)
	การลงทุนอย่างยั่งยืน (Sustainable Investment) (E= Environmental สิ่งแวดล้อม, S=ความรับผิดชอบต่อสังคม Social/Stakeholder, G=Governance)
มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff measure)	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Sustainable Development Goals)
	การแข่งขัน (Competitiveness)
การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น	การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)
	ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics)

มิติเศรษฐกิจ	
Trends	Driving Forces
แนวโน้มเศรษฐกิจและสังคม (Socio Economic Trends)	ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสิ่งแวดล้อม

มิติสิ่งแวดล้อม	
Trends	Driving Forces
นโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัย มีผลต่อการร่วมมือทางเศรษฐกิจ และเจตนารมณ์ ของประเทศมหาอำนาจ	การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ ฉันทามติระดับโลก (Global Consensus)
การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น พลังงานสะอาดมีแนวโน้มนำมาใช้มากขึ้น	การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิด ภัยพิบัติและโรคติดต่ออุบัติใหม่	ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศและโลก
การลุกฮือขึ้นที่ทางเกษตรเพิ่มมากขึ้น จากนโยบายรัฐ	นโยบายภาครัฐในการกระจายการถือครองที่ดิน ที่ไม่มีประสิทธิภาพ/การพัฒนาของภาครัฐและเอกชน ที่ใช้ฐานทรัพยากรไม่สมดุล
โลกเสียภาวะสมดุลทางพื้นที่ชีวภาพ	ความเข้าใจถึงแนวคิดฐานทรัพยากรธรรมชาติ มีวันหมดไป ความเชื่อว่าภาวะโลกร้อนมีอยู่จริง/ มนุษย์อยู่โดยไม่มีธรรมชาติก็อยู่ไม่ได้
ผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่ยั่งยืน มีแนวโน้มสูงขึ้น ความพยายามในการลดการใช้คาร์บอน	
การนำเข้าขยะชุมชน ขยะติดเชื้อ ขยะทางทะเล มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น	โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Bio-Circular-Green Economy (BCG))
การผูกขาดพลังงานทางเลือกโดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่	
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติจากสภาพอากาศแปรปรวน จะมี ความรุนแรงและความถี่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต	การมุ่งเน้นสู่ความเจริญโดยต้นทุนที่ถูกที่สุด บนพื้นฐานของการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล
เป้าหมายระดับโลกและระดับประเทศ ต่อการมุ่งสู่ เป้าหมาย “การปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์” หรือ Climate Net Zero Emissions/Carbon Neutrality Targets เพื่อแก้ปัญหา Climate Crisis	ภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Pollution)	การปล่อยก๊าซเรือนกระจก

มิติสิ่งแวดล้อม	
Trends	Driving Forces
ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources Depletion)	
การกีดกันทางการค้า โดยหยิบยกกฎเกณฑ์ ทางด้านสิ่งแวดล้อม	
การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ/ วิกฤตสภาพภูมิอากาศ (Climate Crisis)	การใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม
การรณรงค์การใช้การปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Carbon)	การบริโภคและการผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Consumption and Production)
	อุณหภูมิโลกสูงขึ้น
	ความต้องการให้โลกไร้มลพิษ (Green Planet)

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติการเมืองและการทหาร

มิติการเมืองและการทหาร	
Trends	Driving Forces
การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจ	การแย่งชิงทรัพยากร/ความต้องการคงสถานะ การเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ-การเมือง
การตื่นตัว/การเคลื่อนไหวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น	การสื่อสารที่ง่ายขึ้นจากการมีช่องทางที่หลากหลาย/ บทบาท Influencer
การเพิ่มสำคัญของอำนาจทางการเมือง (Power Politic) และการลดสำคัญของพหุภาคี	ความสำเร็จที่ง่ายกว่าพหุภาคี
ความสำคัญกับความมั่นคงของระบบการเงิน	ระบบการเงินโลกไหลเวียน (Flow) มากขึ้น/ เปลี่ยนแปลง
การใช้หุ่นยนต์ในกองทัพเพิ่มมากขึ้น	ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยง และลดต้นทุนในระยะยาว
ความเชื่อมโยงของคน ภารกิจ เครื่องมือ และความสามารถพิเศษ	ความต้องการให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร จัดการกองทัพ
การทวนกระแสโลกาภิวัตน์ (Deglobalization) ที่เพิ่มสูงขึ้น	ปัญหาของทุนแบบโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้
อิทธิพลของจีนและสหรัฐฯ มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น	การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และฐานทรัพยากร
ดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power)	การรักษาอิทธิพลในมิติการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ

มิติการเมืองและการทหาร	
Trends	Driving Forces
การพึ่งพาตนเองในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (Self-Support Defense Industry Capabilities)	การไม่ถูกครอบงำจนเกินไป
การใช้เครื่องมือแบบผสมผสานในการทำสงคราม (Comprehensive Delegation of Warfare Responsibility)	ความพยายามครอบงำด้านความมั่นคงและการปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสมัยใหม่
กลุ่มประเทศโลกที่ 3 กลุ่มใหม่	การสร้างอำนาจต่อรอง
โลกที่แบ่งขั้ว (Polarize World)	ข้ออ้างเรื่องการสร้างความยืดหยุ่น
ความเป็นอาเซียนจะลดลง	
พหุภาคีกลุ่มเล็ก (Minilateral)	
โลกาภิวัตน์ (Globalization) ถูกลดทอนความสำคัญลง	
การจัดการกับความขัดแย้งในพื้นที่คลุมเครือ (Grey Zone)	เพื่อหลีกเลี่ยงสงคราม

4.4 Module 6: Scenario Matrix

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งนี้ ได้ร่วมพิจารณา Driving Forces (DF) ในแต่ละมิติ ที่มี HU+HI โดยการโหวตคะแนน (Vote) ผ่าน Google Form ได้ผลคะแนนสูงสุด 2 อันดับแรก ในแต่ละมิติของ STEEP-M ดังนี้

มิติสังคม	1) คนแต่ละช่วงวัยมีการให้คุณค่าทางสังคมแตกต่างกัน
2) ค่านิยม ความคาดหวัง ความแตกต่างหลากหลาย
มิติเทคโนโลยี	1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
2) ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงและลดต้นทุนในระยะยาว
มิติเศรษฐกิจ	1) ความต้องการรูปแบบและวิถีทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทย
2) การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ
มิติสิ่งแวดล้อม	1) ภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2) วิกฤตสภาพภูมิอากาศ (Climate Crisis)
มิติการเมือง	1) กลไก กติกา นโยบายและระบบ รวมถึงความสามารถของกลไกนโยบาย
(การเมือง ราชการ) และกลไกความรู้เพื่อสังคม (มหาวิทยาลัย)
2) การครองความเป็นเจ้า (มิติการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ)

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ Future Events ตาม Driving Forces ตามมิติ STEEP-M

มิติ	Driving Forces	Future Events
สังคม	1) คนแต่ละช่วงวัยมีการให้คุณค่าทางสังคมแตกต่างกัน	การผสมผสานกันระหว่างคนรุ่นก่อนดิจิทัลและยุคดิจิทัล เป็นสังคมผสม แต่คนที่จะขับเคลื่อนจะเป็นคนยุคดิจิทัล
	2) ค่านิยม ความคาดหวัง ความแตกต่างหลากหลาย	สังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลาย
เทคโนโลยี	1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	เกิดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี
	2) ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงและลดต้นทุนในระยะยาว	ขีดความสามารถของมนุษย์ที่สำคัญคือการควบคุมหุ่นยนต์
เศรษฐกิจ	1) ความต้องการรูปแบบและวิถีทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทย	MODEL ด้านเศรษฐกิจ ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน SEP FOR SDGs การดำเนินชีวิตและธุรกิจเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) เป็นตัวอ้างอิง
	2) การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ	ประเทศไทยมีการวางตัวเพื่อถ่วงดุลระหว่างมหาอำนาจ (สหรัฐฯ-จีน)
สิ่งแวดล้อม	1) ภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	รัฐบาลไทยอาจต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขภัยพิบัติอย่างสูง ประเทศไทยมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดระบบภัยพิบัติด้านป้องกันและฟื้นฟู
	2) Climate Crisis	ความแพร่หลายของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด
การเมือง	1) กลไก กติกา นโยบายและระบบ รวมถึงความสามารถของกลไกนโยบาย (การเมือง ราชการ) และกลไกความรู้เพื่อสังคม (มหาวิทยาลัย)	รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)
	2) การครองความเป็นเจ้า (มิติการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ)	การขาดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก

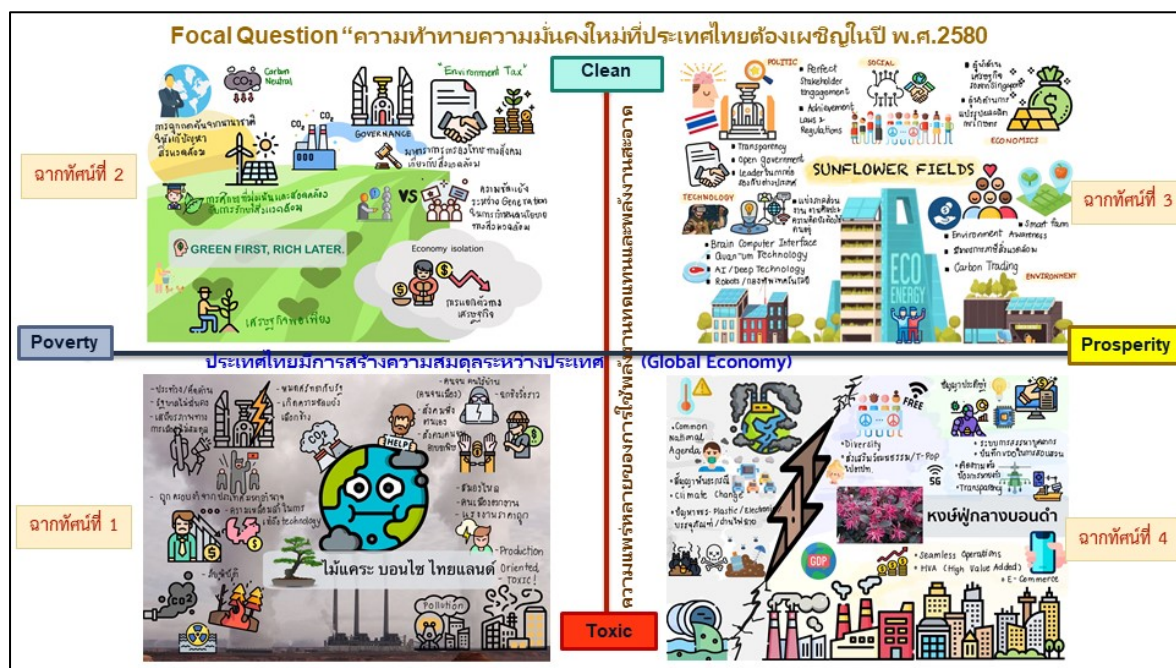
จากนั้นผู้เข้าร่วมการประชุมร่วมกันหาแกนสำหรับสร้างภาพอนาคต เพื่อใช้ในการสร้างภาพอนาคต โดยการสร้างความสัมพันธ์ในตาราง U ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

มิติ	DF	Future Events	การผสมผสานกันระหว่างคนรุ่นก่อนดิจิทัลและยุคดิจิทัล เป็นสังคมผสมผสานที่ระดับหนึ่งจะเป็นคนยุคดิจิทัล	สังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลาย	เกิดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี	ขีดความสามารถของมนุษย์ที่สำคัญคือการควบคุมหุ่นยนต์	รัฐบาลไทยอาจต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขภัยพิบัติอย่างสูง ประเทศไทยจะมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดระบบภัยพิบัติด้านป้องกันและฟื้นฟู	ความแพร่หลายของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด	Model ด้านเศรษฐกิจ ดำเนินการตามเป้าหมายตาม SEP for SDGs การดำเนินชีวิตและธุรกิจเป็นไปอย่างมีเหตุผล มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) เป็นตัวอ้างอิง	ประเทศไทยมีการวางตัวเพื่อส่งผลกระทบต่อระหว่างมหาอำนาจ (US-China)	Digital Government	การขาดความสามารถในการแข่งขันในโลก
Social	คนแต่ละช่วงวัยมีการให้คุณค่าทางสังคมแตกต่างกัน	การผสมผสานกันระหว่างคนรุ่นก่อนดิจิทัลและยุคดิจิทัล เป็นสังคมผสมแต่คนที่จะขับเคลื่อนจะเป็นคนยุคดิจิทัล		+	-	??	??	+	??	+	+	??
	ค่านิยม ความหวัง ความแตกต่างหลากหลาย	สังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลาย			+	??	+	+	??	??	+	??
Technology	ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	เกิดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี				??	??	-	N/C1	??	-	-
	ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงและลดต้นทุนในระยะยาว	ขีดความสามารถของมนุษย์ที่สำคัญคือการควบคุมหุ่นยนต์					+	??	+	+	+	+
Environment	ภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	รัฐบาลไทยอาจต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขภัยพิบัติอย่างสูง ประเทศไทยมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดระบบภัยพิบัติด้านป้องกันและฟื้นฟู						N/C2	+	??	+	-
	Climate Crisis	ความแพร่หลายของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด							+	N/C3	+	-
Economic	ความต้องการรูปแบบและวิถีทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทย	Model ด้านเศรษฐกิจ ดำเนินการตามเป้าหมายตาม SEP for SDGs การดำเนินชีวิตและธุรกิจเป็นไปอย่างมีเหตุผล มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) เป็นตัวอ้างอิง								N/C4	+	-
	การแข่งขันของชาติมหาอำนาจ	ประเทศไทยมีการวางตัวเพื่อส่งผลกระทบต่อระหว่างมหาอำนาจ (US-China)									??	-
Politics	กลไก กติกา นโยบายและระบบ รวมถึงความสามารถของ กลไกนโยบาย (การเมืองราชการ). และกลไกความรู้เพื่อสังคม (มหาวิทยาลัย)	Digital Government										-
	การครองความเป็นเจ้า (มิติการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ)	การขาดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก										

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ Future Events

4.5 Module 7: Developing Scenarios/Scenario Stories

จากกระบวนการ Module 6 นำมาสู่การได้แกนภาพอนาคต (Scenario) เพื่อการเขียนภาพระยะยาว พ.ศ.2580 (Scenario Stories) ตาม Focal Question คือ“ความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทย ต้องเผชิญในปี พ.ศ.2580” ที่กำหนดไว้ เป็นแกน Y สิ่งแวดล้อม ความแพร่หลายของการใช้พลังงาน ทดแทนและพลังงานสะอาด และแกน X เศรษฐกิจ ประเทศไทยมีการสร้างความสมดุลระหว่างประเทศ (Global Economy) ได้เป็นภาพอนาคต 4 ฉากทัศน์ ได้แก่ (1) ไม่แคระ บอนไซ ไทยแลนด์ (2) ต้นไทร สูงใหญ่ ไร้ทรัพย์ (3) Sunflower Fields และ (4) หงษ์ฟูกกลางบอนดำ ดังแสดงในรูปที่ 8

รูปที่ 8 ภาพแสดงภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580

ฉากทัศน์ที่ 1 ไม่แคระ บอนไซ ไทยแลนด์

ประเทศไทยตกอยู่ในสถานะเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนมีแต่ความยากจนและประเทศยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่มีแต่มลภาวะเป็นพิษ ส่งผลให้ ด้านสังคม เมืองต่าง ๆ จะเป็นที่อยู่ของคนจนจำนวนมาก เนื่องจากคนในชนบทจะไร้ที่ดินทำกินจึงอพยพหนีเข้าหางานทำในเมือง ส่งผลให้หลายคนไม่มีที่พักอาศัย กลายเป็นคนไร้บ้าน เมื่อผู้คนแย่งกันหางานทำในเมืองมีมากขึ้น จะสร้างปัญหาด้านสังคมตามมา เช่น เกิดการฉกชิงวิ่งราวและการกระทำความผิดมากขึ้น บางคนยอมทำผิดกฎหมาย เพื่อความอยู่รอด ทำให้ตำรวจจะต้องมีภารกิจมากขึ้น มีการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายทุกวัน ส่งผลให้นักโทษล้นเรือนจำ

นอกจากนั้น ในเมืองขนาดใหญ่ของประเทศที่มีความสะดวกสบายจะเป็นที่รองรับให้กับชาวต่างชาติที่ค่อนข้างร่ำรวยและคนไทยบางกลุ่มเท่านั้น สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มคนไทยระดับชั้นกลางลงมา ที่ไม่สามารถยอมรับกับความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลให้มีการประท้วงจำนวนบ่อยครั้ง อย่างไรก็ตามเนื่องจากรัฐบาลยังต้องพึ่งพิงกับชาวต่างชาติที่ร่ำรวย จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และจะนำไปสู่การพัฒนาแบบการประท้วงแบบใหม่ จนอาจจะเกิดการประท้วงที่ใช้ความรุนแรงเพื่อหวังให้รัฐบาลได้ให้ความสนใจ

นอกจากนี้ การว่างงานของคนในเมือง จะทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มกลับไปใช้ชีวิตในชนบท หรือบางคนที่มีศักยภาพมากและมีความรู้และความสามารถก็จะอพยพออกไปทำงานนอกประเทศ เนื่องจากให้โอกาสที่ดีกว่า ส่งผลให้เกิดสภาวะการณ์สมองไหล สภาพสังคมเริ่มเป็นปัญหาของประเทศ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการรวมตัวของประชาชนขึ้นอีกครั้งเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม ตลอดจนอาจนำไปสู่การเกิดการปฏิรูปและการถือครองที่ดินสำหรับเรื่องของระบบประกันสุขภาพ ชาวบ้านเข้าถึงระบบบริการที่ดีพอควรในราคาที่ไม่สูงนัก ภายใต้หลักประกันสุขภาพ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพได้อย่างแท้จริง เนื่องจากประสิทธิภาพการให้บริการที่มีคุณภาพต่ำ แตกต่างจากกลุ่มคนรวยของประเทศที่มีจำนวนน้อยสามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขของประเทศได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพดี

ด้านเทคโนโลยี ประเทศไทยจะกลายเป็นฐานการผลิตที่สำคัญให้กับมหาอำนาจที่ประเทศไทยต้องรักษาความสัมพันธ์เพื่อรักษาดุลอำนาจ ไม่ให้ประเทศมหาอำนาจอื่นต้องมีบทบาทในไทยมากเกินไป ส่งผลให้ต่างประเทศจ่ายค่าแรงราคาถูก ทำให้แรงงานมีราคาถูกหรือบริษัทต่างชาติอาจนำหุ่นยนต์เข้ามาใช้ในระบบการผลิตมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ตามมา เนื่องจากเทคโนโลยีส่วนใหญ่ถูกนำเข้าจากต่างประเทศ คนไทยไม่สามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในอนาคตการใช้พลังงานทดแทนจะมีมากขึ้น ซึ่งวัสดุเครื่องมือเหล่านี้ต้องใช้เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าสูง ดังนั้น คนไทยจึงกลายเป็นทาสทางเทคโนโลยีโดยปริยาย ขณะเดียวกันคนจนก็ยังคงไม่มีโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีและถูกเอาเปรียบจากการใช้เทคโนโลยีอีกด้วย นอกจากนี้ คนในชนบทจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสังคมของสารพัดพิษจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรสูงมากขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ จากสภาวะการณ์เช่นนี้จะมีคนไทยเพียงไม่กี่กลุ่มที่ได้รับประโยชน์อย่างมาก จากการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของประเทศ ซึ่งอาจจะมีประมาณร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งประชากรเหล่านี้จะร่วมทำงานกับชาวต่างชาติและจะได้รับผลประโยชน์อย่างมหาศาล และผลประโยชน์เหล่านี้ อาจต้องแลกมากับเครื่องมือที่สำคัญในการประนีประนอมกับต่างชาติ ได้แก่ ข้อตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ การแลกกับทรัพยากรและผลประโยชน์ ดังนั้น ท้ายที่สุดแล้วคนที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดก็คือ บริษัทขนาดใหญ่ของต่างชาติ

นอกจากนี้ จากความความพยายามในการถ่วงดุลอำนาจ การต่อรองและการเจรจาจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลัก ประเทศชาติมหาอำนาจใช้แนวทาง คือ การให้เทคโนโลยีสำหรับผลิตพลังงานสะอาด และการประกอบทางธุรกิจต่าง ๆ จะอยู่ในลักษณะของการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจอยู่บนแพลตฟอร์ม (Platform) ของบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้ประเทศมหาอำนาจได้เปรียบ ผลจากการถูกเอาเปรียบจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นหันไปให้ความสำคัญกับธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อลดการพึ่งพิงระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของบริษัทใหญ่ และสุดท้ายจะนำไปสู่ความต้องการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง

ด้านสิ่งแวดล้อม แหล่งทรัพยากรธรรมชาติของประเทศจะถูกต่างชาติและผู้มีอิทธิพลเข้ามาควบคุมและครอบงำ โดยเฉพาะในเรื่องทรัพยากรทางการเกษตร เช่น ทรัพยากรดิน และทรัพยากรน้ำ ถึงแม้จะมีระบบการผลิตพลังงานสะอาด แต่ก็ยังเป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยีราคาสูง ทำให้ไม่สามารถรับประกันว่าจะปลอดภัยจากภัยพิบัติโลก (Global Disaster) ได้ และในที่สุดวัฏจักรของภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติ ก็จะมี ความเกี่ยวข้องกับความต้องการของประชาชนภายในประเทศ กล่าวคือ รัฐบาลมีแนวทางป้องกันแบบเป็นจุด ๆ หรือเป็นส่วน ๆ ซึ่งแนวโน้มภัยพิบัติอาจมีมากขึ้นและป้องกันได้ยากมากขึ้น ผลกระทบจากภัยพิบัติที่เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้ชุมชนมีความตระหนักและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติที่หลากหลาย โดยกดดันให้ภาครัฐต้องเข้มแข็งและเร่งกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ด้านการเมือง ผลจากการที่ทรัพยากรของประเทศถูกครอบงำจากต่างชาติและกลุ่มคนไทยเพียงส่วนน้อย ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและเกิดการรวมกลุ่มเพื่อต้องการสร้างอนาคตที่ดีกว่า ทำให้รัฐบาลต้องปิดพื้นที่สื่อ แต่การกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนไม่พอใจมากขึ้น และอาจเปลี่ยนรูปแบบการกดดันรัฐบาลจนอาจนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาลได้ หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเห็นว่าประเทศไทยมีความมั่นคงค่อนข้างสูง เนื่องจากไทยสามารถถ่วงดุลอำนาจของมหาอำนาจต่าง ๆ ไว้ได้ จนเป็นที่พอใจของต่างประเทศและขณะเดียวกันต่างชาติก็สามารถเข้ามาควบคุมและใช้ทรัพยากรของประเทศไทยได้อย่างสะดวก

ในทางตรงกันข้าม หากพิจารณาสถานการณ์การเมืองภายในประเทศจะเห็นว่า เกิดปัญหาความวุ่นวายมากมายภายในประเทศ ทำให้เกิดความไม่มั่นคง เกิดการต่อต้านชาวต่างชาติและรัฐบาล รวมทั้งเกิดการปล้นจี้นักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ยากจน และลำบาก ส่งผลให้เสถียรภาพของรัฐบาลไม่มั่นคง เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมืองบ่อยครั้ง แต่การดำเนินนโยบายยังเป็นเช่นเดิม ทำให้เสถียรภาพทางการเมืองไม่มีความสมดุล ภายใต้สังคมที่ยากจน เต็มไปด้วยสารพิษ กลไกหลักของประเทศให้ความใส่ใจ โดยเฉพาะการสร้างสมดุลอำนาจระหว่างประเทศเท่านั้น ความหลากหลายอาจไม่ถูกรบกวน แต่ไม่ได้รับการส่งเสริม เนื่องจากภายใต้ดุลแห่งอำนาจ (Balance of power) สังคมพหุวัฒนธรรมจะยังคงมีอยู่แต่ไม่มีพลังเท่าที่ควร ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศผ่านการเลือกข้างเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย เพราะความหลากหลาย

ในที่สุดประชาชนตระหนักว่าไม่สามารถพึ่งพารัฐบาลได้ จึงต้องหันมาพึ่งตนเอง กลายเป็นสังคมที่พึ่งตนเอง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง หันมาแสวงหาชีวิตที่ดีที่พึ่งพารัฐ ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และลุกขึ้นมาสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงทางสังคม นำไปสู่การกำหนดนวัตกรรมใหม่ ๆ ท่ามกลางความยากลำบากของประชาชน

ฉากทัศน์ที่ 2 ต้นโถง สูงใหญ่ ไร้ทรัพยากร

ด้านสังคม ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประเทศชั้นนำในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และมีความฉลาดทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้านเทคโนโลยี มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างรายได้จากการรักษาสิ่งแวดล้อม **ด้านสิ่งแวดล้อม** มีการให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมจนนำมาสู่มาตรการต่าง ๆ

เกี่ยวกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อม รวมถึงมาตรการลงโทษทางสังคมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม **ด้านเศรษฐกิจ** มีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม จนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้น นำไปสู่ความขัดแย้งจากความแตกต่างระหว่างช่วงวัยในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพึ่งพาเทคโนโลยีระดับสูงจากต่างประเทศในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม **ด้านการเมือง** แม้คนส่วนใหญ่ของประเทศจะไม่ได้ร่ำรวย แต่ประชาชนบางส่วนรู้จักการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนโดยการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน

ฉากทัศน์ที่ 3 Sunflower Fields

ความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ในประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580 ประเทศไทยมีการวางตัวเพื่อถ่วงดุลระหว่างประเทศ และความแพร่หลายของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด ในระดับ**มิติสังคม** นั้นเป็นสังคมที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม (Stakeholder Engagement) และประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบ (Achievement Laws & Regulations) โดยผู้คนจะตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งเรื่องธรรมาภิบาลและสิ่งแวดล้อม โดยคนในยุคดิจิทัลกลายเป็นคนขับเคลื่อนสังคมในอนาคตด้วยเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาททำให้ความเหลื่อมล้ำและความยากจนลดลง และยังคงเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์

ด้านเทคโนโลยี AI ไม่ได้ถูกใช้เพื่อการสร้างกำไรสูงสุด (Maximize Profit) เพียงอย่างเดียว แต่การใช้ AI จะถูกคำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและจริยธรรม คนที่อยู่ในระดับล่างมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น มีการควบคุมคอมพิวเตอร์ด้วยความคิด (Brain Computer Interface) ส่วนการแข่งขันด้านเทคโนโลยียังคงอยู่แต่อาจเปลี่ยนผู้เล่นใหม่ (New Player) ประเทศไทยอาจเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีของภูมิภาคอาเซียน กองทัพจะมีเทคโนโลยีผสมผสานระหว่างหุ่นยนต์และมนุษย์ เช่น Robots Drones เป็นต้น และมีนวัตกรรมอาวุธรูปแบบใหม่ เช่น ยานพาหนะล่องหน นอกจากนี้อาจมีนวัตกรรมใหม่ที่ก้าวหน้ากว่า Quantum Technology อย่างไรก็ตาม งานบริการบางประเภทยังคงใช้มนุษย์อยู่ แม้เทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทักษะด้านศิลปะและความคิดยังคงเป็นทักษะที่มีความสำคัญกับมนุษย์อยู่ ซึ่งมนุษย์จะยังคงเป็นผู้ควบคุมเทคโนโลยีต่อไป นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสินค้าสาธารณะสมบูรณ์ มีเทคนิคใหม่ในการป้องกันข้อมูลเทคโนโลยี Quantum Communication ถูกใช้อย่างแพร่หลายและทุกคนสามารถเข้าถึงได้

ด้านสิ่งแวดล้อม คนจะมีจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีมาตรการในการควบคุมเข้มข้นขึ้นโดยเฉพาะระหว่างประเทศ ประเทศมีการลงทุนในการดูแลสิ่งแวดล้อม รวมถึงมาตรการทางภาษีในการป้องกันสิ่งแวดล้อม ขณะที่ที่อยู่อาศัยยังคงเพียงพอต่อจำนวนประชากร ขณะที่เมืองแต่ละเมืองมีความสำคัญและมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศ ประเทศมีการจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม มีการนำเทคโนโลยี AI และ Deep Technology มาประยุกต์ใช้ ไทยสามารถเป็นผู้นำด้าน Carbon Trading คนจะต้องคิดเรื่องระบบบริหารจัดการพลังงานทดแทน ค่าไฟฟ้าแต่ละช่วงเวลาไม่เท่ากัน

ด้านเศรษฐกิจ ไทยเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจในอาเซียน แต่ยังเป็นรองสิงคโปร์ ประเทศไทยลงทุนอย่างมากในเทคโนโลยี Deep Technology เพื่อสร้างความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจ ไทยเป็นผู้นำด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการส่งออกในอาเซียน โดยนำความเป็นไทยมาผสมผสานในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ไทยยังมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศมหาอำนาจในหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ เกิดบริษัทเทคโนโลยีขนาดย่อมขึ้นมาจำนวนมาก และไทยสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ร่วมกันกับนานาประเทศได้อย่างดี

ด้านการเมือง ภาครัฐให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในรูปแบบ Open Government ประชาชนเรียกร้องให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐมากขึ้น ภายใต้การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ประเทศไทยมีบทบาทนำในการร่วมเจรจาต่อรองกับชาติมหาอำนาจ ในขณะที่ การเมืองท้องถิ่นมีความหลากหลายมากขึ้น การผูกขาดการเมืองที่มีความสัมพันธ์แบบตระกูลการเมืองลดลง คนท้องถิ่นไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมการเมืองแบบเก่า

ฉากทัศน์ที่ 4 หงษ์ฟูกกลางบอนดำ

ด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประชากรมีรายได้เฉลี่ย (High Income) 12,000 เหรียญ เป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) และเป็นสมาชิกความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership: CPTPP) ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ นวัตกรรม ภายใต้เทคโนโลยี 5G และการปฏิบัติแบบไร้รอยต่อ (Seamless Operation) มีการพัฒนาเศรษฐกิจโดย BCG Economy Model เป็นต้นแบบของโลก มีการพัฒนาสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงการสร้างคุณค่า HVA (High Value Added) เป็นแหล่งวัตถุดิบ แหล่งผลิต และแปรรูปอาหารสำคัญมากกว่าร้อยละ 50 ของโลกโดยชุมชนในภูมิภาคสามารถใช้ E-Commerce ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นไปทั่วโลก ภายใต้การบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาลและยั่งยืน

ด้านสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น มีความหลากหลายมากขึ้น ความขัดแย้งลดน้อยลง ประชากรไทยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา อ่านออก เขียนได้เกือบร้อยละ 100 ภาษาถิ่นเป็นที่ยอมรับมากขึ้น มีการบรรจุลงในหลักสูตรการสอนของท้องถิ่น ประชาชนไทยสามารถเข้าถึง Internet ความเร็วสูง ผ่านระบบ Free Internet ภาครัฐ (เน็ตประชารัฐ) ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม ด้านความบันเทิง เช่น T-POP ภาพยนตร์ และละครไทย ส่งออกไปยังต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย ขณะเดียวกัน ด้านการเกษตร ได้รับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีการพัฒนาโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และความหลากหลายทางชีวภาพ และเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออกที่ปลอดภัยและมากขึ้น เปิดกว้าง ยอมรับความเห็นมากขึ้น ความตึงเครียดระหว่างวัยน้อยลง มีกระทรวงที่รับผิดชอบด้านเยาวชนโดยตรง (Ministry of Youth/Happiness)

ด้านเทคโนโลยี ผู้ครอบครองอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงจะมีอำนาจในการกำหนดกลไกการบริหารประเทศ และภาครัฐส่งเสริม สนับสนุน และยอมรับปัญญาประดิษฐ์ในทุกมิติ และมีการจัดตั้งกองทุนด้านนวัตกรรม

ด้านการเมือง-การทหาร มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการมากขึ้น มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ประชาชนมีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยระบบตรวจสอบมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ประชาชน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ มีการบังคับใช้กฎหมาย มีกลไกในการสืบสวนสอบสวน การทรมาน มีการบันทึกวิดีโอ บุคคลที่มีความเสี่ยงในด้านกระบวนการเสรีภาพ มีการใช้เทคโนโลยี เช่น การฝังชิป ติดตามตัว ป้องกันการหายตัว ระบบการเกณฑ์ทหารจะเปลี่ยนเป็นการสมัคร ไม่มีการจับใบดำใบแดง เน้นกำลังพลที่มีความสามารถทางภาษามากขึ้น มีการคัดเลือกกำลังพลที่มีคุณภาพสูง เป็นมืออาชีพสูงขึ้น กองทัพมีความเข้มแข็ง มีการนำหุ่นยนต์มาทดแทนมนุษย์และมีอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้นมาทดแทนมนุษย์

แต่ในขณะเดียวกัน Startup ไทย ไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดซื้อ จัดจ้าง และงบประมาณจากภาครัฐยังคงมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงขึ้น ส่วนในด้านการเกษตร ขาดองค์การพัฒนาการเกษตรอัจฉริยะแห่งชาติ ที่สร้างความเชี่ยวชาญ ยังมีการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อดิน น้ำ และสุขภาพประชาชนอย่างรุนแรง ประเทศไทยไม่มีการลงทุนในการสร้างนวัตกรรม จึงต้องนำเข้าเทคโนโลยีและสินค้าจากต่างประเทศ

ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะพลาสติก และขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic) ไม่ได้รับการบริหารจัดการ ขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม ซึ่งปัญหาขยะจากบรรจุภัณฑ์และซากของผลิตภัณฑ์ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ (EPR: Extended Producer Responsibility) ปัญหาการใช้แหล่งจัดเก็บพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย จะหายไป แทนที่ด้วยแหล่งพลังงานที่ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการตามพันธกรณีที่ได้สัญญาไว้กับสหประชาชาติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งในอนาคตอาจเป็นเงื่อนไขด้านการค้า เพราะประเทศไทยอยู่ในสถานะเป็นพิษ (Toxic) การพัฒนาขาดการให้ความสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขาดวาระแห่งชาติ (Common National Agenda) ทำให้ไม่เกิดผลลัพธ์ที่มั่นคงชัดเจน

4.6 Module 8: Strategic Options/Selecting Strategic Options

ตารางที่ 8 แสดงประเด็นสำคัญยิ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ (People) ทั้ง 4 ฉากทัศน์ ในระยะ 20 ปี พ.ศ. 2576 - 2580 ระยะ 10 ปี พ.ศ. 2571 - 2575 และระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 ดังตาราง

ฉากทัศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)
ฉากทัศน์ที่ 1 ไม่แคระ	สร้างกลุ่มประชาสังคม เข้ามาตรวจสอบและ	20 ปี องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการบริหาร ทรัพยากรที่ในการบริหารนโยบายกระจายอำนาจของท้องถิ่น

ฉาบทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)
บอนไซ ไทยแลนด์	มีพลังในการร่วมสร้าง นโยบายสาธารณะ	10 ปี - มีกฎหมาย กติกาและกลไกที่ส่งผลให้ชุมชนและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง - องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง ตรวจสอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะ
		5 ปี สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง มีหลักสูตรและมาตรการสร้างความตระหนักรู้ (Active Citizen) ในการพัฒนาประชาชน
ฉาบทศน์ที่ 2 ต้นไทร สูงใหญ่ ไร้ทรัพย์	การบริหารงาน โดยคนรุ่นใหม่ เพื่อการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ คุณภาพชีวิตของเยาวชน ในประเทศ ซึ่งเป็นผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียกับด้าน สิ่งแวดล้อมโดยตรง เข้ามามีบทบาทในการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศ	20 ปี คนรุ่นใหม่ (ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม) สามารถเติบโตอย่างมีคุณภาพในการเป็นผู้นำให้กับประเทศ และสามารถถ่ายทอดความรักโลกให้กับคนรุ่นต่อไป
		10 ปี คนรุ่นใหม่สามารถเติบโตและเข้ามามีส่วนสำคัญในบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับกลไกภาครัฐ
		5 ปี คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม
ฉาบทศน์ที่ 3 Sunflower Fields	สร้างกลุ่มประชาสังคม เข้ามตรวจสอบและมี พลังในการร่วมสร้าง นโยบายสาธารณะ	20 ปี ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานการสร้างความรู้ การพัฒนาคน และการเข้าถึงเทคโนโลยี
		10 ปี สร้างและบูรณาการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เข้าสู่โครงสร้างในการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศทางด้านต่าง ๆ
		5 ปี สร้างความรู้และความเข้มแข็งในการพัฒนาคน เพื่อรองรับการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)
ฉกทศน์ที่ 4 หงษ์ฟูกกลาง บอนดำ	การบริหารงานโดยคน รุ่นใหม่ เพื่อการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ คุณภาพชีวิตของเยาวชน ในประเทศ	20 ปี คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ
		10 ปี คนรุ่นใหม่เริ่มมีบทบาทในการบริหารประเทศในตำแหน่ง ที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศ
		5 ปี - จัดตั้งกระทรวงเยาวชนแห่งชาติ (Ministry of Youth) และเปิดโอกาสให้ร่วมบริหารโดยคนรุ่นใหม่ หรือผู้มีวิสัยทัศน์ และความเชี่ยวชาญ - มีระบบการสร้างภาวะผู้นำในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด ระดับชาติ - มีความก้าวหน้าด้านแผนรองรับการพัฒนาบุคลากร

ตารางที่ 9 แสดงประเด็นสำคัญยิ่งด้านกระบวนการ (Process) ทั้ง 4 ฉกทศน์

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านกระบวนการ (Process)
ฉกทศน์ที่ 1 ไม้แคะ บอนไซ ไทยแลนด์	การสร้างระบบสวัสดิการ สังคมที่ยั่งยืน และมีคุณภาพ	20 ปี ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (1) มีระบบให้ประโยชน์ที่เป็นธรรมและชัดเจน ครอบคลุม ประชากรทุกกลุ่ม (2) มีระบบความรับผิดชอบต่อทางการเงิน ร่วมระหว่างรัฐ และประชาชน (นายจ้าง) ที่ยั่งยืน (3) มีธรรมาภิบาลบนหลักการการมีส่วนร่วม
		10 ปี มีกฎหมาย นโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบสวัสดิการ โดยการ (1) การออกกฎหมาย และ (2) การสร้างแบบจำลองธุรกิจ (Business Model)
		5 ปี พิมพ์เขียว (Blueprint)

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านกระบวนการ (Process)
ฉกทศน์ที่ 2 ต้นไทร สูงใหญ่ ไร้ทรัพย์	สร้างระบบนิเวศ ที่เหมาะสมและตรงกับ แนวทาง หรือความคิด ของคนรุ่นใหม่	20 ปี ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Technology) เป็นผู้สร้างมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลก เป็นผู้ก่อให้เกิดกระแสความนิยม (Trend Setter) ด้านสิ่งแวดล้อม
		10 ปี ประเทศไทยสามารถสร้างนวัตกรรมสีเขียว (Green Innovation) เองได้เองเป็นส่วนใหญ่ และเริ่มมีชื่อเสียงด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มหมดไป ไทยมีบทลงโทษที่รุนแรงมากสำหรับบริษัท บริษัทที่ผลิตมลพิษเยอะเริ่มย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศไทย
		5 ปี มีการให้ Smart Visa หรือ แรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อดึงดูดนวัตกรรมด้าน Green Technology เข้ามา แต่ยังคงมีการใช้เทคโนโลยีด้าน Green Technology จากต่างประเทศอยู่มาก เริ่มมีการพัฒนา Infrastructure ด้าน Deep Technology เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เริ่มมีการให้บทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับบริษัทที่สร้างมลพิษ
ฉกทศน์ที่ 3 Sunflower Fields	ไทยมุ่งสู่การเป็นประเทศ ที่ Carbon Neutrality รวมถึง RE 100	20 ปี มีการกำหนดนโยบายสาธารณะ กฎหมาย และสวัสดิการที่ครอบคลุมทุกมิติในการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งสู่การไม่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศสุทธิเพิ่มขึ้น (Carbon Neutrality) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดความยากจน และปกป้องความมั่นคงทางอาหาร
		10 ปี กำหนดนโยบาย กฎหมาย และรัฐสวัสดิการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดความยากจน และปกป้องความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงทางพลังงาน
		5 ปี เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนและรัฐออกนโยบายที่เอื้อต่อการมุ่งสู่ Carbon Neutrality สร้างความเป็นธรรม

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านกระบวนการ (Process)
		ในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี พร้อมปรับเปลี่ยนโครงสร้างสู่การผลิตและการใช้พลังงานใหม่
ฉกทศน์ที่ 4 หงษ์ฟูกกลาง บอนดำ	การจัดตั้งศาลคดี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (Natural Resources and Environment Court of Justice) เป็นศาลชำนาญพิเศษ	20 ปี - การจัดตั้งศาลคดีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (Natural Resources and Environment Court of Justice) เป็นศาลชำนาญพิเศษ - มีการตั้งศาลสิ่งแวดล้อมครบทุกจังหวัด รองรับการพิจารณาคดีระหว่างประเทศได้ บุคลากรมีความสามารถด้านภาษาในการพิจารณาความ
		10 ปี - เริ่มตั้งศาลชำนาญฯ สิ่งแวดล้อมในทุกจังหวัด รองรับ การพิจารณาคดีระหว่างประเทศได้ บุคลากรมีความสามารถ - ปรับแก้กฎหมาย และพระราชบัญญัติเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมและมีรายละเอียดมากขึ้น
		5 ปี - มีพระราชบัญญัติและประมวลกฎหมายอาญาด้านสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดตั้งศาลชำนาญฯ โดยเริ่มจากส่วนกลาง และกรุงเทพฯ - มีการทบทวนและปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เสร็จสมบูรณ์ - มีกระบวนการไกล่เกลี่ยครบทุกจังหวัด - มีการสื่อสารให้ประชาชนทราบว่า มี ศาลสิ่งแวดล้อม - กำหนดให้ประชาชนที่เสียหาย เป็นผู้ฟ้องร้องได้เองโดยตรง

ตารางที่ 10 แสดงประเด็นสำคัญยิ่งด้านเทคโนโลยี (Technology) ทั้ง 4 ฉกทศน์

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านเทคโนโลยี (Technology)
ฉกทศน์ที่ 1 ไม้แคะ บอนไซ ไทยแลนด์	- สนับสนุน Platform เทคโนโลยีขนาดย่อย และ คุณสมบัติ Platform ขนาดใหญ่ - การใช้เทคโนโลยีเป็น	20 ปี มีเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุน/เอื้อให้ชุมชน ผู้ประกอบการขนาดเล็ก มีโอกาสในการสร้างรายได้และเศรษฐกิจ โดยไม่ต้องพึ่งพิงธุรกิจขนาดใหญ่ พร้อมกับมีกฎกติกาที่เป็นธรรม
		10 ปี

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านเทคโนโลยี (Technology)
	เครื่องมือที่เหมาะสมในการเสริมสร้างผลิิตบริการในแต่ละพื้นที่	- มีวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) สามารถผลิตเทคโนโลยีที่สนับสนุนผู้ประกอบการรายเล็กและมีการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดย่อย/วิสาหกิจชุมชน - มีศูนย์บ่มเพาะ/สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการรายเล็ก/วิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองท้องถิ่น
		5 ปี - มีการทดสอบ/พัฒนาระบบเทคโนโลยี - มีกองทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อย/วิสาหกิจชุมชน - มีระเบียบที่เอื้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะและพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยี
ฉกทศน์ที่ 2 ต้นไทร สูงใหญ่ ไร้ทรัพย์	เป้าหมายของการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม AI ปัญญาประดิษฐ์	20 ปี ประเทศไทยเป็นผู้นำด้าน Green Tech เป็นผู้สร้างมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลกเป็น Trend Setter ด้านสิ่งแวดล้อม
		10 ปี ประเทศไทยสามารถสร้างนวัตกรรมสีเขียว (Green Innovation) เองได้เป็นส่วนใหญ่ และเริ่มมีชื่อเสียงด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มหมดไป ไทยมีบทลงโทษที่รุนแรงมาก สำหรับบริษัทที่ผลิตมลพิษมากเริ่มย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศไทย
		5 ปี มีการให้ Smart Visa หรือ แรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อดึงดูดนวัตกรรมด้าน Green Tech เข้ามา แต่ยังคงมีการใช้เทคโนโลยีด้าน Green Tech จากต่างประเทศอยู่มาก เริ่มมีการพัฒนา Infrastructure ด้าน Deep Technology เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เริ่มมีการให้บทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับบริษัทที่สร้างมลพิษ
ฉกทศน์ที่ 3 Sunflower Fields	รัฐประสบความสำเร็จในการเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐทั้งหมดด้วย	20 ปี ประเทศไทยจะเป็น Technology Hub ของภูมิภาคอาเซียน

ฉกทศน์	Selected Strategic Options	ประเด็นสำคัญยิ่งด้านเทคโนโลยี (Technology)
	Digital เพื่อให้บริการประชาชนแบบ One Stop Service	10 ปี ออกนโยบายและมาตรการในการวางโครงสร้างในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรม และการสร้างนวัตกรรม (Innovation) และเป็นเจ้าของเทคโนโลยี
		5 ปี ออกนโยบายและมาตรการส่งเสริมมาตรการจูงใจและการวิจัยและพัฒนา เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม (Innovation)
ฉกทศน์ที่ 4 หงษ์ฟูกลาง บอนดำ	รัฐกำหนดวาระแห่งชาติด้านการเกษตรดิจิทัลโดยสนับสนุนเงินทุน ภาษี และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร ภาคเอกชน และประชาสังคม ปรับระบบเกษตร Analog เป็น Digital Agriculture และ Technology ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	20 ปี รัฐกำหนดวาระแห่งชาติด้านการเกษตรดิจิทัลโดยสนับสนุนเงินทุน ภาษี และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร ภาคเอกชน และประชาสังคม ปรับระบบเกษตร Analog เป็น Digital Agriculture และ Technology ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
		10 ปี รัฐมีนโยบายเพิ่มมูลค่า (HVA) ทางเกษตรโดยสนับสนุนการแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มูลค่าเพิ่มระดับโลก เช่น เครื่องสำอาง อาหาร ยา เป็นต้น
		5 ปี - รัฐสนับสนุนอย่างเข้มข้นด้วยแรงจูงใจและการลงทุนเบื้องต้นให้กับคนรุ่นใหม่และ Startup กลับไปพัฒนาด้านการเกษตรด้วยเทคโนโลยีที่คนรุ่นใหม่เชี่ยวชาญ - รัฐส่งเสริมชุมชน Startup ที่หลากหลายและยืดหยุ่นในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคมในมิติต่าง ๆ - Startup จะเน้นที่ปลายน้ำ และเน้นการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปต่างประเทศ เช่น Future Food, Plant Base Food

ประเด็นทั้งหมดที่ได้จากการวาดภาพอนาคตสามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นสำคัญยิ่งรองรับความท้าทายใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580 ได้ 5 ประเด็นสำคัญยิ่งดังนี้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 1 การพัฒนาความเป็นผู้นำ (Leadership Development) ของคนรุ่นใหม่เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งความสุข (Happiness Oriented)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 2 การส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 3 การกระจายอำนาจการบริหารนโยบาย (Decentralization) สู่องค์กรท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อสร้างกลไกภาคีที่ร่วมการพัฒนาระดับพื้นที่

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 4 การเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านการสร้างผลิตภาพอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity) ทางเศรษฐกิจที่มีการถ่วงดุลอย่างเหมาะสมกับด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 5 การเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศในเอเชียทางการพัฒนาเทคโนโลยีและรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ด้าน Digital Farming/Future Food บนพื้นฐาน Fair Relationship

รูปที่ 9 แสดงประเด็นสำคัญยิ่งรองรับภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580

ส่วนที่ 5

ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 5 เป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 จากการ Insight, Forecasting และ Strategic Foresight นำมาสู่การกำหนดประเด็นสำคัญ ซึ่งนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญยิ่งในการจัดทำข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงตามกระบวนการ Forecasting

จากการศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงตามกระบวนการ Forecasting ในส่วนที่ 3 สามารถสรุปประเด็นสำคัญยิ่งได้ 13 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 1 การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรองรับความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid)/พื้นที่ Grey Zone)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 3 การบูรณาการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 4 การเสริมสร้างศักยภาพเทคโนโลยีทางการทหารของชาติอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 5 การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 6 การวางบทบาทด้านความมั่นคงของประเทศท่ามกลางการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 7 การสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจของชาติและสถาบันหลัก

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 8 การส่งเสริมและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 9 การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 10 การสร้างระบบธรรมาภิบาลภาครัฐและเอกชน

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 11 การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับภูมิสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 12 การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 13 การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

5.2 ประเด็นสำคัญยิ่งจากกระบวนการ Strategic Foresight สำหรับความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570

จากการศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงและผลจากกระบวนการ Foresight ในส่วนที่ 4 สามารถสรุปประเด็นสำคัญยิ่งที่ครอบคลุม 3 มิติ คือ มิติทรัพยากรมนุษย์ (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งเป็น 3 มิติที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยท่ามกลางความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580 ในระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ประเด็นสำคัญยิ่งในมิติทรัพยากรมนุษย์ (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) ในการขับเคลื่อนประเทศไทยท่ามกลางความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580 ในระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี

ระยะเวลา	ประเด็นสำคัญยิ่ง		
	ด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)	ด้านกระบวนการ (Process)	ด้านเทคโนโลยี (Technology)
5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)	- สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง โดยการจัดทำหลักสูตรและมาตรการสร้างพลเมืองที่มีความตระหนักรู้ (Active Citizen) และเป็นพลเมืองของประเทศที่มีความตระหนักรู้ - กระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาประเทศร่วมกัน - คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม - สร้างความรู้และความเข้มแข็งในการพัฒนาคน เพื่อรองรับการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่	- สร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มทุนที่จะมาลงทุนด้าน Green Technology - เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนและรัฐออกนโยบายที่เอื้อต่อการมุ่งสู่ Carbon Neutrality - สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี - พร้อมปรับเปลี่ยนโครงสร้างสู่การผลิตและการใช้พลังงานใหม่ - มีการทบทวนและปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เสร็จสมบูรณ์	- มีระเบียบที่เอื้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะและพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยี - ออกนโยบายและมาตรการส่งเสริมมาตรการจูงใจและการวิจัยและพัฒนา เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม (Innovation) - รัฐสนับสนุนอย่างเข้มข้นด้วยแรงจูงใจและการลงทุนเบื้องต้นให้กับคนรุ่นใหม่และ Startup กลับไปพัฒนาด้านการเกษตรด้วย เทคโนโลยีที่คนรุ่นใหม่เชี่ยวชาญ

ระยะเวลา	ประเด็นสำคัญยิ่ง		
	ด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)	ด้านกระบวนการ (Process)	ด้านเทคโนโลยี (Technology)
	- มีระบบการสร้างภาวะผู้นำในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด จนถึงระดับชาติ		- ส่งเสริมการออกนโยบายในการบริหารจัดการและจัดเก็บรายได้ ภาษี หรือค่าธรรมเนียมจาก Platform ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หรือผู้ให้บริการดิจิทัลต่างชาติที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ - ส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีในบริการสาธารณสุขเพื่อสร้างเครื่องมือในการป้องกันวิกฤตด้านสาธารณสุข ลดภาระประชาชน และผลักดันนโยบายให้บริการสาธารณสุขทั่วถึงทุกพื้นที่
10 ปี (พ.ศ. 2571 – 2575)	- มีกฎหมาย กติกาและกลไกที่ส่งผลให้ชุมชนและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง - องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง ตรวจสอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะ - พัฒนาช่องทางการสื่อสารของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ - สร้างและบูรณาการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเข้าสู่โครงสร้างในการบริหาร	- ความต่อเนื่องในความเข้มแข็งของการกระจายอำนาจ - ประเทศไทยสามารถสร้างนวัตกรรมสีเขียว (Green Innovation) ได้เองเป็นส่วนใหญ่ และเริ่มมีชื่อเสียงด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มหมดไป ไทยมีบทลงโทษที่รุนแรงมากสำหรับบริษัทที่ผลิตมลพิษจำนวนมากเริ่มย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศไทย - กำหนดนโยบาย กฎหมาย และรัฐสวัสดิการ เพื่อลดความเหลื่อม	- มีศูนย์บ่มเพาะ/สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการรายเล็ก/วิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองท้องถิ่น - ออกนโยบายและมาตรการในการวางโครงสร้างในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรม และการสร้างนวัตกรรม Innovation และเป็นเจ้าของเทคโนโลยี

ระยะเวลา	ประเด็นสำคัญยิ่ง		
	ด้านทรัพยากรมนุษย์ (People)	ด้านกระบวนการ (Process)	ด้านเทคโนโลยี (Technology)
	จัดการการพัฒนาประเทศ ทางด้านต่าง ๆ	ล้ำ ขจัดความยากจน และ ปกป้องความมั่นคงทางอาหาร และความมั่นคงทางพลังงาน	
20 ปี (พ.ศ. 2576 – 2580)	- องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรที่มีส่วนร่วมในบริหารนโยบาย/กระจายอำนาจของท้องถิ่น - คนรุ่นใหม่สามารถเติบโตอย่างมีคุณภาพในการเป็นผู้นำให้กับประเทศ - ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานการสร้างความรู้ การพัฒนาคน และการเข้าถึงเทคโนโลยี	- มีธรรมาภิบาลบนหลักการการมีส่วนร่วม - ประเทศไทยเป็นผู้นำด้าน Green Technology เป็นผู้สร้างมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลก เป็น Trend Setter ด้านสิ่งแวดล้อม - มีการกำหนดนโยบายสาธารณะกฎหมาย และสวัสดิการที่ครอบคลุมทุกมิติในการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งสู่ Carbon Neutrality สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดความยากจน และปกป้องความมั่นคงทางอาหาร	- มีเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุน/เอื้อให้ชุมชนผู้ประกอบการขนาดเล็กมีโอกาสในการสร้างรายได้และเศรษฐกิจ โดยไม่ต้องพึ่งพิงธุรกิจขนาดใหญ่ พร้อมกับมีกฎกติกาที่เป็นธรรม - ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางทางเทคโนโลยีของภูมิภาคอาเซียน - รัฐกำหนดวาระแห่งชาติด้านการเกษตรดิจิทัลโดยสนับสนุนเงินทุน ภาษี และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร ภาคเอกชน และประชาสังคม ปรับระบบเกษตร Analog เป็น Digital Agriculture และ Technology ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

จากประเด็นสำคัญยิ่งในภาพรวมข้างต้น สามารถกำหนดประเด็นสำคัญยิ่ง ตามกระบวนการ Strategic Foresight ได้ดังนี้

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 1 การพัฒนาความเป็นผู้นำ (Leadership Development) ของคนรุ่นใหม่ เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งความสุข (Happiness Oriented)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 2 การส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 3 การกระจายอำนาจการบริหารนโยบาย (Decentralization) สู่องค์กรท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อสร้างกลไกภาคีที่ร่วมการพัฒนาระดับพื้นที่

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 4 การเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านการสร้างผลผลิตอย่างยั่งยืน (Sustainable Productivity) ทางเศรษฐกิจที่มีการถ่วงดุลอย่างเหมาะสมกับด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ 5 การเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศในเอเชียทางการพัฒนาเทคโนโลยีและรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ด้าน Digital Farming/Future Food บนพื้นฐาน Fair Relationship

5.3 ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 - 2580)

เพื่อให้ข้อเสนอแนะจากการประเมินสถานะด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การรักษาความสงบภายในประเทศ

- พัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- พัฒนาเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ
- พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาลเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- พัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

- แก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน
- ติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่
- สร้างความปลอดภัยและสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
- รักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

(3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

- พัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ
- พัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ
- พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

(4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

- เสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ
- เสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค
- ร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

(5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

- พัฒนากลไกให้พร้อมกับการติดตาม ฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม
- บริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ
- พัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

5.4 การเปรียบเทียบประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570, ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)

การศึกษาเปรียบเทียบประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)

ประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570)	ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)
1. การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรองรับความท้าทายด้านความมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges) ★ 2. การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid)/พื้นที่ Grey Zone) ★ 3. การบูรณาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ 4. การเสริมสร้างศักยภาพเทคโนโลยีทางการทหารของชาติอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ★ 5. การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่	ด้านทรัพยากรมนุษย์ (People) 5 ปี: (พ.ศ. 2566 - 2570) - สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง มีหลักสูตรและมาตรการสร้าง Active Citizen ในการพัฒนาประชาชน ★ คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ★ สร้างความรู้และความเข้มแข็งในการพัฒนาคน เพื่อรองรับการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ★ มีระบบการสร้างภาวะผู้นำในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด ระดับชาติ ด้านกระบวนการ (Process) 5 ปี: (พ.ศ. 2566 - 2570) ★ สร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มทุนที่จะมาลงทุนด้าน Green Technology	5 แผนย่อย ได้แก่ <u>1. การรักษาความสงบภายในประเทศ</u> - พัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา - พัฒนาเริ่มเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ - พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว - พัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

ประเด็นสำคัญจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570)	ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)
6. การวางบทบาทด้านความมั่นคงของประเทศท่ามกลางการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ 7. การสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจของชาติและสถาบันหลัก 8. การส่งเสริมและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ★ 9. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) 10. การสร้างระบบธรรมาภิบาลภาครัฐและเอกชน 11. การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อบริบทในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับภูมิสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ★ 12. การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงของภูมิประชากรศาสตร์ 13. การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	★เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนและรัฐออกนโยบายที่เอื้อต่อการมุ่งสู่ Carbon Neutrality สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยีพร้อมปรับเปลี่ยนโครงสร้างสู่การผลิตและการใช้พลังงานใหม่ - มีการทบทวนและปรับแก้กฎหมาย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เสร็จสมบูรณ์ ด้านเทคโนโลยี (Technology) 5 ปี: (พ.ศ.2566 - 2570) - มีระเบียบที่เอื้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะและพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยี ★กำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมมาตรการจูงใจและการวิจัยและพัฒนา เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม (Innovation) ★รัฐสนับสนุนอย่างเข้มข้นด้วยแรงจูงใจและการลงทุนเบื้องต้นให้กับคนรุ่นใหม่และ Startup กลับไป	2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง - แก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน - ติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ - สร้างความปลอดภัยและสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ - รักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล 3. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ - พัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพ และหน่วยงานความมั่นคงร่วมทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของ

ประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570)	ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)
	พัฒนาด้านการเกษตรด้วย เทคโนโลยีที่คนรุ่นใหม่ เชี่ยวชาญ	ประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ - พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและบริหารจัดการภัยคุกคามอย่างมีประสิทธิภาพ <u>4. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับ อาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐที่ ไม่ใช่ภาครัฐ</u> - เสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อม ระหว่างประเทศ - เสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความ มั่นคงของภูมิภาค - ร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและไม่ใช่ภาครัฐ <u>5. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคง แบบองค์รวม</u> - พัฒนากลไกให้พร้อมกับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง แบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นสำคัญยิ่งจากแนวโน้มสถานการณ์ ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570)	ประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)
		- บริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ - พัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

***หมายเหตุ ★ คือ ประเด็นใหม่ที่แตกต่างจากแผนย่อยทั้ง 5 แผนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580)

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเด็นสำคัญจากแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580 (ระยะ 5 ปี พ.ศ.2566 – 2570) และประเด็นจากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ.2561 – 2580) จะเห็นได้ว่ามีประเด็นใหม่ที่แตกต่างจากแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่สามารถนำมาจัดทำข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ทั้งหมด 6 ประเด็นสำคัญดังนี้

1. การพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ (สงครามลูกผสม (Hybrid)/พื้นที่ Grey Zone) เพื่อรองรับปัญหาความท้าทายด้านมั่นคงแบบใหม่ (New Security Challenges) โดยการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานด้านความมั่นคงด้านไซเบอร์ บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและการสร้างความพร้อมของหน่วยงานความมั่นคงรองรับต่อสงครามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) ความขัดแย้งในพื้นที่คลุมเครือ (Grey Zone Conflict)

2. การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงที่ได้รับจาก COVID-19/โรคติดต่ออุบัติใหม่ โดยการพัฒนากระบวนการแบ่งปันข้อมูลและกลไกการแจ้งเตือน เพื่อเสริมสร้างกลไกการป้องกันการแพร่ระบาดและการป้องกันวิกฤตทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนพัฒนาระบบการบริหารจัดการ กำหนดแนวทาง นโยบาย และแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และพร้อมรองรับภัยคุกคามความมั่นคงแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเสริมสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อประสานงาน เตรียมความพร้อม และตอบสนองต่อภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพ ชัดเจนเป็นรูปธรรม

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ให้มีศักยภาพมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีทักษะในการรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) โดยการจัดทำนโยบาย เพื่อเสริมสร้างประชาชนให้มีความตระหนักรู้ (Active Citizen) และการเสริมสร้างความรู้ให้ประชาชนภายในประเทศ เป็น New Digital Literacy เพื่อรองรับการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด และระดับชาติ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาประเทศร่วมกัน

4. การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SME) และ ธุรกิจ Startup หรือ ธุรกิจสร้างใหม่ ให้เจริญเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยรัฐมีมาตรการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการลงทุนให้กับบริษัท SME และ Startup เพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม (Innovation) ในทุกอุตสาหกรรม เช่น ด้านการเกษตร เทคโนโลยี เป็นต้น

5. การบูรณาการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนและรัฐกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการมุ่งสู่เป้าหมายการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Carbon Neutrality) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี พร้อมปรับเปลี่ยน

โครงสร้างสู่การผลิตและการใช้พลังงานใหม่ สร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มทุนที่จะมาลงทุนด้าน Green Technology รวมทั้งการมีแผนรองรับการจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน

6. การบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิประชากรศาสตร์ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2574 ส่งผลให้โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องมีแผนรองรับด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลที่จะเพิ่มขึ้น และแผนรองรับจำนวนแรงงานที่จะลดลงในอนาคต

บรรณานุกรม

- จุมพล พูลภัทรชีวิน. **อนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต**. รัฐสภาสาร ปีที่ 30 ฉบับที่ 7 (ก.ค. 2525) หน้า 66 - 70
- ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา และ ธันยพร สุนทรธรรม. (2561). **Foresight Tools คู่มือการมองอนาคต ฉบับปรับปรุง ธันวาคม 2561**, วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- นิภา นีรุตติกุล. **การพยากรณ์การขาย**. พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560**, 5 สิงหาคม 2564. สืบค้นจาก <https://www.odd.go.th/www/files/81731.pdf>
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. “**คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)**” เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ, 2564
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. **คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight)**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ.2040”. 5 - 8 เมษายน 2564.
- สำนักงานที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **ความสำคัญของ Foresight Study ในปัจจุบัน**. สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน. สืบค้นจาก <https://ostdc.org/th/news/-foresight-study->
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). **Foresight & Systems Research**. สืบค้นจาก <https://www.nxpo.or.th/th/foresight-system-research/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแห่งชาติ. (2563). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี**, 6 ตุลาคม 2564. สืบค้นจาก <http://nscr.nesdb.go.th/ยุทธศาสตร์ชาติ20ปี/>
- Betty Ferreira, **Goodcasting Academy**. สืบค้นจาก <https://www.linkedin.com/pulse/what-strategic-foresight-why-important-betty-ferreira-fcpa-fcma>
- Bruno Jacobsen, Irmeli Hirvensalo (2019), **What is Strategic Foresight? Foresight Best Practices**. สืบค้นจาก <https://www.futuresplatform.com/blog/what-strategic-foresight>
- Canadabeyond150, **Foresight vs Forecasting**. Canada From the Design Team. สืบค้นจาก <http://canadabeyond150.ca/blog/2018/03/foresight-vs-Forecasting/> March 26, 2018.
- Joseph Voros, **A generic foresight process framework**. 2005. สืบค้นจาก <https://ostdc.org/th/news/f2l6e5gfaa8kkv4d7b79xfoqjex9nel> . May 25, 2021
- Joseph Voros, **Swinburne Research Bank**. สืบค้นจาก <https://researchbank.swinburne.edu.au/file/48369bff-dc46-4648-9f03-71981d01a89/1/PDF%20%28Accepted%20manuscript%29.pdf>. May 12, 2021

Maree Conway, **An Overview of Foresight Methodologies**. สืบค้นจาก

http://projects.mcrit.com/esponfutures/documents/Foresight%20methodology/Conway%20M._An%20Overview%20of%20Foresight%20Methodologies.pdf.

May 12, 2021

Michael Wills and Robert M. Hathaway, (2013). **New Security Challenges in Asia**. United States of America. Woodrow Wilson International Center of Scholars.

Naturalstep, **Backcasting**. สืบค้นจาก <https://www.naturalstep.ca/backcasting>. May 20, 2021

OECD. **Strategic-foresight**. สืบค้นจาก

<https://www.oecd.org/strategic-foresight/whatisforesight/>. May 25, 2021

The Futures School (2015), **What is Strategic Foresight? Strategic Foresight Primer**. KEDGE. Florida, USA. สืบค้นจาก

<https://thefutureschool.com/blog/what-is-strategic-foresight/> May 17, 2021

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570

คำสั่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ที่ ๑๐๐ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

ตามประกาศคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านต่าง ๆ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓ โดยให้แต่งตั้งกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มี พลเอกสมศักดิ์ รุ่งสิตา เป็นประธานกรรมการ และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายนั้น เพื่อให้การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคงแบบองค์รวมสนับสนุนการจัดทำประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓ ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจึงให้แต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ โดยมี องค์ประกอบและหน้าที่อำนาจ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	พลเอก เจ็ดวุธ คราประยูร	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
๑.๒	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	ประธานอนุกรรมการ
๑.๓	ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๑.๔	ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๕	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๖	ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	อนุกรรมการ
๑.๗	ผู้แทนศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	อนุกรรมการ
๑.๘	ผู้แทนศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	อนุกรรมการ
๑.๙	ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๑๐	ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๑๑	นายอาชัญ รุจิระชุมพ์	อนุกรรมการ
๑.๑๒	นางณัฏฐา หนูนาคี	อนุกรรมการ
๑.๑๓	นางจิตชนก สติธรรมพร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๑๔	ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๕	ผู้แทนศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่อำนาจ

๒. หน้าที่อำนาจ

๒.๑ ศึกษา รวบรวม ตรวจสอบ วิเคราะห์ และบูรณาการข้อมูลและความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลสนับสนุนงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒ ประสานงานและบูรณาการการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บทและแผนแม่บทย่อยรองรับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๓ เชิญส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจง แสดงความคิดเห็น หรือจัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาตามความจำเป็น

๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๒.๕ ดำเนินการอื่นใด ตามที่ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก

(สมศักดิ์ วังเกิด)

ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ภาคผนวก ข

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและ
สถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570

คำสั่งคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและ
สถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
ที่ ๐๓๑ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินแนวโน้ม
และสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ตามคำสั่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ที่ ๑/๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้ง
คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อบริณา
การข้อมูลด้านความมั่นคงแบบองค์รวม และสนับสนุนการจัดทำประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความ
มั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้คณะกรรมการประเมินแนวโน้ม
และสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการ
ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่ ๑/๒๕๖๔
ประธานคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ จึงให้
แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์
ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ คณะทำงานด้านการเตรียมข้อมูลวิชาการและประสานงาน

๑.๑.๑	น.อ. ชูศักดิ์ เกษทวีทรัพย์	ประธานคณะทำงาน
๑.๑.๒	พ.อ. ฐานวัฒน์ วุฒิตะวันทัชชัย	คณะทำงาน
๑.๑.๓	พ.ท.หญิง วาทีณี ดิงสมบัติฤทธิ์	คณะทำงาน
๑.๑.๔	พ.ต. ณัฐคนธ์ มหาพัฒน์	คณะทำงาน
๑.๑.๕	ร.อ.หญิง จิตราภรณ์ จิตรธร ร.น.	คณะทำงาน
๑.๑.๖	ร.ท.หญิง ศิวศิษฐ์ สิริโรจน์บริรักษ์	คณะทำงาน
๑.๑.๗	ร.ท.หญิง ธาราทิพย์ กัลยาณมิตร	คณะทำงาน
๑.๑.๘	ร.ต.หญิง กิรวิญญา อุไรรัตน์	คณะทำงาน
๑.๑.๙	จ.อ.หญิง สุวิมล สารโกศล พรนวม	คณะทำงาน
๑.๑.๑๐	ส.อ.หญิง กนกธิดา คล้ายธานี	คณะทำงาน

/๑.๑.๑๑ ส.ต.หญิง จุฬารัตน์ _

๑.๑.๑๑	ส.ต.หญิง จุฬารัตน์ บุญประเสริฐ	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๒	น.ส.นิตยา งานไว	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๓	น.ส.ณัฐา แก้วคำแสน	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๔	น.ส.ปานิสร่า เทียนอ่อน	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๕	น.ส.ปณณภา ใจดีจินเขาว์	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๖	นายสิทธิชัย สุขคะตะ	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๗	น.ส.สิริภัทร เทียมพัฒน์	คณะกรรมการ
๑.๑.๑๘	น.ส.นภิส กรรณวัฒน์จินต	คณะกรรมการ
๑.๒	คณะกรรมการด้านการสนับสนุนสถานที่และธุรการ	
๑.๒.๑	น.อ. อาทิตย์ เจนจบสกกลกิจ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒.๒	น.อ.หญิง ขวัญรัตน์อร พงษ์คำพันธ์ ร.น.	คณะกรรมการ
๑.๒.๓	พ.ต. สุดใจ มาประเสริฐ	คณะกรรมการ
๑.๒.๔	จ.ส.อ. ปณิธิ ศรีหิน	คณะกรรมการ
๑.๒.๕	จ.ส.อ. ประดิษฐ์ เขียวสิงห์	คณะกรรมการ
๑.๓	คณะกรรมการด้านสารสนเทศ	
๑.๓.๑	น.ท. สมชาย ก้านบัวแก้ว ร.น.	ประธานคณะกรรมการ
๑.๓.๒	จ.ส.อ. สุธีร์ ศรีวิสุทธิ	คณะกรรมการ
๑.๓.๓	จ.ส.อ. อนิรุทธิ์ เรืองประเทศ	คณะกรรมการ
๑.๓.๔	จ.อ. ประพัฒน์ สว่างอิงเจริญ	คณะกรรมการ

๒. หน้าที่

๒.๑ คณะทำงานด้านการเตรียมข้อมูลวิชาการและประสานงาน มีหน้าที่ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐ ด้านการศึกษา รวบรวม ตรวจสอบ วิเคราะห์ บูรณาการข้อมูลและความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลสนับสนุนงานด้านวิชาการ ตลอดจนสนับสนุนงานด้านการประสานงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการเตรียมข้อมูลวิชาการฯ และคณะกรรมการประเมินแนวโน้มฯ

๒.๒ คณะทำงานด้านการสนับสนุนสถานที่และธุรการ มีหน้าที่ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐ ในการจัดเตรียมและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และธุรการสนับสนุนคณะกรรมการประเมินแนวโน้มฯ และคณะกรรมการด้านการเตรียมข้อมูลวิชาการฯ

/๒.๓ คณะทำงานด้านสารสนเทศ ...

๒.๓ คณะทำงานด้านสารสนเทศ มีหน้าที่ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่คณะอนุกรรมการ ประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐ ในการสนับสนุนด้านสารสนเทศ สนับสนุนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้มฯ และคณะทำงานด้านการเตรียมข้อมูลวิชาการฯ

๒.๔ ดำเนินการอื่นใดตามที่ประธานอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๔

พลอากาศตรี

(ภูมิใจ เลขสุนทรการ)

ประธานอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและ
สถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐

ภาคผนวก ค

คำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษานุกรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง
ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ที่ ๒ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษานุกรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เพิ่มเติม

อนุสนธิคำสั่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ที่ ๑/๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้ง
คณะนุกรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ลงวันที่
๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานคณะนุกรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วง
ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการ
ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓
ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยมี พลเอก สมศักดิ์ รุ่งสิตา เป็นประธาน
กรรมการ และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจแต่งตั้งคณะนุกรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่
ตามที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย ดังนั้น จึงเห็นควรแต่งตั้ง พลอากาศโท ภูมิไจ เลขสุนทรกร
ที่ปรึกษาสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ เป็นที่ปรึกษานุกรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้าน
ความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก

(สมศักดิ์ รุ่งสิตา)

ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการประชุมจัดทำภาพอนาคตผลกระทบที่ประเทศไทยเผชิญ พ.ศ. 2566 – 2570

ณ ห้องประชุม ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

และ Web Conference ผ่าน Application Zoom

วาระที่ 2 สรุปการปฏิบัติที่ผ่านมา

- แจกแบบสอบถามให้กับ Stakeholder (Google Form) ใน 35 ประเด็น โดยได้ CDF ที่ HUI/MI 15 อันดับแรก ดังนี้

Top DF by High Uncertainty			Top DF by High Impact		
Rank	DF	Driving Force	Rank	DF	Driving Force
1	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	1	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
2	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	2	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
3	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	3	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
4	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	4	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
5	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	5	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
6	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	6	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
7	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	7	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
8	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	8	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
9	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	9	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
10	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	10	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
11	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	11	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
12	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	12	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
13	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	13	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
14	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	14	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ
15	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ	15	สังคมสูงอายุ	การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ

ภาคผนวก ฉ

โครงการ

“การประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย
(ประจำปี 2564)” Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021)

ระหว่างวันที่ 20 - 23 กันยายน 2564

ณ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศและระบบ Zoom Cloud Meetings

1. กล่าวนำ

ภายใต้สถานการณ์ที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อนและคลุมเครือ ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงทั้งในระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ จนถึงระดับบุคคล ที่ยังคงเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต สถานการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งมิติสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและความมั่นคง เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงการเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2561 – 2580 รวมระยะเวลา 20 ปี โดยมียุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ต่อมา พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 ระบุให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติซึ่งรวมถึงคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งยังสามารถขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรี หากเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ นอกจากนี้ มาตรา 11 ยังระบุให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปีหรือในกรณีที่ สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไป จนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ ทั้งนี้ยังต้องอาศัยการบูรณาการทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวและสนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 จึงเป็นที่มาของการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงประเทศไทย (ประจำปี 2564) จัดโดยคณะอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ภายใต้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยอาศัยกระบวนการสร้างภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ซึ่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีความเชื่อมั่นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญผู้มีความรู้และประสบการณ์ มีความเหมาะสมสำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ในการร่วมกันสร้างภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย และกำหนดประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ให้มีความเหมาะสมรองรับกับ

สถานการณ์ในอนาคตและสนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อสร้างภาพอนาคต (Foresight) ทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2580
- 2.2 เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) ในช่วงปี พ.ศ. 2580
- 2.3 เพื่อนำผลการจัดทำข้อมูลจากข้อ 2.1 และ 2.2 นำเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและเป็นข้อมูลประกอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

3. คุณสมบัติผู้เข้าร่วม

3.1 คุณสมบัติแบ่งแยกตามกลุ่มผู้เข้าร่วม

3.1.1 กลุ่มหน่วยราชการ (Internal Stakeholder)

- เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงตามการจัดโครงสร้างข้าราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553

3.1.2 กลุ่มนอกเหนือหน่วยราชการ (External Stakeholder)

- เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจตามการจัด พ.ร.บ. การพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562
- เป็นหน่วยงานองค์การอิสระตามประกาศองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ 2563
- เป็นหน่วยงานจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และหน่วยงานหรือสถาบันอื่นๆ

3.1.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)

- เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ
- มีประสบการณ์เฉพาะด้าน
- เป็นที่ยอมรับของสังคม
- เป็นผู้แทนจากกลุ่มช่วงวัย นิสิต-นักศึกษา และอื่น ๆ

3.2 คุณสมบัติเฉพาะตัวบุคคล

- สามารถเข้าร่วมการทำ Workshop ได้ครบตามกระบวนการ
- มีทักษะด้านการคิดเชิงยุทธศาสตร์ การคิดเชิงระบบ หรือการคิดเชิงสร้างสรรค์
- มีความเชี่ยวชาญในแต่ละมิติ เช่น สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและการทหาร
- มีความหลากหลายทั้งกลุ่มอาชีพ ภาคประชาสังคมและช่วงวัย
- การให้ข้อคิดเห็นอยู่บนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคล

4. ช่วงเวลา/สถานที่

3.1 ช่วงเวลา

- ระหว่างวันที่ 20 - 22 ก.ย. 64 09.30 – 16.30 น. และ 24 ก.ย. 64 เวลา 09.30 – 12.00 น.

3.2 สถานที่

- อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และระบบ Zoom Cloud Meetings

5. กระบวนการจัดทำ Workshop

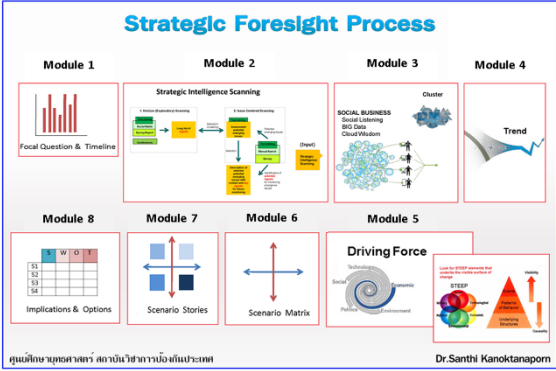
- รายละเอียดตามกำหนดการ
- คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ของ ศสย.สปท.

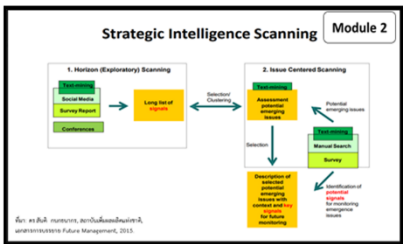
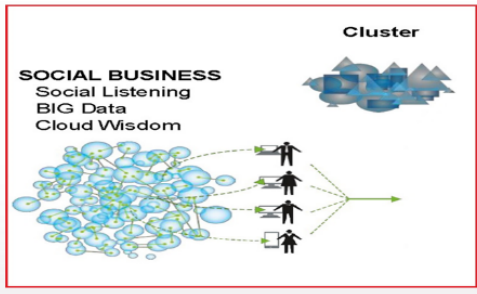
6. ผู้ดำเนินการ

- คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

7. กำหนดการงาน Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021)

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
Day 1: วันจันทร์ที่ 20 กันยายน 2564		
08.30-09.00	เข้าระบบ	
09.00-09.15 (10 นาที)	พิธีเปิดการประชุม โดย พล.อ.สมศักดิ์ รุ่งสิตา ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	*มีการถ่ายภาพ พร้อมกันทั้ง Online&Onsite
09.15-10.30 (1 ชม.15 นาที)	<u>Check In คำถาม</u> <u>Workshop Overview</u> - แนะนำผู้เข้าร่วมและคณะทำงานของ ศสย.สปท. - ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ประเด็น และผลลัพธ์ที่ต้องการ - การแบ่งกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มแนะนำตนเอง	รวมกลุ่ม Menti รับประทานอาหารว่าง ระหว่างการ ประชุมฯ

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
	<u>Strategic Foresight Overview</u> - หลักการ ทฤษฎีการทำ Strategic Foresight - อธิบายกระบวนการ Foresight โดย พล.อ.ต.ภูมิไฉ เลขสุนทรการ ประธานอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2570 ผู้เข้าร่วมจะได้รับทราบถึงหลักการ ภาพรวมในการทำ Strategic Foresight ประวัติการทำและความสำคัญของหลักการ ตัวอย่างองค์การที่ประสบความสำเร็จในการใช้หลักการ Strategic Foresight ผู้เข้าร่วมจะรับทราบกระบวนการ พร้อมทั้งใช้ข้อมูลที่ได้รับประกอบการทำ Workshop ตลอด 3 วัน การทำแบบรวม และการแยกกลุ่มปฏิบัติ 4 กลุ่ม ตามที่แบ่งแยก	
10.30-11.00 (30 นาที)	<u>Module 1: Setting Context and Focal Question</u> <u>M 1.1 กำหนด Focal Question</u> คือ “ความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ. 2580”	

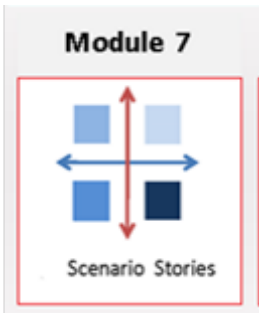
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
11.00-12.00 (1 ชม.)	Module 2: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System M 2.1 Horizontal Scanning/Issues Center Scanning แบบภาพรวม (ไม่แยกมิติ) M 2.2 หา Good Events/Bad Events ผู้เข้าร่วมสามารถนำเสนอ Event แบบภาพรวม ผู้เข้าร่วมสามารถพิจารณาหา Good Events โดยใช้ Strategic Intelligence Scanning (SIS) System	รวมกลุ่ม ผู้เข้าร่วม ส่งข้อมูลเข้า Chat box /Mural
12.00-13.30 (1ชม. 30 นาที)	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.30-16.00 (2 ชม. 30 นาที)	Module 3: Environmental Scanning M 3.1 แยกกลุ่มเพื่อถกแถลงในประเด็นเหตุการณ์สำคัญ (Events) เพิ่มเติม ■ ผู้เข้าร่วมจะถกแถลง แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นจริง (Fact) ■ เพิ่มเติมข้อมูลใหม่จากการถกแถลง โดยพิจารณาร่วมกับข้อมูลจาก SSC Future Team ที่เป็น Event ที่จะมีผลต่อการเกิดภาพอนาคต ■ แยก Event ที่ได้ตามมิติของ STEEP-M ■ ผลที่คาดหวัง ได้ Cluster จากข้อมูลที่รวมกันอยู่ (ศสย.ฯ จัดตั้งทีม 2-3 คน รับผิดชอบ/ติดตาม)	แยก 4 กลุ่ม ผู้เข้าร่วมส่งข้อมูล เข้า Chat box /Mural รับประทานอาหาร ว่างระหว่าง การประชุม

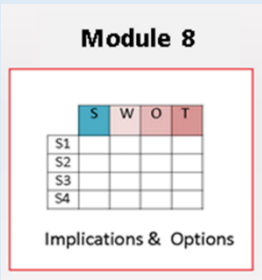
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
16.00-16.30 (30 นาที)	<u>Check Out คำถาม</u> สรุปกิจกรรมประจำวัน/แจ้งกิจกรรมวันต่อไป	Menti

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
Day 2: วันอังคารที่ 21 กันยายน 2564		
08.30	เข้าระบบ	
08.45-09.00	<u>Check In คำถาม</u> กิจกรรม 1 วันที่ผ่านมา Today Activities	Menti
09.00-10.45 (1 ชม. 45 นาที)	Module 4: Emerging Issues and Trends Module 4 <u>M 4.1 World Cafe</u> (กลุ่มละ 10 นาที) การรวบรวม Events ที่ได้ พร้อมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น <u>M 4.2 แยกกลุ่มเพื่อถกแถลงและกำหนด Trend</u> ผู้เข้าร่วมจะได้ถกแถลงถึง Trends ที่จะเกิดจาก Events ที่ได้มาที่เกี่ยวข้องกับ Focal Question ที่กำหนด	แยกกลุ่ม ลงข้อมูลด้วย Excel รับประทานอาหารว่างระหว่างการประชุม
10.45-12.00 (1 ชม. 15 นาที)	Module 5: Driving Forces 	แยกกลุ่ม

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
	<u>M 5.1 Driving Forces (DF) คืออะไร?</u> <u>M 5.2 แยกกลุ่มตกลงในประเด็นของ Driving Forces (DF) ที่สำคัญจาก Trends</u> ผู้เข้าร่วมจะได้รับฟังการบรรยายหลักการ เรื่อง DF และแยกกลุ่มเพื่อตกลง เพื่อหา DF ที่สำคัญของแต่ละกลุ่ม (อย่างน้อยกลุ่มละ 5 DF/มิติ)	ลงข้อมูลด้วย Excel
12.00-13.30 (1 ชม. 30 นาที)	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.30-14.30 (1 ชม.)	Module 5: Driving Forces (cont.) <u>M 5.3 World Cafe</u> (กลุ่มละ 10 นาที) ผู้เข้าร่วมจะนำ Driving Forces (DF) มารวมกันเพื่อนำเสนอ DF ของแต่ละกลุ่ม <u>M 5.4 พิจารณาร่วมเพื่อหา Common Driving Forces (CDF) ตาม STEEP-M</u> ผู้เข้าร่วมกันพิจารณา Driving Forces (DF) เพื่อหา Common Driving Forces	รวมกลุ่ม ลงข้อมูลด้วย Excel รับประทานอาหารว่าง ระหว่างการประชุม
14.30-16.30 (2 ชม.)	Module 6: Scenario Matrix Critical Uncertainty/High Uncertainty /High Impact (HU & HI) <u>M 6.1 เลือก DF ที่มีค่า High Uncertainty (HU) & High Impact (HI)</u> - ผู้เข้าร่วมจะเลือกค่า DF ที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนว่าจะเกิดอะไรขึ้น Yes/No (ไม่ทราบทิศทาง) <u>M 6.2 เขียนภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future event) จาก DF ที่เลือกใน M6.1 และเลือก Future event เพื่อใช้ใน M6.3 ต่อไป</u> <u>M 6.3 สร้างตาราง U และ เลือก Future event ที่ไม่สัมพันธ์กัน (non-correlation: n/c) นำมาสร้างเป็นแกน Scenario Matrix</u> - ผู้เข้าร่วมนำ DF มาสร้างตารางความสัมพันธ์ และหาค่าความไม่สัมพันธ์กัน (non-correlation: n/c) และนำไปกำหนดแกนเพื่อให้เกิด Quadrants - ผู้เข้าร่วมจะเลือกความไม่แน่นอนที่มีความไม่แน่นอนสูง (HU) และมีผลกระทบรุนแรง (HI) แต่ละกลุ่มจะได้รับมอบ Quadrants เพื่อนำไปสร้างภาพ (Scenario) <u>M 6.4 กำหนดมอบ Scenario Quadrants ให้แต่ละกลุ่ม</u>	รวมกลุ่ม Google Form

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
16.30-16.45 (15 นาที)	<u>Check Out คำถาม</u> สรุปกิจกรรมประจำวัน/แจ้งกิจกรรมวันต่อไป	Menti

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
Day 3: วันพุธที่ 22 กันยายน 2564		
08.30	เข้าระบบ	
08.45-09.00	<u>Check In คำถาม</u> Today activities	Menti
09.00-11.00 (2 ชม.)	Module 7: Developing Scenarios/Scenario Stories M 7.1 เขียนภาพระยะยาว (พ.ศ.2580) Scenario Stories - สร้างเนื้อหาของภาพ (Scenario) โดยยึดแกนที่ได้รับมอบหมายเป็นหลัก - เขียนภาพให้ครอบคลุมในมิติอื่น โดยไม่ทิ้ง Future Events ที่ไม่ได้ถูกเลือกมาใช้สร้างแกน - ตั้งชื่อภาพ (Scenario) เพื่อสื่อถึงความหมายรวมของภาพนั้น - ภาพที่สร้างจะต้องระลึกเสมอว่า เป็นภาพที่เราไม่ทราบว่าจะเกิดหรือไม่ โดยต้องเป็น Anticipation คือ การสร้างจินตนาการ - เป็น Bullet points ครบทั้ง 5 มิติ (STEEP-M) ในแต่ละ quadrant ■ ผู้เข้าร่วมจะร่วมออกความคิดเห็นในการสร้างภาพจากแกนที่กลุ่มตนเองได้รับมอบหมาย ข้อควรระวัง จะต้องไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเดิม ๆ ของตนเอง ไม่นวนอยู่กับสิ่งที่ตนเองยึดถือในจิตสำนึกของแต่ละคน	แยกกลุ่ม Word รับประทานอาหารว่างระหว่างการประชุม

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
11.00-12.00 (1 ชม.)	M 7.2 Backcasting - Step B: ระยะ 10 ปี - Step A: ระยะ 5 ปี	รวมกลุ่ม
12.00-13.30 (1 ชม. 30 นาที)	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.30-15.30 (2 ชม.)	Module 8: Strategic Options/Selecting Strategic Options M 8.1 การสร้างตารางกำหนด Strategic Options - การสร้างตาราง SWOT จากภาพที่ได้ทั้ง 4 ภาพ - แต่ละภาพกำหนดโอกาสที่เกิดขึ้นและภัยคุกคาม/ความท้าทายที่เกิดขึ้นในตาราง - กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต - กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต (แต่ละกลุ่มให้เริ่มจาก O & T ก่อน และแต่ละกลุ่มกำหนดประเด็น ยศ. กลุ่มละ 2-3 ประเด็น)	แยกกลุ่ม
15.30-16.30 (1 ชม.)	M 8.2 Selecting Strategic Options - การถกแถลงเพื่อกำหนดรายการ (list) โดยสรุปหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมตอบ Focal Question - กำหนดทางเลือกที่เป็น Strategic Options ที่ดีที่สุดจาก list เพื่อพัฒนาเชิงนโยบาย โดยอยู่บนข้อพิจารณาของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ระยะ 5 ปีและ 20 ปี ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง พ.ศ.2566-2570	รวมกลุ่ม รับประทานอาหารว่างระหว่างการประชุม
16.30-16.45 (15 นาที)	Check Out คำถาม เตรียมการนำเสนอผลงาน/นัดหมายกิจกรรมวันพฤหัสบดี	Menti

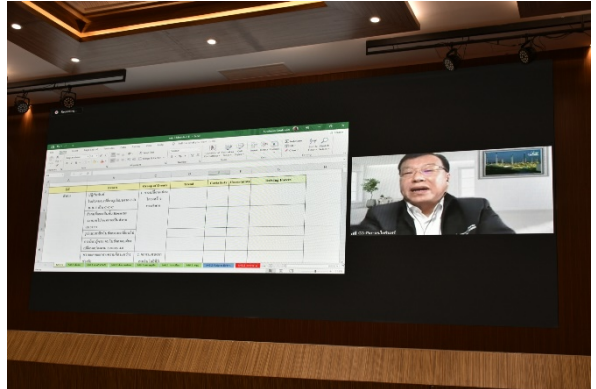
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
Day 4: วันพฤหัสบดีที่ 23 กันยายน 2564		
08.30	เข้าระบบ	
09.00-12.00	การเตรียมการแสดงผล/ทำงานแต่ละกลุ่ม	
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.00-13.30	เตรียมการเข้าระบบ	
13.30-14.00 (30 นาที)	การแสดงผล “Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021)” ประธานอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ.2566-2570 กล่าวรายงานต่อประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	* นำเสนอภาพพร้อม Back casting
14.00-15.20 (1 ชม. 20 นาที)	การนำเสนอ Foresight Scenario Focal Question (คำถามสำคัญ): “ความท้าทายความมั่นคงแบบใหม่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญในปี พ.ศ.2580” Group 1: 14.00-14.20 น. Group 2: 14.20-14.40 น. Group 3: 14.40-15.00น. Group 4: 15.00-15.20น. (นำเสนอกลุ่มละ 20 นาที)	- วิทยากรร่วมให้ข้อคิดเห็น
15.20-15.40	พัก	
15.40-16.20 (40 นาที)	สรุปประเด็นทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ. 2566-2570 โดย พล.อ.ต.ภูมิไฉ เลขสุนทรากร ประธานอนุกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570	
16.20-17.00	รับฟังข้อเสนอแนะ	
17.00	การปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ “Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021)” โดย พล.อ.สมศักดิ์ รุ่งสิตา ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	*มีการถ่ายภาพพร้อมกันทั้ง Online&Onsite

8. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม

ลำดับ	รายชื่อ
กลุ่มที่ 1	
1.	นพ. สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
2.	คุณปรีดา คงแป้น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3.	คุณไมตรี จงไกรจักร์ ผู้จัดการมูลนิธิชุมชนไท
4.	ศ.ดร. เติมศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (อจชล.)
5.	น.ท.ดร. สราวุธ สุจิตจร อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ม.เทคโนโลยีสุรนารี
6.	คุณเกรียงไกร เขียวนุกูล รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานงานส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรม
กลุ่มที่ 2	
7.	ดร. วิภารัตน์ ตีอ่อง ผอ. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
8.	ศ.ดร. ธนารักษ์ ธีระมั่นคง นายกสมาคมปัญญาประดิษฐ์ประเทศไทย
9.	ดร. พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ ผอ. สถาบันนวัตกรรมแห่งชาติ
10.	ดร. สมนึก จงมีวสิน นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ EEC Watch
11.	ดร. อารีผืน ยามา ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.	รศ.ดร. ปุ่น เทียงบุญธรรม รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์องค์กรหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
13.	พล.อ. นิพัทธ์ ทองเล็ก อดีต ปล.กท.
กลุ่มที่ 3	
14.	ดร. ไพรินทร์ ชูโชติถาวร นายกสภาสถาบันวิทยสิริเมธี/ประธานกรรมการ รร.กำเนิดวิทย์
15.	คุณจิรวัฒน์ ตั้งปณิธานนท์ กรรมการบริหาร บริษัท Quantum Technology Foundation Thailand (QTFT)

ลำดับ	รายชื่อ
16.	ดร. วิทยา สุทธิพิตร ภาควิชาวิศวกรรมโยธา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
17.	คุณณัฐริกา วายุภาพ นิติน รอง ผอ. องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก
18.	คุณอนุสรณ์ ทับสุวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
19.	พล.ร.อ. ช่อฉัตร กระเทศ รอง ผบ.ทสส.
กลุ่มที่ 4	
20.	คุณกวี จงกิจถาวร สื่อสารมวลชน สายต่างประเทศ/นักวิจัย สถาบัน ISIS
21.	ดร. พิเชษฐ์ ตรีวงศ์ อดีต รมว. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
22.	ดร. ปณิธาน สืบบุญธรรม กรรมการด้านพัฒนาองค์กรและกรรมการด้านกลยุทธ์และแผนสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
23.	คุณปรามิทธิ์ เจริญศิลป์ นายกสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย
24.	ดร. สุวัฒน์ ทองธนากุล บรรณาธิการ Green Innovation & SD ManagerOnline
25.	คุณณัฐ ใจดี รองอุปนายกฝ่ายธุรการ องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
26.	คุณพองจันทร์ สุขเสน่ห์ ทนายความ

9. ภาพบรรยากาศการประชุม

ภาคผนวก ข

โครงการ “การประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการประเด็นความมั่นคงที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2570” (ประจำปี 2564)

คณะกรรมการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2570

วันที่ 18 -19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

ณ ห้องประชุม 421 อาคารเอกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

1. หลักการและเหตุผล

1.1 สถานการณ์และบริบทสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ และมีความซับซ้อน เชื่อมโยงกันในหลายมิติ ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การรักษาความมั่นคงภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการเพื่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2661 – 2580 ในทุกมิติที่กำหนดไว้ ประกอบกับในห้วงเวลาการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทที่ผ่านมา หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอาจประสบกับปัญหาหรือข้อจำกัดทางการปฏิบัติของหน่วยงานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นต้องมีการทบทวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการวางแผนเชิงระบบเพื่อเตรียมการเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

1.2 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) อยู่ระหว่างการยกร่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) และการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อทบทวนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2561 – 2580) ประกอบกับการเป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง จึงได้ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศสย.สปท.) ดำเนินโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงประเทศไทย (ประจำปี 2564) (Thailand Strategic Security Foresight Workshop 2021) โดยใช้แบบจำลองการมองภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ ตามบริบทสำคัญในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และการทหาร (STEEP-M)

1.3 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ฯ ได้ดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตด้านความมั่นคงประเทศไทย Thailand Strategic Security Foresight Workshop (2021) ระหว่างวันที่ 20-23 กันยายน พ.ศ. 2564 ซึ่งได้จัดทำเป็นเอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2570 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อนำเสนอผลต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

1.4 ผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ คือ แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย พ.ศ.2580 และข้อเสนอแนะประเด็นทางยุทธศาสตร์เพิ่มเติมจากแผนแม่บทย่อย ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการทบทวนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในห้วงที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระบวนการ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อรวบรวมและทบทวนประเด็นสำคัญจากการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงในห้วงที่ผ่านมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระบวนการ และนำเสนอแนวทางการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่เหมาะสมกับบริบทสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ที่ได้จากกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มาร่วมพิจารณาในการกำหนดนโยบายและแผนที่เหมาะสมสามารถเตรียมการรับมือกับบริบทการเปลี่ยนแปลง

2.3 เพื่อบูรณาการและจัดลำดับความสำคัญประเด็นความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 นำเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2.4 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาพอนาคตของประเทศและแนวทางการดำเนินการที่สามารถใช้ประกอบการพิจารณาทบทวนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และการจัดทำร่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570)

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 การรวบรวมและทบทวนประเด็นสำคัญจากการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงในห้วงที่ผ่านมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวทางการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงที่เหมาะสมกับบริบทสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ที่ได้จากกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มาร่วมพิจารณาในการกำหนดนโยบายและแผนที่เหมาะสมสามารถเตรียมการรับมือกับบริบทการเปลี่ยนแปลง

3.3 มีการบูรณาการและจัดลำดับความสำคัญของประเด็นความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570

3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาพอนาคตของประเทศ และแนวทางการดำเนินการที่สามารถใช้ประกอบการพิจารณาทบทวนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และการจัดทำร่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570)

4. กำหนดการงาน ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบูรณาการประเด็นความมั่นคงที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570”

เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
วันที่ 1: 18 พฤศจิกายน 2564		
08.00-08.30	พิธีเปิดการประชุม	
08.30-10.30	Panel Discussion “พัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงเสริมสร้างเสถียรภาพให้ชาติ ท่ามกลางโลกแห่งความท้าทาย” - ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง - สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง (STEEP-M)	- วิทยากร 3 ท่าน - ผู้ดำเนินรายการ 1 ท่าน

เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
	(1) พลเอก เจ็ดวุธ คราประยูร (2) ศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร (3) ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ	
10.30-12.00	Workshop 1 - Workshop Overview - การวิเคราะห์ประเด็นความมั่นคง (Insight Process + Forecast)	รวมกลุ่ม/แบ่งกลุ่ม
12.00-13.30	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.30-15.00	Workshop 2 - การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อรองรับสถานการณ์ความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	รวมกลุ่ม/แบ่งกลุ่ม
15.00-16.30	Workshop 3 - การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงรองรับภาพอนาคต (Foresight Process) พ.ศ. 2566 – 2570 (ข้อมูลจาก “Thailand Strategic Security Foresight Workshop 2021”)	รวมกลุ่ม/แบ่งกลุ่ม
วันที่ 2: 19 พฤศจิกายน 2564		
08.30-09.30	World Cafe	รวมกลุ่ม
09.30-11.00	Workshop 4 <u>Workshop 4.1</u> พิจารณาบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 (จาก Workshop 1-3/แผนแม่บทด้านความมั่นคงทั้ง 5 แผนย่อย)	แบ่งกลุ่ม
11.00-12.00	<u>Workshop 4.2</u> การจัดลำดับความสำคัญประเด็นความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570	รวมกลุ่ม
12.00-13.30	รับประทานอาหารกลางวัน	
13.30-14.30	นำเสนอผลงานและปิดการประชุม	

ฉบับปรับปรุงวันที่ 12 พ.ย. 64

5. รายชื่อผู้ที่เข้าร่วมประชุม

ลำดับ	รายชื่อ
กลุ่มที่ 1	
1.	นางกาญจนา ลีสมวงศ์ ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2.	นางนารีรัตน์ เอี่ยมตั้งพาณิชย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
3.	พันโท หลุยส์ ปิโยทัยสุเมธวันพงษ์ ประจำ กขย.สนช.ขว.ทหาร
4.	พ.อ. วีรินทร์ จิตรบำรุง หน.ศพย.ยศ.ทบ.
5.	นาวาเอก ตรีณ ทิพนันท์ รอง ผอ.สนผ.ยก.ทหาร
6.	นายธีรพงศ์ โพธิ์เจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
7.	พันตรี วรเชษฐ์ รัตนพันธ์ เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
8.	นายณัฐฤกษ์ ทัดธนนันท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กระทรวงพาณิชย์
9.	นางสาวจันจิรา เรียงแสน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กระทรวงการคลัง
10.	นางสาวธนีสสร ลีนสุวรรณ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
กลุ่มที่ 2	
11.	นายสิโรตม์ บุญประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
12.	พันเอก ทัดเทพ บุญนวม ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม
13.	น.อ. บัณฑิต ปัญจงามพัฒนา นปก.ประจำ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล
14.	น.อ. นริส คล่องศิลป์ รอง ผอ.กองข่าวกรองยุทธศาสตร์ กรมข่าวทหารอากาศ
15.	นางสาวนฤมล อติเรกโชติกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
16.	นายรัฐพล ช.ละเอียด พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน 6 องค์การจัดการน้ำเสีย

ลำดับ	รายชื่อ
17.	นายจิตติวัตร ยศหนัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กระทรวงมหาดไทย
18.	นายดิเรกภาพ กิจกสิกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
19.	นางสาวอรเพ็ญ หนูหล่อ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
20.	นายเกียรติศักดิ์ พงษ์พนัส กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม นักเดินเรือชำนาญการพิเศษ สำนักงานควบคุมการจราจรและความปลอดภัย ทางทะเล สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ กระทรวงคมนาคม
21.	นายไพทยา ขำวารี เจ้าพนักงานตรวจท่าชำนาญการ กระทรวงคมนาคม
22.	นางสาวสุจิตรา สันธนาภรณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กระทรวงคมนาคม
23.	ดร. เนตรนภา วงศ์กัน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
24.	น.อ. กิติกรณ กาญจนวนิชย์ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
กลุ่มที่ 3	
25.	นายหทัย ชุณหปราณ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
26.	พ.อ. มารุต เปล่งขำ ผู้อำนวยการกองยุทธการและการข่าว ศูนย์รักษาความปลอดภัย
27.	นาวาอากาศเอก เอกชัย จำปาปัน ฝสธ.กมอ.สนพ.ยก.ทอ. (ผ่านเสนาธิการ กองความร่วมมือด้านความมั่นคงและกิจการอาเซียน)
28.	นาวาอากาศเอก ณัฐพงศ์ ตาละลักษณ์ รอง ผอ.กกศ.รร.สธ.ทอ.ยศ.ทอ. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
29.	นางสาวณนันท์ สินธุศิริ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
30.	นางสุนทรียา ทาบุจิ นักวิชาการ10 (ด้านแผนงาน) การไฟฟ้านครหลวง
31.	นางสาวนันท์วลักษณ์ สุขานนท์สวัสดิ์ หัวหน้างานความมั่นคง สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
32.	ดร. อภิญา ดิสสะมาน นักวิชาการผู้ชำนาญการ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
33.	นายอัสรอฟ ศาสนกุล นักการทูตชำนาญการ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ

ลำดับ	รายชื่อ
34.	ดร. พรอนงค์ พงษ์ไพบูลย์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
35.	นางสาวสุกัญญา อามีน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ)
36.	ดร. ปณิธาน สืบอนุการณ์ กรรมการด้านพัฒนาองค์กรและกรรมการด้านกลยุทธ์และแผน สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
37.	คุณพรอนงค์ พงษ์ไพบูลย์ นักวิจัย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
38.	คุณสุกัญญา อามีน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
39.	นายฐิติเวช ตูลารักษ์ วิศวกรนิวเคลียร์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
กลุ่มที่ 4	
40.	น.อ. สุรสันต์ คงสิริ รอง ผอ.สนย.ยก.ทหาร
41.	พ.ท.หญิง ปิยะนุช ปีบัว กกจ.สนผ.ยก.ทหาร
42.	พันเอก จักรารุช อยู่นาน รองผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหารบก
43.	พ.อ. สังกาจ ศิริเอก รอง ผอ.กพข.สพม.ชด.ทหาร
44.	นายกิตติคุณ ไตรรักษา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
45.	นางวาสนา จัตุพร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
46.	นายรัฐธิปไตย ปางวิธรากร ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
47.	นางสุปรียา พันธุ์สังวร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
48.	นางสาวจิตรวลัย สุทธิเกียรติวาทิน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
49.	นางสาวจิราภรณ์ นวลทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
50.	ดร. จิตกนิษฐ์ วงษ์ขันธุ์ นักพัฒนาสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
51.	นางสาวเพียว วงษ์ชิต นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการกองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ลำดับ	รายชื่อ
52.	นายอิสรา ชิตยวรา นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
53.	นางสาวนันท์นภัส เทียงแท้ นักพัฒนาสังคมกองต่อต้านการค้ามนุษย์
54.	นางพนารัตน์ คนขยัน ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
55.	นางฐนิรัตน์ จามิกรณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
56.	พ.ต.ท. รนกร รื้อไสว รอง ผกก.ฝอ.3 บก.อก.บช.ตชด.

4. ภาพบรรยากาศการประชุม

